

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Osobnost Jana Smetany v kontextu české sportovní žurnalistiky

Bakalářská práce

Michal Jelínek

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel Páral, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a použil jen prameny uvedené v seznamu použité literatury. Zároveň souhlasím s tím, aby práce byla použita pro další studijní a jiné účely.

V Olomouci dne 27. 4. 2023

Michal Jelínek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné postřehy a rady. Zároveň děkuji Janu Smetanovi za jeho ochotu, vyprávění a čas věnovaný rozsáhlému hloubkovému rozhovoru. Poděkování patří rovněž Barboře Černoškové, která mě také provedla budovou zpravodajství České televize, za přínosné odpovědi v rámci polostrukturovaného rozhovoru, stejně jako Petru Vichnarovi, Vojtěchu Bernatskému, Miroslavu Langerovi, Jakubu Bažantovi, Jiřímu Kalembovi a Michalu Ježdíkovi.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá kariérou českého sportovního novináře Jana Smetany a tématy s ní souvisejícími. S využitím hloubkového rozhovoru s tímto komentátorem a moderátorem a polostrukturovaných rozhovorů s jeho kolegy z České televize (ČT) jsou mimo jiné popsány a porovnány jeho profesní tváře. Smetanu televizní publikum vnímá především jako člověka spjatého s programem ČT sport či zpravodajskou relací Branky, body, vteřiny. Ze sportovních odvětví se specializuje na basketbal. V textu je věnován prostor pořadům, jichž byl nebo dodnes je součástí, vybraným vysílacím projektům ČT, ale například také posouzení důležitosti vysokoškolského vzdělání pro vykonávání této profese či budoucnosti sportovního vysílání. Smetana, jehož vztah ke sportu a žurnalistice se formoval od dětství, popsal i svá studijní léta a žurnalistické začátky. Zmíněny jsou rovněž jeho aktivity v mimosportovní oblasti, protože coby pracovním zařazením externí spolupracovník ČT se věnuje mimo jiné moderování v rozhlase, k němuž má také blízko.

Klíčová slova

Jan Smetana, sport, televize, Česká televize, ČT sport, basketbal, moderátor, komentátor, Branky, body, vteřiny

Abstract

This bachelor's thesis deals with the career of Czech sports journalist Jan Smetana and topics related to it. With the use of an in-depth interview with this commentator and presenter and semi-structured interviews with his colleagues from Czech television (CT), his professional faces are described and compared. The television audience perceives Smetana as a person associated with the channel ČT sport or the news programme Branky, body, vteřiny. Among sports, he specializes in basketball. In the text, space is devoted to programmes of which he was or is still a part, selected broadcasting projects of CT, but also, for example, an assessment of the importance of university education for performance of this profession or the future of sports broadcasting. Smetana, whose relationship with sports and journalism has been formed since childhood, also described his study years and his beginnings in journalism. His activities in the non-sports field are also mentioned, because as an external employee of CT, among other things, he also hosts on the radio, with which he has a close relationship.

Keywords

Jan Smetana, sport, television, Czech television, ČT sport, basketball, presenter, commentator, Branky, body, vteřiny

Obsah

Úvod	2
1. Teoretický rámec	4
1.1 Sportovní přenos	4
1.2 Sportovní komentátor	5
1.3 Moderátor	7
1.4 ČT sport	8
1.5 Branky, body, vteřiny	9
2. Metodika práce	11
2.1 Kvalitativní výzkum	11
2.2 Dotazování	12
2.3 Hlubkový rozhovor	13
2.4 Polostrukturovaný rozhovor	13
2.4.1 Medailonky respondentů	15
2.5 Trajektorie výzkumu	16
3. Kariéra Jana Smetany	19
3.1 Dětství a formování vztahu ke sportu a žurnalistice	19
3.2 Studium	21
3.3 Žurnalistické začátky	24
3.4 Magazíny na ČT sport	26
3.5 Basketbalové přenosy	29
3.5.1 Začátky na pozici komentátora	29
3.5.2 Významné basketbalové události	30
3.6 Moderování	33
3.6.1 Branky, body, vteřiny a další zpravodajské relace	33
3.6.2 Ostatní pořady	36
3.7 Profesionální tvář Jana Smetany	39
3.7.1 Sportovní komentátor	39
3.7.2 Moderátor	42
3.8 Přínos Jana Smetany	45
3.9 Budoucnost	48
Závěr	50
Použité zdroje a literatura	53
Seznam příloh	56
Přílohy	57

Úvod

Redakce sportu České televize má ve svých řadách mnoho výrazných osobností tuzemské sportovní žurnalistiky. Jednou z nich je Jan Smetana, jenž mimo jiné v poslední dekádě provádí diváky tradiční zpravodajskou relací Branky, body, vteřiny. Řada diváků má jeho jméno a tvář spojenou právě s tímto pořadem.

Smetana se ovšem v současnosti, stejně jako v minulosti, věnuje také dalším profesním aktivitám. Tato bakalářská diplomová práce má proto za cíl popsat jeho dosavadní kariéru a zabývat se tématy s ní spojenými.

Vzniklo již několik takových textů, které se týkají osobností české sportovní žurnalistiky. Kolegové z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy se už dříve zaměřili na Víta Holubce, Karla Mikysku, Karola Poláka či Tomáše Jungwirtha. Studenti Katedry mediálních a kulturních studií a žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci napsali práce o stále aktivních televizních novinářích, zaměřujících se na sportovní tematiku. Mezi ně patří Petr Vichnar, Jaromír Bosák, Jakub Bažant nebo Darina Vymětalíková. Smyslem mé práce je tedy rovněž navázat na tyto texty.

Teoretická část je zaměřena na televizní sportovní žurnalistiku i profesi sportovního komentátora a moderátora. Dále budou stručně zmíněny základní informace o kanálu ČT sport nebo pořadu Branky, body, vteřiny, protože se jedná o významnou součást Smetanova pracovního života.

Následně bude vymezena metodika, kterou jsem použil. Jde především o dotazování, konkrétně metodu hloubkového rozhovoru, a to s Janem Smetanou. Součástí realizace této práce ovšem jsou také polostrukturované rozhovory, vedené s několika Smetanovými kolegy. Účelem je dosáhnout komplexnějšího dokreslení obrazu této osobnosti a získání rozmanitějších pohledů na témata obsažená v textu. Rovněž jsem zařadil krátké medailonky daných respondentů.

Poté se zaměřuji již na Jana Smetanu, nejprve na jeho mládí a formování vztahu ke sportu a žurnalistice. Další kapitola pojednává o studiu, které zakončil získáním bakalářského titulu na katedře žurnalistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci. Následují informace o jeho žurnalistických začátcích v regionálním tisku a rozhlasové sféře, do níž se v nedávné době vrátil. Na to plynule navazuje kapitola věnovaná chronologickému vylíčení Smetanovy kariéry, která nasměrovala k současné výrazné moderátorské a komentátorské pozici. Zmíněny a popsány zde budou pořady a vysílací projekty, kterých byl nebo dosud je součástí.

Dále se zaměřuji na popsání a porovnání profesních tváří Jana Smetany, tedy hlavně

jako komentátora a moderátora. Rovněž v tomto případě budou využity názory a postřehy všech mých respondentů, tedy nejen Smetany, ale i jeho kolegů. Předposlední kapitola obsahuje zhodnocení Smetanova přínosu pro českou sportovní žurnalistiku a ta poslední odpovědi týkající se budoucnosti Smetany i obecně sportovního vysílání. Obsahem závěru je shrnutí osobnosti Jana Smetany a celé bakalářské práce.

1. Teoretický rámec

Vzhledem k rozvoji sportu a nárůstu jeho sledovanosti se důležitou součástí žurnalistiky postupně stala ta sportovní. S vysokou mírou mediálizace této oblasti souvisí specializace jednotlivých periodik, kanálů či webů právě na sport. Nicméně je potřeba zmínit, že žurnalistika je podle *Slovníku mediální komunikace* od autorky Ireny Reifové samozřejmě obecně vázána na média všech typů.¹

Zájem publika o sportovní dění dokládá fakt, že například neodmyslitelnou součástí tištěných deníků bývá právě sportovní rubrika. Ani na českém mediálním trhu navíc nechybí ryze sportovní noviny, konkrétně deník Sport. Když se zaměříme na televizní vysílání, vedle veřejnoprávní stanice ČT sport můžeme v našich končinách sledovat přenosy i díky dalším, komerčním kanálům. Z neznámějších jmenujme ty placené, tedy Nova Sport, O2 TV Sport či českou verzi Eurosportu. V neposlední řadě nezapomínejme ani na Radiožurnál Sport, patřící pod veřejnoprávní Český rozhlas.

1.1 Sportovní přenos

Jelikož má bakalářská práce pojednává o televizním novináři, chci se v této části teoretického charakteru krátce zaměřit na sportovní vysílání. Jan Děkanovský ho vymezuje na základě odlišnosti od tisku. Upozorňuje totiž na využití přímého přenosu, protože se jedná o vůbec nejdůležitější vlastnost vysílání ve vztahu ke sportu. Doslova tvrdí, že „*pro hru agonálního charakteru je typický nejistý výsledek, přičemž právě tato nejistota a z ní pramenící napětí i úzkost diváků, kteří hru sledují, jsou neoddělitelnými atributy divácké percepcie*“.²

To potvrzuje i Jozef Mergeš, podle něhož lze sport zprostředkovávaný médii charakterizovat jako „*nekončící zábavný seriál, ve kterém po neúspěchu může přijít úspěch v novém kole, v odvetě, v nové sezoně, v novém cyklu*“.³ Mimo jiné také v souvislosti s recepčním potenciálem tzv. *mediálního sportu* dodává, že „*bez znalosti předcházejících*

¹ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7. s. 322.

² DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-131-4. s. 34.

³ BOČÁK, Michal. MERGEŠ, Josef. SASÁK, Peter. *Súčasný mediálny šport (Tri prieniky do fungovania športu v televízii)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019 (on-line). 256 s. ISBN 978-80-555-2252-4. Dostupné z:

<https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak5/subor/9788055522524.pdf>. s. 42.

*zápasů je náročné napojit se na kontext“.*⁴

Vývoj sportovního vysílání umožnilo postupné zdokonalování technologií. Díky tomu se sport mohl stát součástí globální masové kultury. Nejběžnější způsob mediálního zprostředkování sportovních klání představují přímé přenosy, které umožňují divákovi sledovat události naživo. Na celkový výsledný obraz mají velký vliv mimo jiné televizní kamery, díky čemuž je publiku předkládáno to, jak akci vidí režisér. Děkanovský tedy v tomto případě hovoří o interpretaci události, nikoliv objektivním zprostředkování.⁵ Zároveň upozorňuje na skutečnost, že mediální prezentace probíhá za pomoci autentického narativu. Jinými slovy tvůrci sportovního vysílání se snaží o vyprávění příběhu. Takové spojení aspektu autenticity a aspektu v podobě lidské záliby právě v příbězích uspokojuje diváckou poptávku. Kdybychom se podle tohoto autora pohybovali v literatuře, mohli bychom tomuto fenoménu přiřadit žánr napětí.⁶ Právě to je vlastnost, která dělá rovněž sportovní zápasy, závody a další soutěže pro člověka atraktivní, a to i skrze televizní obrazovku.

Phil Andrews tvrdí, že profesionální sport, který svoji existencí závisí na divácích, se k televizi ideálně hodí. Je to z toho důvodu, že „*pohyblivé obrázky zprostředkovávají děj tak, jak se děje, ale zároveň jsou klíčovým prvkem televizní reportáže*“.⁷ Jedná se však o jednu z více součástí televizního vysílání, protože použity jsou i složky rozhlasové žurnalistiky. Konkrétně jde například o slovní komentář, rozhovory nebo někdy také hudbu.⁸

Andrews také zmiňuje schopnosti, jimiž by úspěšný televizní sportovní žurnalista měl disponovat. Mezi ně patří čtení a psaní zpráv, rozhovory, komentáře či budování vztahů s klíčovými kontakty. Novinář, který se podílí na vysílání, by zároveň měl umět pracovat na různých platformách. Autor knihy dodává, že nejdůležitější dovedností je, stejně jako u kolegů z tištěných nebo online médií, psaní.⁹

1.2 Sportovní komentátor

Důležitou součástí sportovního vysílání je mimo jiné pozice komentátora přímého přenosu, jímž je i sám Jan Smetana. Jeho role obnáší mluvený doprovod přenášené události.

⁴ Tamtéž.

⁵ DĚKANOVSKÝ, J. (2008). s. 35.

⁶ Tamtéž. s. 35-36.

⁷ ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: A Practical Introduction*. [online] 2. vyd. SAGE Publications, 2013 [cit. 2023-2-12]. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/861446/sports-journalism-a-practical-introduction-pdf>. sekce *Television*.

⁸ Tamtéž.

⁹ ANDREWS, P. (2013). sekce *What broadcast sports journalists do*.

Jedná se o důležitou profesi, protože výkon takového pracovníka výrazně ovlivňuje celkové hodnocení kvality přenosu ze strany diváků, a to jak v pozitivním, tak v negativním smyslu. Sportovní komentátor by měl samozřejmě vedle dobrého ovládnutí jazyka obecně umět publikum správně informovat a danou situaci trefně popisovat a hodnotit. Samozřejmostí pak jsou hluboké znalosti v oblasti daného sportovního odvětví.

Andrews zdůrazňuje, že novináři podílející se na vysílání (*broadcast journalists*), na rozdíl od pišících žurnalistů, téměř vždy pracují jako součást týmu.¹⁰ Ten kromě komentátorů tvoří režisér nebo ti, kteří mají na starosti technickou stránku výroby přenosu. Důležitou částí komentátorovy práce je i příprava v podobě důkladné rešerše před vysílanou sportovní událostí. Taková detailní příprava mimo jiné zahrnuje to, co je pro sportovní žurnalistiku typické, tedy velké množství různých statistik. Komentátor své poznámky využije například při zasazení události do kontextu, třeba v případě fotbalového utkání bývají relevantní výsledky minulých vzájemných zápasů týmů, postavení v tabulce atd.¹¹

V odborné literatuře se asi nejpřehledněji pokusil předpoklady kvalitního komentátora sepsat v roce 1986 Miroslav Hladký, jenž si pomohl vytvořením desatera pravidel. Těmito požadavky jsou podle něho:

- 1) široké všeobecné vzdělání, kulturní a politické znalosti,
- 2) hluboké znalosti oboru přednášené události,
- 3) smysl pro objektivitu a potlačování subjektivních pocitů,
- 4) nesmírný takt, skromnost, vkus a kultivovanost projevu,
- 5) improvizáčnické schopnosti,
- 6) pohotovost, bystrá reakce,
- 7) bohatý slovník, kultivovanost vyjadřování a slovních obrátů, dokonalá znalost rodného jazyka,
- 8) příjemný hlas, důvěryhodnost osobnosti,
- 9) smysl pro podřízení slova obrazu,
- 10) umění mluvit i mlčet v pravý čas.¹²

Přestože tento seznam je platný i dnes, musíme brát v potaz, že ho Hladký vytvořil před mnoha lety v odlišné době. Vlivem nástupu jednotlivých generací komentátorů styl komentování sportu prošel vývojem. Třeba hokejový komentátor O2 TV Sport Jan Velart ve

¹⁰ ANDREWS, P. (2013). sekce *Commentary*.

¹¹ Tamtéž. sekce *Research and preparation*.

¹² HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986. s. 178.

své diplomové práci upozorňuje na to, že v současné době navíc existuje více typů sportovního komentáře, určených například podle počtu komentátorů, dále podle toho, zda se nachází přímo v dějišti, či ve studiu, i podle formy. Komentář může být analytický, nebo popisný.¹³

Jednou z otázek polostrukturovaných rozhovorů se Smetanovými kolegy byla právě ta týkající se důležitých vlastností a schopností sportovního komentátora. Jaké předpoklady by měl tedy splňovat podle některých známých tváří z Redakce sportu České televize?

Podle Petra Vichnara by měl člověk vykonávající tuto profesi mít mimo jiné odpovídající jazykové a hlasové předpoklady. „*Podstatné je, aby měl tu práci rád, což v našem případě není tak těžké, protože tady vesměs všichni sport milujeme a děláme to s velkým nasazením.*“¹⁴ Svůj pohled přidal také například Vojtěch Bernatský, přestože se jedná především o moderátora sportovního zpravodajství. „*Sportovní komentátor by měl mít talent a přípravu v tom smyslu, že musí svému sportu rozumět. Zároveň je potřeba dobrá dikce, schopnost mluveného projevu, správně posazený hlas.*“¹⁵ Podle moderátorky Barbory Černoškové má komentátor přímého televizního přenosu být hlavně vzdělaný člověk se všeobecným přehledem. „*U nás se říká, že musíte vědět všechno o něčem a něco o všem. Takže když chcete komentovat basketbal, musíte vědět všechno o něm, ale zároveň něco o ostatních věcech. Protože když se v NBA na tribuně objeví Jack Nicholson a nepoznáte ho, ale všichni ostatní ano, tak to není dobré. Jindy to jsou třeba jiné celebrity, politici, lidi, kteří jsou úspěšní v medicíně, a podobně... Vy jako komentátor musíte reagovat.*“¹⁶

1.3 Moderátor

Jan Smetana je širokou veřejností vnímán z velké části jako televizní moderátor, věnuje se však i jiným podobám moderování. Z toho důvodu se v teoretické části mé bakalářské práce na tuto specifickou žurnalistickou činnost také krátce zaměřuji. Podle Janet Trewinové každý druh moderování obnáší své určité složitosti, ať už se jedná o práci moderátora zpravodajství, který je zapojen do celé operace shromažďování zpráv, či moderátora v terénu, jenž se nemůže spoléhat pouze na čtení připraveného textu.¹⁷ Vztah žurnalistiky a samotného moderování Trewinová dokládá například citováním bývalého dlouholetého moderátora britské

¹³ VELART, Jan. *O komentování sportovního přenosu se zvláštním zaměřením na fotbalové a hokejové zápasy*. Praha, 2005. 327 s. Diplomová práce. FSV UK.

¹⁴ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

¹⁵ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

¹⁶ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁷ TREWIN, Janet. *Presenting on TV and Radio: An insider's guide*. Oxford: Focal Press, 2003. 276 s. ISBN 0-240-51906-X. s. 3.

zpravodajské televizní stanice Channel 4 News Jona Snowa: „*Moderování je v rámci ostatních činností až sekundární. Pokud chcete být moderátor, zapomeňte na to. Primárně musíte být prvotřídní novinář.*“¹⁸ Tím se mimo jiné rozumí schopnost správně pokládat odpovídající otázky nebo rozumět prezentovaným tématům.

Rovněž moderátor, stejně jako sportovní komentátor, je součástí týmu, tedy televizního štábu. Podle Trewinové je dokonce tím klíčovým a obecně musí provádět mnoho úkolů najednou (tzv. *multi-tasking*). Přemýšlí tedy o velkém množství věcí najednou, například o tom, do jaké kamery se má právě dívat, zda se dobře soustředí na případného svého respondenta, jaká témata následují nebo co za pokyny od režiséra dostává prostřednictvím speciálního zařízení do ucha.¹⁹ To vše je zásadní především v průběhu živého vysílání, během kterého nepřijde druhá šance na nápravu pochybení.

Přestože rozhlasový moderátor musí splňovat hodně stejných předpokladů jako ten televizní, včetně dobré jazykové vybavenosti, lze v tomto ohledu nalézt řadu rozdílů. Některé právě na základě typu média zmínila Jenni Millsová, kterou Trewinová také citovala: „*Moderování v rozhlase může být více promyšlené, více vedené nápady a vyžaduje, aby moderátor vytvořil obrázky v hlavě posluchače. V televizi jsou obrázky již dané a je úkolem moderátora, jak je vylepšit a vysvětlit. Rádio je velmi dobré médium pro vyprávění retrospektivního příběhu, zatímco v televizi je nejlepší se držet současnosti.*“²⁰ To znamená, že v televizním prostředí je dobré se zaměřovat spíše na to, co se děje v reálném čase. Moderátor specializující se na sport, jímž Jan Smetana je, by měl rovněž být kvalitním novinářem a disponovat odpovídajícími dovednostmi. Důležitým aspektem je objektivita, člověk věnující se této profesi by neměl dávat najevo své preference.²¹

1.4 ČT sport

Tvář Jana Smetany je už řadu let pevně spjata se sportem na veřejnoprávní televizi, tedy s kanálem ČT sport. Tradice sportovního vysílání v tuzemsku je poměrně dlouhá. První přímý televizní přenos v Československu se odehrál 11. února 1955. Konkrétně se jednalo o zprostředkování hokejového zápasu mezi týmy ČSR a IF Leksand, které se uskutečnilo v Praze. Sportu se týká další významný milník v historii Československé televize. 14. února 1970 se totiž podařilo odvysílat premiérový barevný přenos, a to z lyžařského mistrovství světa ve

¹⁸ TREWIN, J. (2003), s. 3.

¹⁹ Tamtéž, s. 96.

²⁰ Tamtéž, s. 114.

²¹ Tamtéž, s. 155.

Vysokých Tatrách.²²

Pro televizní zpracování sportu v naší zemi je jedním ze zlomových dní 10. únor 2006. Tehdy začalo vysílání prvního ryze sportovního veřejnoprávního kanálu nejen v Česku, ale v rámci celé Evropy. Původně nesl název ČT4 Sport, od roku 2008 se nazýval ČT4 a v roce 2012 se přejmenoval na stávající označení ČT sport.²³

Za jeho vznikem stál především tehdejší šéfredaktor Redakce sportu České televize Otakar Černý společně s Michalem Dusíkem a dalšími kolegy. Zahájení vysílání tohoto programu proběhlo se začátkem zimní olympiády v Turíně. Vedle olympijských her se program zaměřuje na další akce z různých sportů, domácí ligové soutěže, ale třeba i regionální sport či sportování handicapovaných. A například během koronavirové pandemie bylo využito poměrně značné množství rozsáhlého archivu. V posledních letech se ČT sport potýká s postupnou ztrátou vysílacích práv na řadu významných sportovních přenosů, protože vzhledem k jejich ceně si je mohou dovolit nakupovat spíše velké komerční stanice.²⁴

1.5 Branky, body, vteřiny

V souvislosti s vysíláním sportu na obrazovkách české veřejnoprávní televize je potřeba na závěr této kapitoly zmínit ještě Branky, body, vteřiny, jichž je také Jan Smetana moderátorem. Tato každodenní sportovní zpravodajská relace je v současnosti nejstarším pravidelným pořadem České televize. První díl, který moderoval Vít Holubec, mohli diváci zhlédnout 11. března 1956.²⁵

V období let 1976-1993 se relace nazývala Branky, body, sekundy. V průběhu existence pořadu se samozřejmě měnily i jeho hlavní tváře. Od roku 2012 má tento souhrn sportovních aktualit stabilní čtveřici moderátorů – kromě Smetany do ní patří Barbora Černošková, Petr Vichnar a Vojtěch Bernatský. V současné době mají Branky, body, vteřiny své místo v televizním programu před osmou hodinou večerní po skončení Událostí, stopáž činí deset až patnáct minut. Úvodní znělka, jejíž autorem je skladatel a dirigent Štěpán Koniček a která prošla

²² Historie: ČST v datech. *Česká televize* [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/cst-v-datech/>

²³ *Už 15 let s vámi. Program ČT sport se po roce „bez sportu“ chystá na extrémní sezonu.* Česká televize [online]. 2021 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/uz-15-let-s-vami-program-ct-sport-se-po-roce-bez-sportu-chysta-na-extremni-sezonu/6023978248bff33081308e92>

²⁴ Tamtéž.

²⁵ *Branky, body, vteřiny za 60 let představily velké sportovní hvězdy, Jaromír Jágr se v nich objevil už v osmi letech.* Český olympijský výbor [online]. 2016 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.olympijskytytm.cz/article/branky-body-vteriny-za-60-let-predstavily-velke-sportovni-hvezdy-jaromir-jagr-se-v-nich-objevil-uz-v-osmi-letech>

různými lehkými obměnami, se řadí mezi ty vůbec nejstarší v tuzemském televizním prostředí.²⁶

²⁶ Tamtéž.

2. Metodika práce

Tato bakalářská práce se zabývá kariérou sportovního novináře Jana Smetany a tématy s ní souvisejícími, proto je v tomto případě nutností využití metod kvalitativního výzkumu. Konkrétně se jedná o hloubkové rozhovory se samotným Smetanou a dále také o polostrukturované rozhovory s jeho kolegy.

2.1 Kvalitativní výzkum

Definice kvalitativního výzkumu se různí, například Jan Hendl zmiňuje tu od Johna Warda Cresswella. V ní stojí, že se jedná o proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Jde o vytváření komplexního obrazu, analýzu textů, informování o názorech účastníků výzkumů a zkoumání v přirozených podmínkách.²⁷

Práce výzkumníka typicky spočívá v tom, že na začátku určí téma a základní otázky výzkumu. Během procesu využívá širokou škálu metod, jako jsou pozorování, interview či analýza textových dokumentů nebo audiovizuálních záznamů.²⁸

Hendl také vymezuje některé pozitivní i negativní aspekty kvalitativního výzkumu. Mezi výhody patří detailní vhled do zkoumané problematiky, možnost zkoumání jevu v přirozeném prostředí, možné navrhování teorií, dobrá reakce na danou situaci a aktuální podmínky nebo hledání příčinných souvislostí. Za nevýhody lze naopak považovat zhoršenou zobecnitelnost, časovou náročnost a rovněž větší vliv výzkumníka a jeho osobních preferencí na výsledky.²⁹

Je třeba si uvědomit rozdíl kvalitativních metod oproti těm kvantitativním. V sociálních vědách jsou v tomto ohledu vzorem metody věd přírodních. Kvantitativní výzkum využívá tzv. *tvrdá data*, tedy ta s numerickým charakterem, kdežto tzv. *měkká data*, používaná ve výzkumu kvalitativním, mají podobu slovních výpovědí či zápisů nebo vyobrazení.³⁰ Často je kladen důraz na spojení obou přístupů, což přispívá k lepšímu rozšiřování našich znalostí. Oba druhy metod se totiž doplňují a výzkumník proto může dosáhnout komplexnějších poznatků.³¹ To

²⁷ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2. s. 50.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ HENDL, J. (2005). s. 52.

³⁰ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 544 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 51.

³¹ HENDL, J. (2005). s. 56.

v praxi znamená, že je uplatněn smíšený výzkum. Může například vypadat tak, že na kvalitativní metodu sběru dat naváže strukturovaný dotazník a následné hloubkové dotazování vybraných účastníků šetření. Další způsob umožňuje smíchání metod kvalitativního i kvantitativního výzkumu v rámci jednotlivých fází procesu zkoumání.³²

Roberta K. Yin nabízí také rozdělení čtyř typů činností shromažďování dat, které můžeme chápat jako nástroje k dosažení lepšího zhotovení kvalitativního výzkumu. Konkrétně jde o rozhovory (*interviewing*), pozorování (*observing*), sběr obsahů různých dokumentů a dalších zdrojů (*collecting*) a také cítění či porozumění (*feeling*). Posledním typem se myslí vnímání, kterým výzkumník dokáže zachytit a interpretovat například míru pohodlí ostatních nebo hlučnost daného prostředí.³³

2.2 Dotazování

Renáta Sedláková uvádí, že patrně nejfrekventovanější a nejvíce využívanou výzkumnou technikou je dotazování. Důvodem je to, že mediální a komunikační studia se z velké části orientují i na výzkum příjemců, tvůrců, šířitelů či vlastníků publikovaných nebo odvysílaných sdělení. Protože se ovšem nacházíme v odborné sféře, musíme dodržovat určitá pravidla. Existuje řada druhů technik vedení rozhovoru. Úskalí metody dotazování, přičemž realizace interview je sociální interakcí, může představovat chybné porozumění, a to oboustranné. Je možné, že respondent špatně pochopí danou otázkou, zároveň rovněž výzkumník se nemusí vyhnout tomu, že odpověď interpretuje jinak, než byla zamýšlena.³⁴

Yin přidává několik rad, jak úspěšně vést kvalitativní rozhovory. Je zapotřebí nechat hovořit především respondenta, s čímž souvisí například pokládání otázek, na něž lze odpovědět rozsáhlejším způsobem než třeba pouze *ano* či *ne*.³⁵ Dále by se tazatel měl vyvarovat více dotazů najednou a rovněž zachovat při dotazování neutrální postoj.³⁶ To je pravidlo, které je potřeba dodržovat i při vedení samotných žurnalistických rozhovorů. Další rada, jíž jsem se při svém dotazování snažil řídit, je ta, která připomíná, že sběr dat v kvalitativním výzkumu je obecně neustále doprovázen analýzou.³⁷ Je důležité tedy reagovat na odpovědi, jak to ostatně popisují také níže v kapitole o hloubkovém rozhovoru.

³² HENDL, J. (2005). s. 60.

³³ YIN, Robert K. *Qualitative Research from Start to Finish*. New York: The Guilford Press, 2011. 348 s. ISBN 978-1-60623-701-4. s. 131.

³⁴ SEDLÁKOVÁ, R. (2014). s. 156.

³⁵ YIN, R. K. (2011). s. 136.

³⁶ Tamtéž. s. 137.

³⁷ Tamtéž. s. 139.

2.3 Hlubkový rozhovor

První typ rozhovoru použitý při tvorbě této práce je hlubkový rozhovor, mezi jehož charakteristiky patří nízká míra standardizace či určitá volnost.³⁸ Jedná se o otevřený rozhovor, při jeho přípravě není kladen takový důraz na vymýšlení jednotlivých konkrétních otázek. Spíše je potřeba nastolit tematické okruhy, reagovat na to, co respondent říká, a doptávat se na doplňující informace.³⁹ Tazatel musí věnovat pozornost tomu, aby posoudil, jak moc jsou odpovědi relevantní. To vyžaduje dobré soustředění a flexibilitu. Výzkumník musí počítat s větší časovou náročností, a to i v řádech hodin, a tím spojeným výraznějším rozsahem. Hlubkový rozhovor totiž má za cíl napomoci k pochopení příčin a motivů jednání dotazovaných, rovněž k vysvětlení postojů a jejich vzniku.⁴⁰

Rozhovor by měl být tazatelem veden ve stylu běžné komunikace, na druhou stranu není žádoucí nechat se do takové konverzace zcela vtáhnout. Jinými slovy si musíme zachovat neutralitu a zároveň nesmíme působit netečně či autoritativně. Pozice člověka, jenž vede hlubkový rozhovor, tedy spočívá v tom, aby v očích respondenta působil jako komunikační partner, nikoliv jako pouhý automat na kladení otázek a záznam odpovědí, jak popisuje Sedláková.⁴¹

O hlubkovém rozhovoru musíme uvažovat jako o interakci, v níž svoji roli hrají také emoce. Tím pádem je nutné, aby tazatel reagoval adekvátně situaci a volil určitou míru empatie. Výzkumník se samozřejmě nikdy nemůže úplně připravit na to, co uslyší.⁴² Nezapomeňme, že vhodně vedený hlubkový rozhovor má tedy vlastní, nepřipravenou, nenaplánovanou, ba nenaplánovatelnou dynamiku.⁴³ Nicméně v každém případě je, stejně jako u ostatních typů výzkumu, nutné postupovat seriózně a dodržovat daná pravidla.⁴⁴

2.4 Polostrukturovaný rozhovor

Druhým typem dotazování, který jsem zvolil k tvorbě této bakalářské diplomové práce, je polostrukturovaný rozhovor, také označovaný jako semistrukturovaný či řízený. Jedná se o poměrně hojně využívanou metodu výzkumu. Z důvodu přípravy soupisu otázek bývá rovněž označován jako rozhovor s návodem. Odlišnost od rozhovoru strukturovaného spočívá v tom,

³⁸ SEDLÁKOVÁ, R. (2014). s. 210.

³⁹ Tamtéž. s. 211.

⁴⁰ Tamtéž. s. 212.

⁴¹ Tamtéž. s. 214.

⁴² Tamtéž. s. 216.

⁴³ Tamtéž. s. 213.

⁴⁴ Tamtéž. s. 217.

že v průběhu samotného dotazování je možné spontánně doplňovat další otázky.⁴⁵

Rozlišujeme tedy otázky primární, neboli předem připravené, a sekundární, nazývané také jako sondážní. Jejich cílem je podnítit respondenta k doplnění jeho odpovědi a poskytnutí další výpovědi. Svoji roli v tomto případě mohou sehrát i neverbální projevy ze strany tazatele, například mimika a gestika. Napomáhají totiž k naznačení zájmu. Vzhledem k těmto svým specifikům bývá polostrukturovaný rozhovor považován za ideální formu, protože kombinuje pozitiva standardizovaného i nestandardizovaného dotazování.⁴⁶

Níže je seznam konkrétních základních témat, které obsahovaly polostrukturované rozhovory se Smetanovými kolegy. Jejich cílem bylo samozřejmě napomoci k zodpovězení otázek a splnění cílů nastolených pro moji bakalářskou práci.

- 1) Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal/a s Janem Smetanou?
- 2) Jak byste popsal/a Jana Smetanu jako sportovního komentátora?
- 3) Jak byste popsal/a Jana Smetanu jako moderátora?
- 4) Jaký je podle vás jeho přínos pro českou sportovní žurnalistiku?
- 5) Na kterých přenosech nebo pořadech jste s ním spolupracoval/a? Jak spolupráce probíhala?
- 6) Na jaký společný moment z vaší spolupráce s Janem Smetanou rád/a vzpomínáte?
- 7) Jaké předpoklady by měl splňovat komentátor přímého televizního přenosu, potažmo obecně sportovní novinář? Jak je podle vás splňuje Jan Smetana?
- 8) Jaká jsou specifika živého vysílání a jak je Jan Smetana podle vašeho názoru zvládá?
- 9) Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Poslední otázku jsem zařadil z toho důvodu, že tématu studia jsem věnoval prostor také v hloubkovém rozhovoru s Janem Smetanou i v této bakalářské práci a že všichni oslovení kolegové rovněž vystudovali vysokou školu. Všech jsem se také ptal na jejich cestu k profesi a jednotlivým respondentům jsem si dovilil případně položit některé další konkrétní dotazy. Výjimku mezi respondenty představuje Michal Ježdík, basketbalový expert České televize. Vzhledem k jeho specifické pozici se polostrukturovaný rozhovor s ním částečně odlišuje.

⁴⁵ SEDLÁKOVÁ, R. (2014). s. 211.

⁴⁶ Tamtéž.

2.4.1 Medailonky respondentů

Na závěr metodologické kapitoly k polostrukturovaným rozhovorům jsem se pro úplnost rozhodl zařadit krátké medailonky se základními informacemi o mých respondentech z řad Smetanových kolegů.

Jedinou ženou ve čtveřici moderátorů Branek, bodů, vteřin je **Barbora Černošková**. Jedná se o bývalou reprezentantku v synchronizovaném plavání, několikanásobnou mistryni České republiky. Pochází z Brna, kde vystudovala Gymnázium Matyáše Lercha a poté získala magisterský titul v oboru historie – filozofie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Studovala rovněž na Právnické fakultě.⁴⁷ Od roku 2004 byla součástí brněnské redakce České televize, následně se přestěhovala do Prahy, kde se od roku 2007 podílela na přípravě pořadu Time out a začala moderovat Branky, body, vteřiny.⁴⁸ V minulosti uváděla například také studio ČT na zimní olympiádě v Soči 2014. Na veřejnoprávní televizi se nevěnuje pouze sportu, od září 2020 je součástí pořadu Sama doma.⁴⁹

Petr Vichnar se po svém studiu na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy stal v roce 1978 zaměstnancem tehdejší Československé televize. Tento sportovní komentátor a moderátor je součástí veřejnoprávního média dodnes. Během své televizní kariéry se zaměřoval na řadu odvětví, například lední hokej, házenou, krasobruslení a alpské lyžování. Svým hlasem doprovázel mnoho památných momentů českého sportu, mimo jiné společně s Robertem Zárubou hokejový „turnaj století“ na zimních olympijských hrách 1998 v Naganu.⁵⁰ V období let 1980 až 1998 moderoval pořad Branky, body, vteřiny, který v současné době uvádí už coby externí spolupracovník České televize.⁵¹

Do skupiny moderátorů Branek, bodů, vteřin patří i **Vojtěch Bernatský**. Tváří hlavní sportovní zpravodajské relace České televize je nepřetržitě od roku 1996. V minulosti se podílel rovněž na vysílání olympijských studií, ranního sportovního zpravodajství a dalších pořadů.⁵² Vystudoval produkci na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze.⁵³

Miroslav Langer vystudoval žurnalistiku na Fakultě sociálních věd Univerzity

⁴⁷ *Lidé: Barbora Černošková*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/barbora-cernoskova/>

⁴⁸ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

⁴⁹ *Lidé: Barbora Černošková*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/barbora-cernoskova/>

⁵⁰ *Lidé: Petr Vichnar*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/petr-vichnar/>

⁵¹ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

⁵² *Lidé: Vojtěch Bernatský*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/vojtech-bernatsky/>

⁵³ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

Karlovy. Zaměstnancem České televize se stal v roce 2001. V roli sportovního komentátora se věnuje především estetickým sportům, mimo jiné krasobruslení.⁵⁴ Pravidelně komentuje soutěže na olympijských hrách, byl také například dramaturgem pořadu Sport ve světě. Je jedním z editorů Branek, bodů, vteřin.⁵⁵

Absolventem pražské žurnalistiky je také dlouholetý basketbalový komentátor **Jakub Bažant**. Do evropského mužského šampionátu konaného v září 2022 částečně na českém území byl garantem vysílání basketbalu na ČT sport.⁵⁶ S Janem Smetanou připravoval například pořad BasketManie. Dříve komentoval i volejbal či bobový sport.⁵⁷

Jiří Kalemba zamířil do Redakce sportu ČT rovněž po studiu žurnalistiky na Univerzitě Karlově. Na ČT sport působil v roli komentátora, moderátora, reportéra, ale i dramaturga magazínu o americkém fotbalu Touchdown. Pravidelně byl součástí přenosů z olympijských her a dalších soutěží v rámci různých sportovních odvětvích. Zaměřoval se například na basketbal, házenou, šerm, curling, sportovní lezení a mnoho jiných menších sportů. V září 2016 se stal šéfredaktorem webu ctsport.cz.⁵⁸ V závěru roku 2022 veřejnoprávní televizi opustil a nyní se věnuje mimo jiné tvorbě podcastů.⁵⁹

Michal Ježdík je bývalý basketbalista, později trenér, metodik, funkcionář a basketbalový expert České televize. Přímé přenosy spolukomentuje mimo jiné po boku Jana Smetany.⁶⁰ V minulosti reprezentoval Československo, poté Českou republiku, a to jako hráč i kouč. Také vyučuje na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy.⁶¹

2.5 Trajektorie výzkumu

Svoji bakalářskou práci jsem vzhledem k vybranému tématu postavil na dvou hlavních výzkumných pilířích. Tím prvním byl hloubkový rozhovor s Janem Smetanou, který měl napomoci především k popsání kariéry tohoto sportovního novináře a také k tomu, aby vyjádřil

⁵⁴ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

⁵⁵ *Lidé: Miroslav Langer*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/miroslav-langer/>

⁵⁶ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

⁵⁷ *Lidé: Jakub Bažant*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/jakub-bazant/>

⁵⁸ *Lidé: Jiří Kalemba*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/jiri-kalemba/>

⁵⁹ On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

⁶⁰ *Host: Michal Ježdík, basketbalista a trenér*. Český rozhlas Dvojka [online]. 1997 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/host-michal-jezdik-basketbalista-a-trener-8676912>

⁶¹ *Mgr. Michal Ježdík*. Fakulta tělesné výchovy a sportu [online]. 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ftvs.cuni.cz/FTVS-758.html>

své názory na související témata. Druhou důležitou použitou metodou byly polostrukturované rozhovory, konkrétně se Smetanovými kolegy z České televize.

Hlubkový rozhovor jsme se zejména z časových důvodů po vzájemné domluvě rozhodli provést ve formě videohovoru, konkrétně přes platformu Skype. Kvůli velkému rozsahu jsme rozhovor rozdělili a takto na dálku se spojili celkem dvakrát. V obou těchto případech, tedy dne 20. prosince 2022 i 21. března 2023, se jednalo o více než dvouhodinová večerní on-line setkání. Z důvodu použitého typu rozhovoru jsem si v rámci přípravy nastolil okruhy, kterým jsem se chtěl věnovat, a poté některé dotazy. Od začátku jsem ovšem neměl v úmyslu se striktně držet předepsaného „scénáře“, ale spíše jsem reagoval na to, jakým směrem se rozhovor během svého průběhu ubírá, naslouchal jsem respondentovi a pokládal doplňující dotazy. Jednalo se tedy do určité míry o uvolněnější povídání, nicméně v mezích stanovených pravidly tohoto způsobu kvalitativního dotazování, popsaných v předchozích kapitolách metodické části.

V rámci polostrukturovaných rozhovorů jsem hovořil se sedmi respondenty spjatými se sportovním vysílání České televize, kteří mají z hlediska své pozice profesní vztah k Janu Smetanovi. Svě odpovědi se mi po mé žádosti o rozhovor rozhodli poskytnout všichni moderátoři Branek, bodů, vteřin, jeden z editorů tohoto pořadu, jenž je rovněž komentátorem, a tři muži, kteří jsou nebo byli spojeni s basketbalovými přenosy na ČT sport. Hlavní večerní sportovní zpravodajské relaci tuzemské veřejnoprávní televize a právě vysílání basketbalu jsem kvůli náplni Smetanovy žurnalistické kariéry totiž věnoval velkou část práce.

Seznam připravených otázek jsem představil již v kapitole o metodice polostrukturovaného rozhovoru. Výsledná podoba jednotlivých rozhovorů se z hlediska souboru mnou kladených dotazů různí. Nad rámec předem stanovených otázek jsem se s jednotlivými respondenty zaměřil na témata, k nimž se daná konkrétní osobnost mohla blíže vyjádřit. Například s Petrem Vichnarem a Jakubem Bažantem jsem vzhledem k tomu, že oba patří k nejzkušenějším sportovním televizním novinářům v České republice, krátce hovořil o rozdílech mezi mladší a starší žurnalistickou generací. Takové doplňující okruhy mají za úkol výsledný text částečně ozvláštnit a rozšířit škálu prezentovaných názorů. Hlavním cílem provedených polostrukturovaných rozhovorů však bylo napomoci ke komplexnějšímu popisu a zhodnocení přínosu osobnosti Jana Smetany v kontextu české sportovní žurnalistiky.

Se třemi Smetanovými kolegy jsem se v odlišných termínech spojil přes videohovor, konkrétně s Jiřím Kalembou, Jakubem Bažantem a Michalem Ježdíkem. Posledně jmenovaný respondent je mimo jiné basketbalovým expertem ČT, bývalým hráčem a trenérem, takže jsem se v rozhovoru s ním zaměřil více na basketbalová témata. Dále jsem 22. března 2023

telefonicky mluvil s moderátorem Vojtěchem Bernatským. V pořadí první polostrukturovaný rozhovor mi poskytla Barbora Černošková, a to 9. března 2023 poté, co moderovala relaci Branek, bodů, vteřin, během níž jsem mohl být v zákulisí studia přítomen u samotné realizace živě vysílaného pořadu. Černošková mě v ten samý večer ještě představila editorovi Miroslavu Langerovi. Rozhovor s ním a následně také s Petrem Vichnarem proběhl v budově zpravodajství ČT o deset dní později.

Na tomto místě jsem se 13. dubna 2023 sešel osobně s Janem Smetanou. Ukázal mi například prostory z nichž jsou komentovány přenosy ČT sport, pokud se komentátoři nenachází přímo v dějišti dané sportovní akce. Kromě jiného mě také nechal nahlédnout do své komentátorské přípravy.

Při tvorbě práce jsem dále používal internetové stránky uvedené v seznamu zdrojů. Informace z nich mi napomohly k přípravě rozhovorů a doplnění faktografie. Vzhledem k povaze tématu jsem v praktické části této bakalářské diplomové práce, na rozdíl od kapitoly teoretické a metodické, nevycházel z odborné literatury.

3. Kariéra Jana Smetany

3.1 Dětství a formování vztahu ke sportu a žurnalistice

Jan Smetana se narodil 25. března 1982 v Praze do rodiny zdravotní sestry Kamily a hudebního dramaturga Radima. Má také sestru Kristýnu a říká, že rodinné vztahy jsou dodnes na výborné úrovni. Výrazná vášeň ke sportu se ovšem ve Smetanově rodinném zázemí nepěstovala, přesto hovoří o tom, že sport ho určitým způsobem fascinoval už v dětství. „*Vždy, když zazněla znělka Branek, bodů, sekund, jsem přiběhl do obýváku. A těch deset minut jsem se díval na sportovní zpravodajství.*“⁶²

Důležitou součástí vývoje Smetanova vztahu ke sportu bylo jeho aktivní provozování, přestože žádného velkého sportovce v rodině neměli. Nejprve se od šesti let věnoval tenisu. „*Vesměs mě ten tenis a vášeň pro sport chytla hned. Navíc musím říct, že jsem byl dobrý, byl jsem talent obecně na sport.*“⁶³ Když chodil na základní školu, hrál také fotbal, který ho však nebavil a brzy s ním skončil.

Jeho nejoblíbenějším sportem je dodnes basketbal, který začal hrát v jedenácti letech. Počátky svého vztahu ke sportu pod bezednými koši popisuje takto: „*V dětském pokoji jsme měli ikonický dřevěný věšák od firmy TON, který měl v 80. letech snad každý. Do takové té jeho obruče jsem začal házet smotanými ponožkami, pak i míčem. A v té době na ČT2 vysílali pořad Sportisimo, kde v úterý a ve čtvrtek vždy byla NBA.*“⁶⁴

Jeho vztah k basketbalu se formoval i v pozici fanouška nejslavnější soutěže světa, především v rámci obdivu ke Karlu Malonemu.⁶⁵ Smetana například dodnes vlastní jím podepsaný dres, který v mládí dostal. „*Tím chci říct, že tohle je zkrátka víc než tisíc lajků na Instagramu. Je to absolutně to nejlepší, co může mladého kluka potkat, když má něco rád, zkrátka zážitek na celý život.*“⁶⁶

Důležitost Smetanova blízkého vztahu k basketbalu v polostrukturovaném rozhovoru zdůraznil Michal Ježdík, v jehož životě hraje tento sport také velmi důležitou roli. Spojení Smetany a basketbalu charakterizoval stručně a jednoznačně. „*On miluje basketbal. Když něco milujete, je to základ k jakékoliv činnosti.*“⁶⁷ Díky tomu mohl nasbírat velké množství znalostí,

⁶² On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ Karl Malone je legendární basketbalista klubu Utah Jazz, dvojnásobný nejužitečnější hráč sezony a člen síně slávy National Basketball Association (NBA).

⁶⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁶⁷ On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023.

keré o této hře má. „*Jeho láska k basketbalu má kořeny v minulosti, kdy basketbal také hrál. Tím pádem není laikem v tomto oboru.*“⁶⁸

O tom, že chce být sportovním komentátorem, měl Jan Smetana jasno brzy. Dokonce si pamatuje, kdy přesně ho to poprvé napadlo. Došlo k tomu v jeho dvanácti letech poté, co si na cestě z basketbalového tréninku zlomil ruku. „*Během pěti týdnů, kdy jsem měl sádku a nemohl jsem hrát basketbal, jsem si říkal, že mě začíná fascinovat sám si ten sport pro sebe komentovat.*“⁶⁹ Svým způsobem tomu napomáhal i jeho otec, jenž se dodnes podílí na pořadu České televize Všechnopárty. Utkání NBA mu v práci nahrával na VHS kazety, které má uložené na půdě. „*Doma jsem si to pouštěl, každý z těch zápasů jsem viděl snad stokrát. Pak jsem si snižoval hlasitost zvuku a komentoval jsem si to pro sebe.*“⁷⁰

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁷⁰ Tamtéž.

3.2 Studium

Studium na gymnáziu

Střední školu Jan Smetana absolvoval na pražském Gymnáziu Nad Štolou. Tato léta rovněž sehrála důležitou roli směrem k budoucí žurnalistické kariéře. Ani přes všeobecné zaměření školy ho totiž nezlákaly jiné obory, byl přesvědčený o tom, že bude sportovním komentátorem. „*To je mimochodem vzácné, dnes řada lidí ani v devatenácti neví, co chce dělat. Já jsem tehdy přitom nevěděl, že existuje nějaká fakulta žurnalistiky, že novinářina se studuje.*“⁷¹ Profesi novináře nicméně nahrávaly i Smetanovy oblíbené předměty na gymnáziu, konkrétně český jazyk, společenské vědy nebo dějepis. „*V patnácti letech jsem i doma řekl, že z matematiky, fyziky, chemie stačí projít. Rodiče odpověděli, že to chápou, ať hlavně nemám problémy a věnuji se tomu, co mě baví.*“⁷²

Smetanovo studium na gymnáziu trvalo v období let 1997-2001, tedy v době, kdy neměl doma k dispozici internet. „*Já jsem vlastně IT technikou nepolíbený. Také dnes svůj čas radši trávím třeba rybařením nebo běháním.*“⁷³ Každý den ovšem četl noviny a zprávy z jakýchkoliv oblastí, nejen sportovních, si zaznamenával na počítač T602, což byl textový procesor, který jeho otec dostal v práci. Své zápisy si tehdy Jan Smetana následně ukládal na diskety. „*Ty výpisky jsem měl asi na devadesáti disketách. Potom jsem ten starý počítač už zahřál natolik, že shořel. A všechny výpisky byly pryč.*“⁷⁴

Jako další důležitý aspekt jeho cílevědomosti vzhledem k profesní dráze novináře uvádí všeobecnou soutěživost mezi spolužáky a přiznává, že ho formovalo zcela něco jiného než současnou mládež. Jednalo se prý zkrátka o odlišnou dobu.

Vysokoškolské vzdělání

Ani přes výše zmíněné priority a jasný cíl stát se sportovním novinářem Smetanu hned po maturitě nečekalo studium vysněného oboru. Důvodem byl neúspěch u přijímacích zkoušek na žurnalistiku na Univerzitě Karlově, o kterou byl velký zájem a kam byl přijímán velmi omezený počet uchazečů. Uvažoval také o studiu vysoké školy v Americe, k čemuž ale nedošlo kvůli vysokým finančním nákladům. Rok tedy studoval angličtinu na soukromé Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze.⁷⁵ Rovněž vypomáhal v České televizi, asistoval například Petru

⁷¹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ *O mně*. Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

Vichnarovi.

Jelikož se na žurnalistiku na nejstarší české univerzitě nedostal ani na druhý pokus, zaplatil si studium na Vyšší odborné škole publicistiky (VOŠP). Na ní oceňuje jednu důležitou součást vzdělávání novinářů: „*Tato soukromá škola, kde jsme měli stejné studijní osnovy, které jsou na vysokých školách, byla dobrá v tom, že dbala na praxi.*“⁷⁶

Žurnalistiku nakonec vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kde v roce 2011 získal titul bakalář. Tématem jeho bakalářské diplomové práce byla *Digitalizace televizního vysílání a vznik ČT4*.⁷⁷ Smetana tvrdí, že na kombinované studium na univerzitě v hanácké metropoli má dobré vzpomínky, protože se podle jeho slov jedná o kvalitní školu. „*Například vzpomínám na předmět věnovaný dějinám v souvislostech. Až na vysoké škole u pana Jilka jsem pochopil dějiny dvacátého století, jak přemýšlet o historii.*“⁷⁸

Zároveň však zmiňuje také negativní stránku tohoto oboru na vysoké škole, a to fakt, že tu jde výrazně především o teorii. „*Jenže já jsem sportovní novinář a žívím se tím, že vytvářím zpravodajství z oblasti sportu, které potom odprezentuji. Nebo komentuji zápas, vytvářím půlhodinový dokument, natáčím krátký šot, dělám dramaturgii pořadu... A to mě nikdy nikdo na žádné škole neučil.*“⁷⁹

Jakékoliv vzdělání nicméně Smetana považuje za správnou životní volbu. „*Dokonce jsem během období koronavirové pandemie začal uvažovat, že půjdu dál studovat. Vůbec nejsem sběratel titulů, ale říkám si, že člověk pozná jiné prostředí, jiné lidi. A to je pro novináře velice důležité.*“⁸⁰

K významu vysokoškolského vzdělání směrem k profesi sportovního novináře se v polostrukturovaných rozhovorech vyjádřili rovněž Smetanovi kolegové. Shodují se na tom, že absolvování studia žurnalistiky na vysoké škole pro vykonávání této práce není nezbytně nutné. Spíše zde hraje důležitou roli získání širokého rozhledu. To potvrzuje například Miroslav Langer. „*Myslím si, že běžně se sportovní komentování neučí. Takže v tomhle směru vysoká škola může být užitečná, ale nemusí. Spíše z hlediska práce s informacemi a rozšíření všeobecného přehledu se může hodit.*“⁸¹ Podobný názor má i Barbora Černošková. „*Myslím si, že je skvělé, když má někdo vystudovanou žurnalistiku, protože má teoretický základ. Ale*

⁷⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁷⁷ SMETANA, Jan. *Digitalizace televizního vysílání a vznik ČT4*. Olomouc, 2011. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta.

⁷⁸ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

jakákoliv vysoká škola je dobrá, protože vám studium rozšiřuje obzory. ⁸²

Určitý další rozměr vzdělání poskytuje člověku vysoká škola také podle Jakuba Bažanta, přestože ani on ji nepovažuje za klíčový předpoklad praxe sportovního novináře. *„Rozhodně není ke škodě. Spíše umožňuje o věcech přemýšlet, dává možnosti, jak se na tu práci dívat. Studium na vysoké škole zajistí kontakty a všeobecný rozhled, což svůj smysl určitě má.* ⁸³ O důležitosti vytvoření potřebných mezilidských profesních vazeb a obecného přehledu hovořil ve své odpovědi rovněž Jiří Kalemba. *„Není úplně důležité pro profesi sportovního novináře, ale na druhou stranu mi vysokoškolské studium otevřelo dveře do České televize, zajistilo kontakty a třeba spolužákům možnost pracovat v různých jiných redakcích. Navíc vám to umožní určité přemýšlení o tom, jak si vyhledávat informace a jak se k věcem postavit.* ⁸⁴

Takové názory podporuje fakt, že členy Redakce sportu ČT jsou lidé, kteří vystudovali rozličné obory. Na to upozornil Vojtěch Bernatský. *„V České televizi máme inženýry ekonomie nebo absolventy matematicko-fyzikální fakulty. Já jsem producent televizních pořadů, což jsem vystudoval na katedře produkce FAMU.* ⁸⁵ Mnohem důležitější je podle něho znalost sportu a zakořeněnost ve sportovním prostředí. Jeden konkrétní příklad zmínil Jan Smetana. *„Třeba můj kolega z České televize Jiří Štěpán má titul inženýr z dopravní školy a navrhuje systém semaforů v Praze. Takže v době covidu, kdy jsme všichni na tom byli špatně, on chodil programovat semaforey.* ⁸⁶

Petr Vichnar studoval tělovýchovu a češtinu, nikoliv žurnalistiku, což ovšem nepovažuje za nevýhodu. *„Na té mojí fakultě, alespoň v době, kdy jsem studoval, tedy v sedmdesátých letech minulého století, kladli velký důraz na praktickou stránku. Takže my jsme ve všech sportech museli splnit určitý výkonnostní limit. Zároveň jsme studovali anatomii, fyziologii, pedagogiku a tak dále. K tomu jsem měl český jazyk, což je vzhledem k této profesi důležité.* ⁸⁷ Domnívá se, že mu to vše poskytlo lepší průpravu směrem k jeho profesi, než kdyby studoval žurnalistický obor.

⁸² Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

⁸³ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

⁸⁴ On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

⁸⁵ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

⁸⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁸⁷ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

3.3 Žurnalistické začátky

První žurnalistické zkušenosti Jana Smetany jsou spojeny s místem, kde vyrůstal. Je jím čtvrť Letná nacházející se v městské části Praha 7. Tam dodnes pravidelně vychází noviny nazvané Hobulet,⁸⁸ v současné době se jedná o měsíčník.⁸⁹ „*Táta mi řekl, ať se jdu zeptat do jejich redakce. Zavolať jsem tam a přinesl jim ukázat své slohové práce ze školy. Tamní šéfredaktor Pergler viděl, že umím psát.*“⁹⁰

Smetana psal od roku 2001 pro Hobulet texty z oblasti sportu, kterému se v redakci prý nechtěl nikdo věnovat. „*Tak jsem hned šel na basketbal, na Spartu, kde jsem všechno znal. První článek byl rozhovor s trenérem Michalem Ježdíkem, který jsem na disketě do redakce přinesl i s vytištěnými fotkami.*“⁹¹ Psaní ihned propadl, motivací byl například také honorář, díky němuž si mohl našetřit peníze. Za ty si později koupil digitální fotoaparát, aby mohl vytvářet své vlastní fotografie ke každému článku. Profesi novináře šel tedy neustále naproti. V Hobuletu vydržel dlouho, přispíval do něho ještě během svého studia na VOŠP.

Právě tato škola mu otevřela dveře k další žurnalistické zkušenosti, tentokrát rozhlasové. V rámci předmětu věnujícímu se rétorice se dostal na konkurz na pozici redaktora zpravodajství v Country Radiu. A nakonec ho vedení stanice v roce 2003 přijalo. „*Pak jsem zjistil, že na zprávy chtěli muže a na léto potřebovali záskok. Nakonec jsem tam vydržel čtyři roky.*“⁹² Sám ovšem tvrdí, že neposlouchá country, ale jiné hudební žánry.

Brzy představil programovému řediteli svůj nápad na dva pořady. Ten první se jmenoval Otázka pro... „*Takže jsem tři roky chodil na premiéry filmů, večírky a tak dále. Ve vysílání se vždycky vystříhla jen odpověď těch respondentů, přičemž za každou výpověď jsem dostal dvě stě korun.*“⁹³ Jeho druhým pořadem byl Kaleidoskop, v němž jako reportér tvořil dopolední vysílání s tipy na výlety a zajímavostmi. Všechny příspěvky si sám natáčel a poté také stříhal.

Ve stejné době už ale Jan Smetana pracoval i v České televizi, kam přišel v roce 2001. Práci, které se zpočátku věnoval, popisuje takto: „*Dělal jsem takzvané agentury a skriptování. To znamená, že jsme se dívali na nějaký zápas, tam běžel timecode a když padla branka, napsali jsme ten časový údaj. K tomu našemu skriptu přišel stříhač, najel si tehdy ještě páskem na ten gól, označil to a stříhl.*“⁹⁴

⁸⁸ Název *Hobulet* je odvozen od označení čtvrtí Holešovice, Bubeneč a Letná.

⁸⁹ *Hobulet*. Praha 7 [online]. 2023 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.praha7.cz/hobulet/>

⁹⁰ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

Na pozici redaktora se dostal díky tomu, že jako jeden z externích spolupracovníků jímž je z hlediska svého pracovního zařazení dodnes, mohl tehdy udělat krok dál. Takovou možnost mu nabídl konkrétně Radek Bauer, který má tzv. *externisty* na starosti, přičemž se jedná rovněž o vedoucího dramaturga sportovního zpravodajství ČT a komentátora některých sportů.⁹⁵

První Smetanovy reportáže ve zpravodajských relacích se týkaly různých sportovních odvětví. *„První událost, kterou jsem jel točit, bylo mistrovství republiky v požárním sportu. Druhá byla reportáž z republikového mistrovství handicapovaných boxerů. Potom jsem například natáčel mistrovství světa v kriketu.“*⁹⁶

Smetanu nicméně v té době nenapadlo, že by později mohl moderovat Branky, body, vteřiny. *„Vždycky jsem si totiž říkal, že moderátor přijde do té budovy, připravuje relaci, pak to jde přečíst a potom jede domů. Já jsem přitom chtěl být tvůrce reportáží, někam jezdit, něco vidět a zažít.“*⁹⁷ Jeho primárním pracovním cílem bylo stát se kvalitním basketbalovým komentátorem. *„To, jak Robert Záruba z televizního hlediska povznesl hokejové vysílání, jsem chtěl udělat s basketbalem.“*⁹⁸

⁹⁵ Lidé: Radek Bauer. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/radek-bauer/>

⁹⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž.

3.4 Magazíny na ČT sport

BasketManie

Když v roce 2006 vznikl nový sportovní kanál, tehdy nesoucí název ČT4, objevil se v České televizi prostor pro tvorbu více pořadů zaměřujících se právě na sport. Jedním z nich byl basketbalový magazín BasketManie. Na jeho vytvoření se od začátku podílel Jan Smetana s tehdejšími garantem basketbalu na ČT Jakubem Bažantem.

První díl byl odvysílán 10. října 2007.⁹⁹ Od té doby prošla BasketManie určitým vývojem. „*Samozřejmě oproti roku 2007 dnes ten pořad vypadá výrazně jinak, prošli jsme mnoha fázemi. BasketManie je specifická v tom, že je to pořad o basketbalu, který v Česku není úplně v centru pozornosti, na rozdíl od fotbalu, hokeje nebo tenisu.*“¹⁰⁰

Tím, kdo stál za tvorbou BasketManie, byl dlouho také Jiří Kalemba. Se Smetanou tak díky ní trávil poměrně hodně pracovního času. „*Potkávali jsme se také většinou v sobotu dopoledne ve střížně, protože jsme několik let tvořili magazín BasketManie. Vytvářeli jsme různé publicistické reportáže na basketbalová témata.*“¹⁰¹ Dnes už bývalý člen Redakce sportu České televize tento magazín považuje za zčásti průkopnický pořad, zejména z hlediska formy. „*Publicistickým žánrům se u nás předtím nikdo moc nevěnoval. My jsme opravdu hledali zajímavá témata a zpracování. Dávali jsme do toho hudbu, různé úhly kamer, archivní a filmové záběry a podobně. Zkrátka jsme se snažili basketbal pojmout tak, aby to zaujalo i nebasketbalové diváky.*“¹⁰²

Přestože divácké ohlasy měla BasketManie pozitivní, basketbaloví nadšenci nový premiérový díl dlouho neviděli. Ten poslední byl odvysílán 29. prosince 2022, tedy mezi oběma částmi mého hloubkového rozhovoru s Janem Smetanou.¹⁰³ „*Pořad nebyl oficiálně zrušen. Česká basketbalová federace, která se na něm finančně podílí, i ČT sport mají o něj zájem. Ale v tuto chvíli se stále hledá cesta, jak ho zrealizovat, aby to vedlo ke spokojenosti obou stran.*“¹⁰⁴

Olympijský magazín

Jan Smetana se od roku 2012 podílel svými reportážemi také na Olympijském magazínu. Ten později začal sám uvádět, když v roce 2016 nahradil na pozici moderátora Petra

⁹⁹ 10. říjen 2007 – *BasketManie*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10157282282-basketmanie/207473290150001/>

¹⁰⁰ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁰¹ On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ 29. prosinec 2022 – *BasketManie*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10157282282-basketmanie/222471291036013/>

¹⁰⁴ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

Svěceného.¹⁰⁵ Také tento pořad zmizel z vysílání programu ČT sport, přičemž jeho zatím poslední díl je ze dne 13. dubna 2022.¹⁰⁶

Smetana v provedeném hloubkovém rozhovoru vysvětlil důvody zrušení magazínu. Finančně se na něm spolupodílel Český olympijský výbor, což nyní znemožnila inflace a celková zhoršená ekonomická situace současné doby. „*Navíc po skončení únorové olympiády v Pekingu do letních olympijských her 2024 v Paříži zbývalo dva a půl roku. To je nejdelší možná pauza mezi olympiádami.*“¹⁰⁷ Částečná unikátnost tohoto magazínu coby pořadu s olympijskou tematikou spočívala v tom, že jeho premiérové díly vycházely i v obdobích mezi jednotlivými vydáními největší globální sportovní akce. „*Nicméně existuje určitá šance, že by se to právě před pařížskými olympijskými hrami možná obnovilo, zase ve spolupráci s Českým olympijským výborem.*“¹⁰⁸

Time out a další magazíny

Veřejnoprávní sportovní televizní kanál dlouhodobě nabízí divákům i další magazíny. V minulosti se jednalo mimo jiné o Time out, který se zaměřoval na halové týmové sporty. V letech 2005-2011 byl Jan Smetana jeho součástí.¹⁰⁹ „*To byl takový zpravodajský pořad, který také prošel velkým vývojem. Někdy to bylo se studiem, jindy s hosty... Byly tam různé sporty, například futsal, florbal, házená, basketbal, volejbal.*“¹¹⁰

Smetanovou kolegyní tehdy byla vedle ostatních Barbora Černošková. Ta se na přípravě pořadu Time out podílela od roku 2007 poté, co se na Kavčí hory přestěhovala z brněnské redakce České televize. Do tohoto období spadají její vzpomínky na první setkání se Smetanou. „*V té době podle mě už tady Honza byl. Takže jsem ho vnímala jako součást té pražské redakce. On pochází z Prahy, a tak nešlo o nic překvapujícího.*“¹¹¹

Jednou za týden dříve vycházel přehled nejdůležitějších událostí uplynulých dní Sport ve světě. Na jeho tvorbě spolupracovali Jan Smetana s tehdejším dramaturgem Miroslavem Langerem, přestože se dlouhodobě specializují na výrazně odlišná sportovní odvětví. „*Honza mi tam pomáhal zpravidla s basketbalem, často s Euroligou nebo NBA.*“¹¹² Oba se

¹⁰⁵ *Olympijský magazín (2011) [TV pořad] - FDb.cz.* Filmy, seriály, herci, recenze filmů - Filmová databáze online FDb.cz [online]. 2003 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/film/olympijsky-magazin/91839>

¹⁰⁶ *13. duben 2022 - Olympijský magazín.* Česká televize [online]. 1996 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10321897020-olympijsky-magazin/222471290290013/>

¹⁰⁷ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ *O mně.* Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

¹¹⁰ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹¹¹ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹¹² Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

v současnosti společně podílí na relacích Branek, bodů, vteřin v roli moderátora a editora.

V programu ČT sport diváci nyní aktuálně naleznou některé jiné televizní magazíny. Mezi takové pořady patří Paralympijský magazín¹¹³ či Volejbalový magazín.¹¹⁴ „Obecně žádný magazín nemá na sportovním kanálu velkou sledovanost. *BasketManie* se totiž vysílá pokaždé v jiný den, pokaždé v jiném čase a jednou za dva týdny. Navíc teď měla delší pauzu. Nikdo dnes nepřijde domů, aby si v 17,30 pustil *BasketManii*.“¹¹⁵ Podle Smetanových slov je navíc problém v tom, že pořady tohoto typu jsou vyráběny s malým rozpočtem. „*Ale stojím si zatím, že Olympijský magazín a BasketManii se snažíme dělat opravdu atraktivním způsobem.*“¹¹⁶

¹¹³ *Paralympijský magazín – iVysílání*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10207467257-paralympijsky-magazin/>

¹¹⁴ *Volejbalový magazín – iVysílání*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10709760205-volejbalovy-magazin/>

¹¹⁵ Osobní rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹¹⁶ Tamtéž.

3.5 Basketbalové přenosy

3.5.1 Začátky na pozici komentátora

Svůj sen v podobě komentování basketbalu si Jan Smetana splnil brzy po vzniku sportovního kanálu veřejnoprávní televize. Jednalo se o zápas ženských reprezentací České republiky a Belgie, který se odehrál v Hale Rosnička v Brně. Za první přenos, který absolvoval v roli komentátora, vděčí již zmiňovanému Jakubu Bažantovi, v jehož basketbalové sekci Redakce sportu ČT působil. „*Jsem rád, že mi dal obrovskou šanci a nebál se posadit vedle sebe mě coby člověka, který neměl naprosto žádné komentátorské zkušenosti. To mu nikdy nezapomenu, protože dostat se v té době na komentátorský post bylo velice těžké.*“¹¹⁷

Před samotným přenosem byl Smetana podle svých slov velmi nervózní. „*Na komentátorském stanovišti jsem najednou zjistil, že ten basketbal je neuvěřitelně rychlý, když o něm má člověk mluvit. To bylo snad nejdelsí ticho v dějinách přímých televizních přenosů...*“¹¹⁸ I přes ne příliš povedený výkon se mu prý dostalo od některých kolegů podpory. Jmenovitě kromě Bažanta šlo o Otakara Černého nebo Jaromíra Bosáka.

S narůstající praxí se Smetanovy výkony v roli komentátora zlepšovaly. „*Přirovnal bych to třeba k autoškolě. Každý si najde svoji určitou polohu. Ta moje byla na začátku docela divoká, na což český divák nebyl zvyklý. Takže polovina lidí můj styl nenáviděla a druhá polovina ho milovala.*“¹¹⁹

Rychle následovalo komentování dalších přenosů z různých basketbalových soutěží. Smetana tak od roku 2006 provází svým hlasem vysílání euroligových zápasů, domácí Národní basketbalové ligy i Ženské basketbalové ligy či reprezentačních klání.¹²⁰ Počet odkomentovaných utkání záleží především na tom, jaká fáze sezony probíhá. Například v dubnu 2023, kdy součástí sportovního kalendáře byla mimo jiné ligová nadstavba nebo finálový turnaj ženské Euroligy hraný v Praze, obsahoval Smetanův komentátorský program desítku přenosů. Za nejzajímavější soutěž považuje mužskou Euroligu, přestože za tu nejlepší a nejsledovanější je obvykle označována severoamerická NBA. V její základní části jsou však podle Smetany k vidění duely proměnlivé kvalitativní úrovně, a to vzhledem k vysokému počtu zápasů.

¹¹⁷ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ *O mně*. Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

3.5.2 Významné basketbalové události

Jan Smetana dříve pravidelně pracovně jezdil na vrcholné akce, konkrétně v době předtím, než vyhrál konkurz na moderátora pořadu Branky, body, vteřiny. *„Byl jsem například na final four Euroligy v Athénách v roce 2007 nebo v Madridu o rok později. Také jsem třeba jezdil po Evropě v roli reportéra s basketbalistkami USK Praha či týmem Nymburka na jejich venkovní zápasy.“*¹²¹ Česká televize pravidelně vysílá šampionáty reprezentačních týmů, na nichž se rovněž objevil. Působil mimo jiné na tom mužském světovém v Turecku 2010 nebo rok nato na mistrovství Evropy v Litvě. *„V minulosti jsme jezdili přímo na místo, dnes už z finančních důvodů ne. Když je člověk jako komentátor v hale, prožitek je silnější než přes obrazovku.“*¹²²

Mistrovství světa v basketbalu mužů 2019

V hloubkovém rozhovoru s Janem Smetanou jsem se více zaměřil na významné akce spojené s českou mužskou basketbalovou reprezentací, která v posledních letech dosahovala na kvalitní výsledky. Velký úspěch zaznamenala v roce 2019 na světovém šampionátu v Číně, kam se kvalifikovala po 37 letech. Kanál ČT sport k turnaji připravil obsáhlý vysílací projekt.

*„Celý projekt, který jsem z velké části udělal já, byla pro mě jedna z nejlepších zkušeností v České televizi. Vysílali jsme prakticky všechny zápasy. Od rána do pozdního odpoledne jsem moderoval kontinuální studia.“*¹²³ Přímou v pořadatelské zemi měla ČT své reportéry a večer shrnulo každý hrací den hodinové studio. Úspěch vysílání podle Smetany podtrhli svými výkony čeští basketbalisté, kteří skončili celkově šestí. *„Mě moderování studií bavilo i proto, že jsem takový hravý. Zval jsem si tam různé hosty. Dokonce když Češi hráli se Srbskem o páté místo, během poločasové přestávky jsem zavolal Janu Veselému, s nímž mám dobré vztahy.“*¹²⁴

Kvalifikace na olympijské hry 2021

Úspěch na mistrovství světa zajistil Čechům účast v olympijské kvalifikaci, která se z důvodu dopadů pandemie koronaviru odehrála v kanadské Victorii až v létě roku 2021.¹²⁵ Česká reprezentace se tam postupem na Hry XXXII. olympiády tehdy postarala o překvapivý výsledek. Jan Smetana přímé přenosy z kvalifikačních zápasů komentoval z Prahy společně

¹²¹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Mužstvo vedené trenérem Ronenem Ginzburgem se postupně utkalo s Tureckem, Uruguayí, Kanadou a ve vítězném finále s Řeckem.

s Jiřím Welschem.

„To byl komentátorský šok. Čechům, kteří hráli olympijskou kvalifikaci v kanadské Victorii, se totiž nedávalo moc šancí.“¹²⁶ Utkání vzhledem k časovému posunu probíhala v nočních hodinách. Smetana celý tento zážitek označuje za jeden z těch nejvíce euforických ve své kariéře komentátora. „Takže vzpomínky na to jsou samozřejmě hezké, protože člověk je rád u vrcholných momentů nejen českého sportu.“¹²⁷

Letní olympijské hry 2021

Čeští basketbalisté se na olympiádu v Tokiu kvalifikovali dva týdny před jejím začátkem. V té době už byl naplánovaný celý vysílací projekt České televize. Na zařazení zápasů reprezentace na olympijském turnaji tedy zbývalo málo času. Významné omezení spočívalo v sublicenci na vysílání z olympiády, jejímž vlastníkem tuzemská veřejnoprávní televize je. Kvůli ní bylo z tokijské olympiády možné nabídnout tři sta vysílacích hodin na pouhém jednom kanálu, přičemž každý vysílací úsek mohla ČT reprízovat jen jednou. A například rozhovory ze sportovišť měly časový limit maximálně devadesát sekund.¹²⁸

„Robertu Zárubovi, který to má vše na starosti, tedy do toho najednou v uvozovkách hodili vidle ti basketbalisté.“¹²⁹ Zápas basketbalového týmu se nicméně nakonec podařilo odvysílat všechny.¹³⁰ „Obdivuji Roberta, že to všechno dokáže časově dopočítávat a že má v hlavě ta všechna vysílací pravidla a omezení.“¹³¹

Mistrovství Evropy v basketbalu mužů 2022

V září roku 2022 proběhlo mistrovství Evropy v basketbalu mužů, které se částečně konalo na českém území, konkrétně v pražské O₂ areně. Autorem vysílacího projektu České televize byl Jakub Bažant. *„Byla určitá etapa, kdy přípravy neběžely tak, jak jsem předpokládal. Vztahy mezi mnou a Honzou možná v té době nebyly tak dobré.“¹³² Podle Bažantových slov si však postupně opět našli cestu zpátky k sobě. „S Honzou jsme vše konzultovali, například dokument, jednotlivé vstupy a tak dále. On se mohl tehdy podílet na*

¹²⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Z Tokia nabídneme vše podstatné, česká stopa je primární, zdůrazňuje výkonný ředitel ČT sport. ČT sport – Česká televize [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/tokio-2020/z-tokia-nabidneme-vse-podstatne-ceska-stopa-je-primarni-zduraznuje-vykonny-reditel-ct-sport/60f6b099d60dfef4a45e5459>

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Konkrétně se jednalo o duely s výběry Íránu, Francie a USA.

¹³¹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹³² On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

všem z toho projektu EuroBasket 2022.¹³³ Jan Smetana po šampionátu nahradil Bažanta v pozici garanta basketbalového vysílání ČT sport.

V hloubkovém rozhovoru uvedl, že rozsah tohoto projektu se lišil oproti tomu, který byl zrealizován v rámci ženského mistrovství Evropy 2017, přestože se odehrálo rovněž v České republice. „*To, že se tady hrálo mistrovství Evropy basketbalistek 2017 bylo dobře, například proto, že se na něm mohla rozloučit jedna generace hráček. Ale ten televizní projekt nebyl tehdy tak velký.*“¹³⁴ Česká televize nabídla z akce oficiálně označované jako EuroBasket 2022 kromě samotných přímých přenosů z jednotlivých utkání také studia. Jejich moderátorem byl právě Smetana.

Zápasy Barcelony na ČT sport Plus

V sezoně 2022/2023 přinesla Česká televize na své obrazovky basketbalovým fanouškům novinku v podobě vysílání zápasů týmu z Barcelony, v jehož dresu hrají Tomáš Satoranský a Jan Veselý. Jejich utkání ve španělské lize, tedy jedné z nejkvalitnějších soutěží světa, je možné živě sledovat na nové platformě ČT sport Plus. Díky tomu se podle Jana Smetany více zviditelní.

„*Španělská liga je atraktivnější, zajímavější, působí tam lepší individuality, takže se jedná o kvalitativně lepší basketbal.*“¹³⁵ V jistém smyslu se prý odlišuje i způsob komentování, přestože samotná práce a příprava na ni zůstává stejná. „*Domácí soutěž je pro mě lákavá tím, že prakticky všechny hráče znám osobně. Mimochodem oproti tomu o zahraničních basketbalistech řeknu nějakou pikantnost častěji než právě o Češích. A samozřejmě je pro mě lepší komentovat přímo z haly, než když sleduji zápas například té ACB Ligy pouze na obrazovce.*“¹³⁶

Přestože basketbal obecně v této zemi nemá velkou sledovanost a přenosy ze španělské ligy sledují podle Smetanových slov hlavně členové tuzemské basketbalové komunity, svým způsobem tu funguje částečná propagace. „*Sledovanost se odvíjí od toho, jestli daný zápas dostane určité promo. Je prokázáno, že když utkání začíná třeba ve 20,45 a moderátor na konci Branek, bodů, vteřin pozve diváky ke sledování přenosu, klikne na ten internetový odkaz více lidí. To však platí i obecně.*“¹³⁷

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Tamtéž.

3.6 Moderování

3.6.1 Branky, body, vteřiny a další zpravodajské relace

Smetanova cesta k moderování večerní sportovní relace Branky, body, vteřiny vedla přes uvádění menších zpravodajských přehledů. Těmi diváky stanice ČT24 provázel od roku 2006.¹³⁸ Byl například součástí ranního vysílání zvaného Studio 6. „*Dával jsem o sobě vědět, že asi moderátorskou ambici mám. Každý, kdo přijde do televize, někde vzadu v hlavě má, že chce být vidět, že chce být moderátor. Ale myslím si, že lidem škodí, když to upřednostní, když ego je silnější než motivace na sobě pracovat.*“¹³⁹

Rok 2012 pak přinesl příležitost k profesnímu posunu v podobě konkurzu na moderátora hlavní večerní relace. Jan Smetana se ho zúčastnil, přestože tato práce nikdy nepředstavovala jeho hlavní cíl. „*Ale když mě před deseti lety pozvali na konkurz, tak bych byl hloupý, kdybych to nezkusil. A když mě tedy vybrali, tak by bylo zvláštní, kdybych to nevezal.*“¹⁴⁰

Smetana tvrdí, že základem je zůstat přirozený, o což se vždy snažil. To byl jeden z hlavních důvodů, proč se stal moderátorem tradičního zpravodajského přehledu Redakce sportu ČT. „*Když mě určili jako nového moderátora Branek, přišel za mnou ředitel zpravodajství a sportu v České televizi Zdeněk Šámal, od něhož jsem slyšel, že mě vybrali právě proto, že jsem přirozený.*“¹⁴¹

V roce 2016 Smetana v rozhovoru pro web Mediator1 krátce zavzpomínal na svoji moderátorskou premiéru v tomto pořadu. „*Samozřejmě mi bušilo srdce, ale myslím si, že jsem tuto relaci zvládl celkem v pohodě. Stále si to pamatuji.*“¹⁴²

Petr Vichnar v souvislosti se Smetanovými začátky v Brankách, bodech, vteřinách přiblížil, v čem je tato konkrétní pozice v rámci televizního vysílání specifická. „*V mladém věku se prosadil do hlavní zpravodajské relace. To je jakýsi vrchol práce, alespoň po stránce prestiže. Tahle práce mimochodem klade nároky na přesnost a formu, ale není tak složitá jako přímé sportovní přenosy nebo kontinuální studia.*“¹⁴³

Každé vydání realizuje moderátor ve spolupráci s editorem. Jedním z nich je kromě

¹³⁸ *O mně*. Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

¹³⁹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² *Do České televize jsem zpočátku chodil jako fanoušek, říká Jan Smetana*. Mediator1 – O médiích a práci v nich. Obrazovka do světa médií... [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z:

http://mediator1.upmedia.cz/2016/05/05/do-ceske-televize-jsem-zpocatku-chodil-jako-fanousek-rika-jan-smetana/?fbclid=IwAR1cnPGDLovNRZ6NbEpQUmJ4bRLqDGPCzG6UPIGuQMf_A-zpx9TW5RS4Nzk

¹⁴³ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

Davida Lukšů, Ondřeje Prokopa a Michala Dimitrova také Miroslav Langer, jehož příprava začíná už předcházející den, kdy si sepíše i bodový scénář. „*Ten samozřejmě v naprosté většině případů nevydrží stejný. Ale ta kostra bývá velmi podobná, pokud se nestane nečekaná událost, například přestup, úmrtí nebo nějaký skandál. Sportovní život do určité míry však běží v předvídatelných obrysech.*“¹⁴⁴ Samotná editorská směna začíná v deset hodin dopoledne poradou s vedením redakce. „*Bývá tam dramaturg nasazování zpravodajských štábů Radek Bauer, zástupce webu a nových médií a moderátor poledních sportovních zpráv. Povíme si, co máme v plánu vysílat, okomentujeme si, co tam chybí a co ne.*“¹⁴⁵ Ve dvě hodiny odpoledne je na programu druhá porada, tentokrát s redakcí Událostí. „*Řeknu jim, co mám v plánu v Brankách. Také si řekneme, jestli oni mají něco ze sportovní oblasti, abychom se zcela nekryli. A pak se tam dohodne takzvaná předávka mezi Událostmi a Brankami.*“¹⁴⁶ V průběhu takového pracovního dne je potřeba být v kontaktu s jednotlivými redaktory. Na základě jejich příspěvků se editor s moderátorem věnují psaní textů, které budou ve studiu přečteny.

Smetana ovšem z moderátorského pohledu přiznává, že od koronavirové pandemie se od některých součástí přípravy upustilo. Řada záležitostí se totiž tehdy řešila v on-line formě. „*Takže pokud přijdu ve tři hodiny, nikdo mi nevyndává. Nicméně kvůli mému svědomí by mi to připadalo divné. Navíc jsem hlavní dramaturg basketbalového vysílání, takže když mám Branky, pracuji tam i na jiných věcech.*“¹⁴⁷

Jan Smetana krátce zavzpomínal i na zmiňované pandemické období. V první vlně omezení z důvodu šíření nákazy nemocí covid-19 byl sportovní život výrazně utlumen. Z tohoto důvodu, nebylo jednoduché najít obsah do sportovního zpravodajství. „*Dokonce se uvažovalo, že se Branky zruší. Ale já jsem říkal, že to přece nedává smysl, vždyť jsme zpravodajství. Až by to za dvacet let někdo hledal například kvůli diplomové práci na téma sportovní zpravodajství v době covidu a nenašel by jediné vydání zpráv, tak by si řekl, že jsme úplně neschopní a bezvýznamní.*“¹⁴⁸

Mezi moderátory pořadu neexistuje výraznější spolupráce, tedy kromě plánování nasazení na jednotlivé relace. To má na starosti jeden ze členů moderátorské čtveřice, a to Vojtěch Bernatský. Ten mimo jiné oceňuje Smetanovu ochotu se v tomto ohledu přizpůsobit. „*Je to člověk, který v podstatě vždy vyhoví, když je potřeba zaskočit nebo si vyměnit směnu.*“

¹⁴⁴ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁴⁸ Tamtéž.

*Jsem rád, že ho v týmu máme.*¹⁴⁹

Bernatský, jenž Branky, body, vteřiny moderuje nepřetržitě od roku 1996, v polostrukturovaném rozhovoru popsal předpoklady, které by měl splňovat moderátor sportovního zpravodajství. *„Jsem přesvědčený o tom, že sport je hlavně zábava. I kvůli tomu by mělo jít o člověka, který vypadá alespoň trochu sportovně, sympaticky a dokáže s určitou dávkou asertivity a empatie přinést lidem sportovní informace daného dne. Ale nemusí to za každou cenu být vystudovaný žurnalista nebo bývalý profesionální sportovec. Je to o schopnosti té prezentace a vcítění se do konkrétních zpráv, ať už pozitivních, či negativních.*“¹⁵⁰

Petr Vichnar si cení toho, že moderátorskou skupinu hlavní zpravodajské sportovní relace veřejnoprávní televize tvoří různé typy moderátorů. Jan Smetana v tomto smyslu zastupuje nejmladší generaci. *„On se v moderování Branek osvědčil a myslím si, že to dělá velmi dobře. S narůstající praxí mu to pomohlo i v basketbalových studiích. Relace by měla být moderátorem dobře zvládnutá. Měli bychom umět reagovat, když se stane něco nečekaného, například když vypadne čtecí zařízení. I v tomto ohledu Honza tuto profesi zvládá velmi dobře.*“¹⁵¹

Barbora Černošková je jedinou ženou, která v současné době moderuje tuto relaci. Smetana se tak v hloubkovém rozhovoru podělil rovněž o svůj názor na postavení žen ve sportovní žurnalistice. *„Myslím si, že sportovní zpravodajství má moderovat ten, kdo na to má, ten, kdo zapadne do konceptu. Jestli to je muž, žena nebo hranostaj, by mělo být jedno.*“¹⁵² Pozice žen coby sportovních novinářek není příliš dobrá, přestože se podle Černoškové postupně zlepšuje. *„Řada mladých žen odchází kvůli podmínkám, které v redakcích pamují. A to je škoda. Udrží se jen člověk, který tu profesi opravdu chce dělat a je ochoten hodně vydržet. Ale jsem ráda, že se ta situace mění. Současný výkonný ředitel ČT sport Jiří Ponikelský je nakloněný změnám.*“¹⁵³

Černošková dále popsal některá specifika, která s sebou živé vysílání nese. Náročnějším podmínkám se lidé připravující tento pořad musí částečně přizpůsobit například v případě, že Události, které sportovní relaci předchází, jsou natáčeny z exteriéru.¹⁵⁴ Různé situace zažívají i samotní moderátoři. *„Dnes jsem měla například na čtecím zařízení výsledek*

¹⁴⁹ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

¹⁵⁰ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

¹⁵¹ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

¹⁵² On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁵³ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁵⁴ K tomu shodou okolností došlo 9. 3. 2023, kdy jsem navštívil budovu zpravodajství ČT a dělal k této bakalářské práci polostrukturovaný rozhovor s Barborou Černoškovou. Během jejího moderování pořadu Branky, body, vteřiny jsem byl přítomen v zákulisí studia. V tento den byly Události vysílány z exteriéru z důvodu inaugurace prezidenta republiky Petra Pavla.

*utkáni Olomouc - Karlovy Vary X:X. A kdybych to zjistila až při tom moderování, bylo by velmi složité se během dvou sekund zorientovat, jak to je. Můžete velmi snadno udělat chybu. To je rozdíl oproti komentování, při němž, když si nemůžete vzpomenout, to spíš můžete obrátit ve vtip nebo máte čas se podívat. Při moderování ne.*¹⁵⁵

Určité stresové situace Smetanovi nevadí. Nepatří mezi ty moderátory, kteří potřebují mít všechno napsané na čtecím zařízení. *„Nepíšu si předem závěrečná studia a často ani předávku mezi Událostmi a Brankami. Navíc jsem zvyklý z rádia nebo Studia 6, které považuji za výbornou školu.*¹⁵⁶ Přesto přiznává, že ani on se někdy nevyvaruje chyb v přímém přenosu. Vzpomíná si na jednu ze svých začátků na pozici moderátora Branek, bodů, vteřin. *„Například v mých asi třetích Brankách jsem zapomněl v grafické tabulce zaktualizovat fotbalové výsledky. Tehdy jsem si je ještě nepsal a četl rovnou z monitoru. A já jsem na to neviděl, takže jsem tam říkal slušné nesmysly... Od té doby si na to dávám pozor.*¹⁵⁷

Z těchto důvodů je podle Miroslava Langerera nutné, aby byl v režii přítomen právě editor, který dohlíží na vysílání, za jehož hladký průběh je spoluzodpovědný. *„Když nastanou nějaké havarijní stavy, například chybějící reportáž, musím mít připravené řešení. Navíc komunikuji s moderátorem v souvislosti s aktualizovanými výsledky a podobně.*¹⁵⁸ Nezbytné je také dodržet určenou stopáž.

Česká televize v minulosti používala jako redakční softwarový systém iNEWS, který byl nahrazen programem Octopus Newsroom. Přes něj je odbavováno veškeré zpravodajství ČT24 i ČT sport. Přístup do něho mají režiséři, editoři, jednotliví redaktori, moderátoři a další zaměstnanci podílející se na zpravodajském vysílání. Právě do tohoto systému jsou mimo jiné vkládány všechny texty, které moderátorem čte ve studiu. Mezi klienty společnosti Octopus patří například také kanál CNN Prima NEWS.¹⁵⁹

3.6.2 Ostatní pořady

Olympijský večer z Prahy

Jan Smetana na ČT sport nemoderuje pouze basketbalová studia. V roce 2022 uváděl to olympijské, které každý den shrnulo dění na zimní olympiádě pořádané Pekingem. *„Mě zkrátka*

¹⁵⁵ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁵⁶ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

¹⁵⁹ Customers. Octopus Newsroom [online]. 2023 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.octopus-news.com/customers/>

*bavi moderovat studia. V případě olympijských her v Pekingu to však bylo trochu zvláštní. Neprovázela totiž soutěžní den, ale jednalo se o večerní studia, která nabídla rozhovory s hosty a denní souhrny.*¹⁶⁰

Smetana byl osloven autorem vysílacího projektu z XXIV. zimních olympijských her Robertem Zárubou a práci si rozdělil s Barborou Černoškovou. Ta v předešlém roce připravovala podobné vysílání během olympiády v Tokiu. Rozsáhla spolupráce mezi oběma moderátory neprobíhala, protože každý měl vždy na starosti svůj den. Přesto se před akcí spolu sešli, aby se domluvili na určitých záležitostech a ustálili si některé informace. *„Honza velmi stál o to, aby věděl, jak to vypadalo v režii a přípravném týmu minule. Z toho se pak totiž daleko lépe čerpá. Ale potom už bylo na něm, jak si vše zpracuje a jak to bude chystat. Navíc máme každý poměrně rozdílný způsob práce, takže podle mě vzal ten základ, na němž jsme se domluvili, a poté ho transformoval tak, aby to vyhovovalo jemu, což je v pořádku.*¹⁶¹

Česká televize byla opět kvůli sublicenci držitelem omezených vysílacích práv. Mimo jiné to znamenalo, že kromě specifických situací v podobě více souběžných medailových závodů s českou účastí, mohla přenosy nabízet pouze na ČT sport, nikoliv například také na webu.¹⁶² Ovlivněný dodržováním pravidel vysílání byl také Olympijský večer z Prahy moderovaný Černoškovou a Smetanou. Podle něho to bylo poměrně náročné, protože si obvykle dopředu píše bodový scénář a poté už upravuje detaily. *„Jenže v případě těchto studií jsem ráno vůbec nevěděl, co bude jejich náplní. Netušil jsem totiž, jak dlouhé budou večerní záznamy a jaký čas tedy strávím povídáním si s tím hostem.*¹⁶³ Této pracovní zkušenosti si nicméně cení a je za ni velmi rád.

Míň je víc

Poměrně specifickou, nesportovní kapitolou ve Smetanově televizní kariéře je moderování zábavné vědomostní soutěže Míň je víc. Pořad byla na programu ČT1 vysílán v roce 2015. K této práci se dostal opět díky vyhranému konkurzu, na který byl pozván. *„Já jsem se jich ptal, jak na mě přišli a oni mi řekli, že se jim líbilo, jak jsem moderoval zprávy ve Studiu 6, že to bylo takové živé, neortodoxní.*¹⁶⁴

Tuto příležitost považuje Jan Smetana za kladnou zkušenost. Pravděpodobně by se

¹⁶⁰ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁶¹ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁶² Záruba: *Na ČT chceme z Her opět ukázat hlavně všechny české sportovce.* ČT sport – Česká televize [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/peking-2022/zaruba-na-ct-chceme-z-her-opet-ukazat-hlavne-vsechny-ceske-sportovce/61f79e9c7ebea1e7f1784877>

¹⁶³ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁶⁴ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2023.

nebránil tomu, kdyby měl opět možnost moderovat podobný pořad. „*Na druhou stranu je pravda, že po určité době to bylo monotónní. Jednalo se o stále stejný formát, přičemž se měnili pouze soutěžící. Natočili jsme dvě stě dílů, ve kterých jsem používal stejná slova a fráze.*“¹⁶⁵

Moderování v rozhlase

Od prosince 2021 je Jan Smetana jedním z moderátorů pořadu Noční Mikrofórum na stanici Český rozhlas Dvojka. Nejedná se o klasické proudové vysílání, ale o hodinový rozhovor s vybranou osobností. Do studia veřejnoprávního rozhlasu si zve lidi z různých oblastí. „*Podle mě jde o královskou disciplínu, protože dělat rozhovor není jednoduché. Člověk si může prostě připravit dvacet otázek a jednu po druhé hostovi položit a jít pryč... Nebo může poslouchat, co host říká, a povídat si o tom.*“¹⁶⁶

Podle Smetany je dobré takový rozhovor smysluplně strukturovat, přičemž důležitou roli hraje důkladná příprava. Zároveň se snaží vytvořit příjemnou atmosféru a posluchače také pobavit. Problém může nastat, když je povídání nezábavné. „*Někteří hosté mají tendenci zabrušovat, tím pádem to začíná být dlouhé a nudné. Takže vést dobře rozhovor je podle mého názoru mnohem těžší než moderovat zprávy v televizi.*“¹⁶⁷

Z konkrétních rozhovorů rád vzpomíná například na ten s novinářkou Světlanou Witowskou, tanečníkem Janem Onderem nebo kouzelníkem Radkem Bakalářem. „*Já si tam zvu lidi z mimosportovních oblastí, protože si chci rozšířit obzory.*“¹⁶⁸

Kladný vztah k rozhlasové práci si Smetana vytvořil během působení v Country Rádiu a přenesl si ho do pokračování své žurnalistické kariéry. Na svých internetových stránkách uvádí další profesní zkušenosti z komerčních rádií. V roce 2012 byl na Rádiu Bonton spoluautorem pořadu s názvem Střídačka, o rok později moderoval Sportbar na Frekvenci 1.¹⁶⁹

V rozhlase krátce působil i zmiňovaný Smetanův kolega z ČT Miroslav Langer, jenž se v polostrukturovaném rozhovoru vyjádřil k rozdílům mezi rozhlasovou a televizní praxí. „*Zcela obecně základní rozdíl spočívá v tom, že v televizi máme obrázek a oni v rozhlase ne. Naopak však mají zvuk, na němž si my nedáváme tolik záležet, na rozdíl od textu a obrazu. Zvuk je v rádiu důležitý, protože kdyby tam bylo jen mluvené slovo, byla by to nuda.*“¹⁷⁰

¹⁶⁵ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 20. 12. 2022.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ *O mně*. Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

¹⁷⁰ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

3.7 Profesní tváře Jana Smetany

V tuzemském televizním prostředí nalezneme pouze omezený počet sportovních novinářů, kteří se věnují komentování a moderování zároveň. Mezi takové žurnalisty patří v České televizi například Robert Záruba nebo právě Jan Smetana. Ten říká, že pro něho není příliš těžké působit na obou pozicích, protože si takovou kombinaci sám vybral. „*Dokonce bych nejradši pracoval i jako reportér. Mě lidé mají především za moderátora Branek, bodů, vteřin. Ale já jsem řekl, že se v televizi nechci vzdát basketbalu, protože mě to baví. Samozřejmě někdy je náročné se zkoncentrovat na obě profese.*“¹⁷¹ Navíc si uvědomuje, že existuje velké množství mnohem náročnějších povolání.

V rozhovoru pro web Mediator1 z roku 2016 na otázku, zda se považuje více za sportovního komentátora, nebo moderátora, neodpověděl zcela jednoznačně. „*Já kdybych mohl, tak bych nejraději komentoval basketbal každý den, což samozřejmě nejde. Moderování mě ale také baví a momentálně jsem asi více právě moderátor.*“¹⁷² Také tehdy ovšem upozornil i na práci reportéra, jíž se především v minulosti věnoval. O ideálním reportérovi má jasnou představu, která se podle jeho slov v České republice zatím moc nerealizuje. „*Disciplína, kterou toužím zavést do basketbalového programu, je reportéřina, kdy je ten člověk trochu exot, takový showman. Takový reportér ukáže, jak to na místě vypadá, co se tam děje, a je více akční. Televize je vlastně zábavní průmysl, takže je potřeba diváky zaujmout.*“¹⁷³

3.7.1 Sportovní komentátor

V současné době se Smetana nicméně věnuje dvěma výše zmiňovaným profesím. V hloubkovém rozhovoru zmínil předpoklady, jimiž by měl disponovat sportovní komentátor a dále také moderátor. Komentování sportu by podle něho nemělo postrádat emoce, které divákům obohatí zážitek ze sledovaného přenosu. „*Každopádně sportovní komentátor by měl být příjemný člověk, umět pracovat se zmiňovanými emocemi. Důležitá je pohotovost, protože ve sportu komentujeme, co se děje teď a tady, což s sebou nenese žádná jiná televizní profese.*“¹⁷⁴

¹⁷¹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁷² *Do České televize jsem zpočátku chodil jako fanoušek, říká Jan Smetana.* Mediator1 – O médiích a práci v nich. Obrazovka do světa médií... [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: http://mediator1.upmedia.cz/2016/05/05/do-ceske-televize-jsem-zpocatku-chodil-jako-fanousek-rika-jan-smetana/?fbclid=IwAR1cnPGDLovNRZ6NbEpQUmJ4bRLqDGPCzG6UPIGuQMf_A-zpx9TW5RS4Nzk

¹⁷³ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁷⁴ Tamtéž.

Jan Smetana o sobě hovoří jako o emotivním člověku a to se projevuje v jeho komentování. Tento fakt potvrdili ve svých odpovědích i jeho kolegové, včetně Barbory Černoškové. *„Myslím si, že Honza je takový vášnivý typ, že má sport opravdu rád. Dává do komentování emoce, což podle mě ke sportu patří. Sport má být hra a má tam z něho být znatelná radost, a to i z pozice komentátora.“*¹⁷⁵ Podobně odpověděl Smetanův kolega z basketbalové sekce ČT sport a zástupce starší komentátorské školy Jakub Bažant. *„Jedná se o člověka, který dominantně sází na emoce a je to opravdový srdcař. Samozřejmě se věnuje přípravě a přemýšlí o tom. V první řadě ho však charakterizují ty emoce.“*¹⁷⁶

Petr Vichnar se spíše zaměřil obecně na mladší generaci komentátorů, přičemž upozornil na to, že výrazné projevování emocí nejen v podání Smetany nemusí být vždy žádoucí. *„Nemůžu říct, že by se mi jako komentátor špatně poslouchal nebo že bych měl výrazné výhrady. Pouze mám pocit, že se někdy až příliš nechává unášet, že občas reaguje až přehnaně. Ale možná to souvisí právě s otázkou generace, přičemž té dnešní to asi vyhovuje.“*¹⁷⁷ Podle Vojtěcha Bernatského dokáže Smetana svým projevem celý přenos povýšit, i když dané utkání nemá moc atraktivní průběh. *„Z mého pohledu je Honza zástupce nového, svěžího větru. Mám rád, když se komentátor odlišuje a je něčím svůj. Ačkoliv mu někdo může vyčítat, že do přenosů dává až moc emocí, z mého pohledu je to dobře.“*¹⁷⁸

Další důležitou součástí komentování je znalost sportu a důkladná příprava, která by podle Jana Smetany měla být průběžná a dlouhodobá. *„Komentátor musí být trochu insider. Já sleduji basketbal ve svém volném čase. Zajímám se o rozhovory s hráči, vyhledávám si různá videa, například highlighty, občas také profily basketbalistů na Instagramu a podobně. Snažím se ty sportovce poznat, abych o nich mohl snáze mluvit.“*¹⁷⁹ Své poznámky si zapisuje do velkého množství tabulek, v nichž má ke každému týmu a hráči uvedeny různé statistiky, zajímavosti nebo výsledky z minulosti.

Když hovořil o svém prvním přenosu v roli komentátora, popsal svoji tehdejší přípravu na zápas. *„Pamatuji si, že jsem měl třicet osm stran přípravy na zápas. Ale samozřejmě než jsem přelistoval, byly tři akce odehrány.“*¹⁸⁰ Dnes jeho práce s připraveným materiálem, který je obsahově ještě rozsáhlejší, vypadá i díky nasbíraným zkušenostem jinak. *„Velmi často improvizuji v tom smyslu, že předvádím, že si na něco matně vzpomínám, ale s vědomím toho,*

¹⁷⁵ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁷⁶ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

¹⁷⁷ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

¹⁷⁸ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

¹⁷⁹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁸⁰ Tamtéž.

*že přesně vím, co se stalo a co chci říct. Děláám to, abych nevypadal jako moc velký chytrák.*¹⁸¹ Tímto způsobem dává rovněž spolukomentátorům příležitost, aby se projeví. Úskalí, která může v přímém přinést obsáhlá příprava a velká znalost dané oblasti, připomněl Jiří Kalemba. *„Kdybych měl být objektivní a přátelsky lehce kritický, tak si myslím, že se Honza občas ztrácí v tom, že chce říct mnoho informací z té přípravy. To vede k tomu, že mu třeba unikne něco z děje zápasu. Ale to se samozřejmě stává radě z nás. Pozornost je velmi důležitý aspekt práce komentátora.*¹⁸² Diváci by si neměli všimnout toho, že se komentátor v ději zápasu na okamžik nedokázal přesně zorientovat, k čemuž občas může dojít.

O Smetanově nabyté odbornosti a zároveň vlivu na basketbalové experty České televize promluvil jeden z nich, konkrétně Michal Ježdík. *„Postupem času se z něho stal odborník a nebál se vykračovat ze zajetých kolejí. Má vliv i na toho spolukomentátora. Výborným příkladem jsou jeho vystoupení s Jiřím Zídkem. To je zkrátka úplně něco jiného. A teď nechci hodnotit, jestli je to dobré, nebo špatné. Ale oni v podstatě ten komentář posunuli mimo nastavené standardy veřejnoprávní televize.*¹⁸³

Smetana popsal, v čem spočívá pozice experta, který je v americkém prostředí označován jako *color commentator*. *„Takový komentátor tedy určitým způsobem dokresluje komentovanou situaci. My po basketbalových expertech nechceme, aby popisovali hru, ale spíše odborný pohled a hodnocení ze strany bývalého hráče.*¹⁸⁴ Ježdík dodal, že se díky spolukomentování pro Českou televizi naučil úspornějšímu a výstižnějšímu projevu. *„Dovednost, ve které jsem se musel zlepšit, je naučit se vyjadřovat co nejmenším počtem slov v co nejkratším časovém úseku. Pokud se při komentování často vracíte k něčemu, co už uplynulo, tím spíše v basketbale, je to chyba. Tohle jsem dostal do vínku od bývalého šéfa Redakce sportu České televize pana Oty Černého.*¹⁸⁵

Jan Smetana patří z hlediska své specializace mezi velice úzce zaměřené komentátory, což podle Miroslava Langerera nemusí představovat překážku. *„Komentuje výhradně basketbal, což je sport, který svojí dynamikou jeho komentátorskému stylu velice vyhovuje. Často sleduje například basketbalová videa a je ponořený do různých materiálů týkajících se tohoto sportu. Takže má určitě i erudici.*¹⁸⁶ Hlavním specifikem komentování basketbalu je i podle Smetany jeho dynamika a na sebe rychle navazující herní situace. *„Pořád tak můžu mluvit a popisovat.*

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

¹⁸³ On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023.

¹⁸⁴ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁸⁵ On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023.

¹⁸⁶ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

*Na druhou stranu by promluvy neměly být příliš dlouhé. Navíc se vždy snažím najít určitý příběh, i když je utkání třeba už ve své polovině prakticky rozhodnuté.*¹⁸⁷

Přestože je dlouhodobě vnímán jako basketbalový komentátor, výjimečně provází svým hlasem diváky přenosů z jiných sportovních odvětví. *„Nedávno jsem komentoval republikové mistrovství ve squashu. Obecně mám rád menší sporty. Ale nejčastěji komentuji samozřejmě basketbal.*¹⁸⁸ Mezi jeho oblíbená sportoviště, z nichž rád komentuje, patří pražská Hala Královka či multifunkční O₂ arena, ale třeba i sportovní hala, ve které své ligové zápasy hrají basketbalisté Ostravy. K některým ostatním druhům sportovního soutěžení si naopak cestu nenašel, nechtěl by například komentovat motorsport.

3.7.2 Moderátor

Emoce jsou výrazným prvkem rovněž při Smetanově moderování. *„Já jsem obecně emotivní člověk, který vnímá život všemi smysly. To se projevuje i v mé profesi. Proto třeba při moderování hodně gestikuluji. I studia v Brankách, bodech, vteřinách se snažím určitým způsobem oživit.*¹⁸⁹ Takový přístup ovšem podle Vojtěcha Bernatského nemusí být vždy zcela správným krokem. *„Mám pocit, že na diváky působí pozitivně, postupem času se dostal do nějaké své role, která mu sedí. Ale někdy se možná snaží až moc stylizovat, což občas může působit lehce neprofesionálně. Nechci však říct, že to je špatně. Mám jenom na mysli, že někdy chce působit za každou cenu dobře.*¹⁹⁰ Situace, které vyžadují lehce odlišný styl uvádění zpravodajské relace, nastávají například při prezentování méně příjemných zpráv.

Bernatský přes určitá rizika považuje povahu Jana Smetany za vyhovující této profesi. *„Podle mě netrpí nějakými obavami nebo přehnanou trémou. Naopak bych řekl, že má zdravé sebevědomí, což dokáže prodat například v basketbalových studiích nebo právě v Brankách, bodech, vteřinách. Není z něho cítit nervozita. Možná je tam z mého pohledu jemná roztržitost, rozevlátost, ze které mohou pramenit drobné chyby.*¹⁹¹

Podle Smetany obecně záleží na tom, co člověk moderuje. Přesto ani moderátor sportovního zpravodajství by z jeho pohledu neměl být emočně zcela neutrální. *„Myslím si, že člověk, který čte zprávy, má být příjemný, milý, měly by z něho vyzařovat určité emoce. Často*

¹⁸⁷ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023.

¹⁹¹ Tamtéž.

*se říká, že když moderátor mluví o úmrtí, neměl by je dávat najevo. Podle mě může.*¹⁹² Především ve veřejnoprávním prostoru však nesmí dávat najevo, komu fandí. Specifickou disciplínou je moderování z místa konání akce. *„Mám rád, když do toho moderátor dá něco ze sebe nebo třeba humor. Je dobře, když lidé z moderátora cítí, že ho ta práce baví.*¹⁹³

Barbora Černošková vnímá rovněž z Jana Smetany coby moderátora jeho lásku ke sportu. *„On je vášnivý i jako moderátor. Ale zpravodajství je složitější obor v tom, že o tu vášně a radost nikdo moc nestojí. Myslím si, že pro lidi, kteří jsou takhle emocionální, je složité najít tu hranici, aby to pořád ještě byli oni a zároveň aby splňovali ta těžká kritéria zpravodajského prostředí.*¹⁹⁴ Na druhou stranu své emoce dokáže projevit při vhodné příležitosti, přičemž jednu konkrétní Černošková podrobněji popsala. Jednalo se o jejich společné moderování sportovní akce mimo Českou televizi určené k podpoře dětí s cystickou fibrózou s názvem Za lepší nádech. *„A já jsem byla přesvědčená, že Honza je nejlepší volba. Myslím si, že na tyto typy akcí jsou z těch etablovanějších tváří z obrazovky výborní Jiří Kalembo a právě Jan Smetana. Honza je totiž na takovou událost jako stvořený právě díky své vášni.*¹⁹⁵ Jeho silnou stránkou je podle ní to, že dokáže roztleskat a pobavit publikum nebo se řídit pouze bodovým, nikoliv přesně napsaným, scénářem. Díky své televizní praxi také dobře reaguje na samotnou hru.

Za „poznávací znak“ moderátora Jana Smetany lze považovat častý úsměv, což v polostrukturovaném rozhovoru potvrdil Jakub Bažant. *„Honza zaujal odbornou i neobornou veřejnost, když moderoval Studio 6. Zaujal tím, že se neustále usmíval. Ale bylo to marketingově dobré, protože si ho lidé všimli. Nebyl totiž jako ostatní.*¹⁹⁶ S narůstající praxí se nicméně podle Petra Vichnara naučil s tímto svým aspektem lépe pracovat. *„Dokonce se teď ani neusmívá tolik na sílu jako dříve. Dříve jsem měl pocit, že to někdy s těmi zářivými úsměvy trochu přehání.*¹⁹⁷

Vedle emocí je významnou součástí Smetanovy moderátorské osobnosti, stejně jako té komentátorské, příprava. Také o ní Bažant hovořil. *„Po moderátorské stránce na něm oceňuji, že je velmi precizní v přípravě. Můj názor je, že v roli moderátora je ještě pečlivější než v roli komentátora.*¹⁹⁸ Podobný názor, týkající se nejen přípravy, podporuje Kalemboův celkový dojem z moderování Jana Smetany. *„Řekl bych, že je lepší moderátor než komentátor. Má hezký*

¹⁹² On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

¹⁹⁷ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

¹⁹⁸ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

hlas a takzvanou telegenost, tedy vlastnost, že vás má kamera v uvozovkách ráda. ¹⁹⁹

Miroslav Langer, jenž má jako editor Branek, bodů, vteřin možnost pozorovat moderátorskou činnost Jana Smetany ze své specifické pozice, rovněž připojil svůj názor. *„Během dne se připravuje a ve studiu působí velice dobře. I tam se jistým způsobem projevuje jeho osobnost, protože také v tomto případě je možné vnímat určitou emotivnost a takové fanouškovství. V tomto ohledu se asi nejvíce podobá Vojtěchu Bernatskému, ale trochu jiným způsobem.* ²⁰⁰

Již z kapitol této bakalářské práce věnovaných uvádění basketbalových či olympijských studií je zřejmé, že právě tento formát je Smetanovi velice blízký. Toho si je vědom rovněž Petr Vichnar. *„Většinou je dobře připravený, což je velmi důležité. V basketbalových studiích se jeho živost, hravost a spontánnost projevuje samozřejmě výrazněji, někdy možná až moc. Ale většinou mu to odpouštím a uvědomuji si, že on je výrazným reprezentantem nového směru. Stále si ovšem zachovává tu kultivovanost, věrohodnost a přirozenost.* ²⁰¹ Přesto Jiří Kalemba zastává postoj, že pořad typu Branky, body, vteřiny vyhovuje Smetanově stylu více, a to i vzhledem k jeho nenuceným úsměvům. *„To na diváky, kteří sledují zpravodajství, působí velice příjemně. Právě v tom zpravodajství je podle mého názoru lepší než třeba při moderování basketbalových studií. Jasně a zřetelně prezentování sdělení je jeho silná stránka.* ²⁰²

Jako kvalitního průvodce basketbalovými studii vnímá Jana Smetanu Michal Ježdík. *„Vynímul se do skvělého lidra studia díky své energii a generalistickému pohledu v tom smyslu, že je schopen vnímat a vypreparovat mnoho věcí kolem utkání. Z toho umí vytvořit nový celek, z něhož vznikne ta předehra, poločasová vsuvka nebo dohra zápasu.* ²⁰³ V těchto případech umí Smetana z jeho pohledu dobře nakládat s informacemi týkajícími se daného utkání, například se statistikami či znalostmi aktuální formy hráčů a týmů, a v odpovídající chvíli klást důraz na nejdůležitější prvky.

Ve vedení studia je Smetana velmi dobrý i podle Jakuba Bažanta. *„Ve studiu podle mě skutečně cítí, že je tou dominantní osobou, přestože tam má hosta. V moderování je skutečně velmi dobrý. Když mi ředitel ČT sport pan Ponikelský říkal, že bych se mohl s Honzou střídat v basketbalových studiích, ptal jsem se, proč bych to dělal. Honza je výborný a tuto profesi ovládá jako málokdo.* ²⁰⁴

¹⁹⁹ On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

²⁰⁰ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

²⁰¹ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

²⁰² On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

²⁰³ On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023.

²⁰⁴ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

3.8 Přínos Jana Smetany

Jan Smetana náleží ke střední generaci českých sportovních novinářů. Během let se vyvíjí styl komentování, které patří k hlavním náplním jeho profesní kariéry. Zástupci starší generace komentátorů tento vývoj vnímají. To potvrdil Petr Vichnar, přestože podle jeho slov hlavní principy této specifické televizní činnosti zůstávají neměnné. *„Okolnosti a podmínky se však výrazně liší. Za mých začátků sice už přenosy byly barevné, ale prakticky bez grafiky. Takže například v hokeji jsme museli divákům připomínat, kolik času je odehráno a jaký je stav. Komentář byl daleko úspornější.“*²⁰⁵ V té době byl komentář provázející obraz spíše glosováním než popisem a k informování sebe sama vedla náročnější cesta než dnes. *„Velice složité to bylo také se zdroji informací, protože v podstatě existovaly jen Československá tisková kancelář a tiskoviny. Museli jsem tak mnohem častěji chodit za sportovci a mluvit s nimi nebo si vyměňovat informace s kolegy na mezinárodních akcích.“*²⁰⁶

Rovněž Jakub Bažant hovořil o tom, že dnešní mladší novináři a komentátoři, kteří jsou emotivnější, jsou lépe informovaní a obecně více sledují zahraniční trendy. *„Honza a další mají také větší ambice se ztotožňovat a vyrovnávat s lidmi, kteří to dělají v cizině. Řekl bych, že nám starším jde více o obsah. Zjednodušeně řečeno, když je proč jásat, jásejme, a když není proč jásat, nebudeme přece jásat jenom proto, že venku to dělají.“*²⁰⁷ Vichnar dodal, že v současnosti musí komentátoři počítat s tím, že se proměnilo publikum. *„Rozdíl je i v tom, že také diváci jsou mnohem poučenější díky internetu a tomu, že sport sledují trochu jinak než dříve.“*²⁰⁸

Přínos Jana Smetany a obecně mladší generace sportovních novinářů spočívá podle Vichnara v různých aspektech této práce. *„Přináší velkou energii, nové pohledy na věc. Když jsou vybaveni dobře jazykově, obohacují i ten jazyk. Já jsem kromě tělocviku studoval češtinu, takže mi vadí některé nové výrazy. Na druhou stranu chápu, že mladým lidem, kteří často ovládají více světových jazyků, se cizí slova do projevu pletou. Je tu i taková tendence je začleňovat do češtiny.“*²⁰⁹ Vichnar dodal svůj pohled na Smetanu coby moderátora, v tomto případě moderátora zpravodajství. *„Honza je také při moderování akčnější. V té statické roli moderátora alespoň gestikuluje a snaží se to určitým způsobem oživit.“*²¹⁰ Bažant se ve své odpovědi na otázku o Smetanově přínosu pro Redakci sportu ČT, potažmo českou sportovní žurnalistiku, zaměřil na vztah ke sportu, na který se specializuje. *„Jeho přínos spočívá v těch*

²⁰⁵ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

²⁰⁸ Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Tamtéž.

emocích a energii, kterou dává do toho, co má rád. A basketbal má rád. Rozhodně jsem neudělal chybu, když jsem ho k sobě přizval. ²¹¹

Michal Ježdík zhodnotil jeho přínos pro basketbalovou komunitu v České republice. *„Myslím si, že Honza pomáhá basketbalu nejvíce tím, že je jednou z jeho klíčových tváří ve veřejnoprávní televizi. Stal se jí proto, jak k té práci přistupuje. Je maximálně profesionální a hodně o tom ví. Nebojí se spolupracovat s lidmi, kteří některým věcem rozumí více než on.* ²¹²

Pro Jiřího Kalembu bylo těžší shrnout Smetanův přínos v tom smyslu, že se v průběhu let naučil respektovat každého novináře. Stejně jako ostatní nicméně opět zmínil jeho energii, bez níž se ovšem prý toto zaměstnání vykonávat nedá. *„Neřekl bych, že je v něčem vyloženě unikátní. V redakci je řada dalších stejně kvalitních kolegů. Není tedy ničím úplně mimořádný, ale co se týká té mozaiky televizní práce, má své důležité místo a úlohu, kterou plní velice dobře.* ²¹³

Miroslav Langer téma týkající se míry jeho vlivu v redakci více rozvedl, přičemž z jeho pohledu se Jan Smetana nenechal zcela vtáhnout do určité rutiny spojené s novinářskou profesí. *„A snaží se ostatní lidi z toho stereotypu vyvést, aby svoji práci udělali jinak nebo se nad tím alespoň zamysleli. Z hlediska toho, jak je v současnosti nastavený systém Branek, bodů, vteřin, v tomto pořadu asi nemá zásadní průlomový dopad na redakci.* ²¹⁴ Svoji roli podle Langerera sehrává také fakt, že Smetana je v České televizi pracovně zařazen jako externí spolupracovník, takže nemá zásadní potřebu zabývat se záležitostmi nad rámec svých úkolů.

Přesto se občas významně zapojuje do některých redakčních diskuzí. *„Zapojuje se právě v tom smyslu, že, má svoji představu, jak to dělat, aby vysílání lidí bavilo. Někdy více, někdy méně se snaží zapojovat do diskuze se mnou o podobě studií, aby některá nebyla moc suchá, plná faktů a čísel, ale aby diváka více zataáhla do daného příběhu.* ²¹⁵ Langer přiznal, že ne vždy se daří nápady realizovat, protože naráží na různé objektivní překážky technického, produkčního, ekonomického či technického rázu. V některých případech představují limit časové důvody. *„Honza má tendenci se občas vzbouřit a začít diskutovat. Někdy je trochu problém, že to udělá pozdě, kdy už se s tím nedá nic dělat. Někdy s tím můžeme něco udělat, třeba upravit studio nebo nějaký asynchron. Ale v okamžiku, kdy se vzbouří nad reportáží, která je hotová a už dorazila, a štáb z místa odjel, s tím už nic nenaděláme.* ²¹⁶

²¹¹ On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023.

²¹² On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023.

²¹³ On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023.

²¹⁴ Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Tamtéž.

Z vyjádření, které mi v rámci polostrukturovaných rozhovorů poskytly vybrané osobnosti sportovního vysílání České televize, vyplývá, že Jan Smetana, případně jeho vrstevníci, přináší do tohoto oboru určitý „svěží vítr“. Ten je podmíněn mnohokrát zmiňovanými emocemi a vášní pro tuto práci a jeho oblíbený basketbal. V Redakci sportu ČT dokáže rovněž věcně diskutovat o vybraných tématech a přinášet nové nápady, přestože se z hlediska pracovního zařazení jedná o tzv. *externistu*. Na druhou stranu občas naráží na limity nastavené různými typy překážek. Především z postoje Jiřího Kalemby je zřejmé, že Smetana sice není oproti ostatním ničím vyloženě unikátní, přesto je jeho přínos nezanedbatelný. Tohoto sportovního komentátora a moderátora lze rovněž považovat za televizní tvář tuzemského basketbalového prostředí.

3.9 Budoucnost

Budoucnost Jana Smetany

V hloubkovém rozhovoru jsme se s Janem Smetanou krátce zaměřili na jeho budoucí plány a také na budoucnost sportovního televizního vysílání. Sám o sobě hovoří jako o stále mladém člověku, který se snaží držet krok s dobou. Vliv na jeho myšlení z hlediska profesní kariéry má také to, že působí na volné noze. „*To mě samo o sobě nutí neustále se zajímat o nové věci a být otevřený jakýmkoliv myšlenkám. Od koronavirové pandemie mám v hlavě několik nápadů. Jednalo by se vyloženě o mé projekty.*“²¹⁷

V současné době chce však věnovat velkou část svého času rodině a trávit ho se svými dětmi. S manželkou Evou, rozhlasovou moderátorkou, vychovávají dcery Lauru a Nicole a syna Bastiena. „*Já obecně žiju přítomností. Mám hodně aktivit mimo televizi, moderuji například obchodní či tiskové konference, plesy, různé společenské akce a podobně.*“²¹⁸ Vedle televizní a další moderátorské práce Smetanu naplňuje a velmi baví také činnost v rozhlase, které by se chtěl věnovat i v budoucnu.

Budoucnost sportovního vysílání

ČT sport se ve svém vysílacím programu v posledních letech potýká s úbytkem přenosů z nejkvalitnějších a nejsledovanějších sportovních soutěží. Na vině jsou drahá vysílací práva, přičemž měsíční televizní koncesionářské poplatky, z nichž je Česká televize financována, přes rostoucí inflaci od roku 2008 činí stále 135 korun za domácnost.²¹⁹ Kanál ČT sport pak disponuje zákonnou výjimkou, díky níž může v omezeném čase vysílat reklamu.²²⁰

Jan Smetana problematiku týkající se odlivu nejatraktivnějšího obsahu v rámci sportu v televizi zasadil do dlouhodobějšího kontextu. „*Česká televize tady byla jako první a sportovní vysílání bylo s ní dříve spojené. Sportovní redakce této dříve Československé televize měla velice silný kredit. Myslím si, že dodnes tam jsou výrazné osobnosti. Tehdy bylo vlastně automatické, že například první fotbalovou ligu, olympiádu nebo různé vrcholné akce vysílá Česká televize.*“²²¹ Postupně se však z důvodu nástupu komerčních stanic začal trh s vysílacími právy štěpit. Zlom způsobilo to, že vlastníci těchto práv zjistili, že můžou dosáhnout na lepší

²¹⁷ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ *Tvrdá data o finanční kondici České televize. Kolik stojí zprávy, sport a seriály?*. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/tvrda-data-o-financi-kondici-ceske-televize-kolik-stoji-zpravy-sport-a-serialy/>

²²⁰ *Otázky spadající do kompetence Rady. RRTV.cz – Rada pro rozhlasové a televizní vysílání* [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/otazky-a-odpovedi/vysilani_reklamy.htm

²²¹ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

obchodní zisky. „*Je to prostě byznys. Pochopitelně největší zájem je v našem prostředí o fotbal a hokej. Já tomu svým způsobem rozumím, protože sport všude na světě se vysílá na soukromých televizních stanicích.*“²²²

Nabízí se tedy otázka, jakou pozici v tomto ohledu bude zastávat veřejnoprávní televize. Stejnému tématu byl věnován prostor rovněž ve druhé části rozhovoru se Smetanou pro Mediator1 z roku 2016. V té době tvrdil, že se postupem času ukáže, zda má smysl mít v České republice vyšší počet soukromých, tím pádem placených, televizních kanálů zaměřených na sport. Důležitým měřítkem je totiž sledovanost. „*Zadruhé si myslím, že to ČT pořád dělá nejlépe. Prostě nikdo nemá větší know-how než ČT a nikdo nemá větší zkušenosti než lidé z ČT. Jedna věc je, že si O2 koupí práva na domácí zápasy vybraných týmů, ale druhá věc je, na jaké úrovni to budou dělat a jaký atraktivní program nabídnou divákům.*“²²³

V hloubkovém rozhovoru realizovaném pro tuto bakalářskou práci hovořil právě o České televizi. „*Spíše přemýšlím nad tím, jestli sportovní kanál v rámci veřejnoprávní televize nebude plný nižších a méně atraktivních soutěží. Jedná se o velké téma. ČT sport nicméně dělá pro domácí sport obrovskou službu.*“²²⁴

Přesto jsou na obrazovkách ČT stále k vidění různé vrcholné akce související s reprezentační úrovní, včetně těch nejsledovanějších, jako jsou olympijské hry nebo mistrovství světa ve fotbale. „*Česká televize se snaží být generálním partnerem národních týmů na té vrcholné úrovni. Dokonce vysílací práva na letní olympijské hry až do roku 2032 už nemá společnost Discovery, která je přeprořádala Eurosportu, ale opět je vlastní Evropská vysílací unie. To je pro nás dobře.*“²²⁵

Jana Smetany jsem se ptal také na jeho názor na budoucnost české sportovní žurnalistiky a televizního vysílání sportu z hlediska žurnalistické praxe. „*Jsem stoupcem toho, aby tuto práci dělali spíše mladší a kreativní lidé. Česká televize však funguje na trochu konzervativních principech. Podle mě to má být show, tedy zábava nebo třeba dynamická grafika. Takhle vidím budoucnost sportovního vysílání, což si ovšem mohou opravdu dovolit komerční televize.*“²²⁶ Vše tak podle něho souvisí i s nabízeným obsahem. „*Když se zamyslím nad budoucností této oblasti obecně, je možné, že práva na mistrovství světa ve fotbale koupí Google či Netflix.*“²²⁷

²²² On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

²²³ *Nikdo nemá větší knowhow než ČT, říká k soukromým televizím Jan Smetana.* Mediator1 – O médiích a práci v nich. Obrazovka do světa médií... [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: http://mediator1.upmedia.cz/2016/05/19/nikdo-nema-vetsi-knowhow-nez-ct-rika-k-soukromym-televizim-jan-smetana/?fbclid=IwAR2xwZkk8UbK_kSo3dTIX_IanaUc7VXlph0zZGI5bggqyP4OblzUvc3k7io

²²⁴ On-line rozhovor s Janem Smetanou ze 21. 3. 2023.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ Tamtéž.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat dosavadní kariéru sportovního novináře Jana Smetany a zaměřit se na témata s ní související. Proto byla tvorba textu postavena na hloubkovém rozhovoru s tímto komentátorem a moderátorem a také na polostrukturovaných rozhovorech s jeho kolegy. Ty napomohly především k charakteristice Smetanových profesních tváří a zhodnocení jeho přínosu pro Redakci sportu České televize, potažmo tuzemskou sportovní žurnalistiku.

Vztah Jana Smetany k této profesi se začal formovat už v dětství díky jeho vášni ke sportu, hlavně k basketbalu. Dlouho před nástupem na vysokou školu měl jasno, že se chce věnovat žurnalistice. Vystudoval Vyšší odbornou školu publicistiky a později, kdy už působil v České televizi, také žurnalistiku na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Součástí této práce tak je rovněž zhodnocení důležitosti vysokoškolského vzdělání pro sportovního novináře. Podle mnou oslovených osobností tuzemské sportovní žurnalistiky je studium vysoké školy přínosné hlavně z hlediska získání všeobecného rozhledu, případně také navázání kontaktů s ostatními z této oblasti. V případě sportovního žurnalisty není nutností mít vystudovaný žurnalistický obor, čehož je příkladem mnoho členů Redakce sportu ČT. Z negativních aspektů studia žurnalistiky Smetana zmínil hlavně velký důraz na teorii, přičemž na univerzitách není věnován potřebný prostor výuce praktických dovedností.

Smetanova kariéerní cesta vedla přes regionální tisk a rozhlasovou činnost. Blízko k rozhlasu má dodnes, přesto ho široká veřejnost vnímá především jako televizního sportovního komentátora a moderátora. Svého profesního cíle v podobě komentování basketbalu dosáhl brzy po vzniku kanálu ČT sport, s nímž je jeho profesní život významně svázaný. Zaměřil jsem se proto na pořady, jichž byl nebo dodnes je součástí. Jedná se mimo jiné o BasketManii či Olympijský magazín. Právě na tvorbě takových magazínů se podílí po celou dobu svého působení ve sportovní redakci ČT. Významným omezením jsou ale rozpočty na jejich produkci, navíc výroba dalších dílů obou zmíněných pořadů byla pozastavena.

Jako komentátor provází diváky přenosy z mnoha zápasů různých basketbalových soutěží a vrcholných akcí. Basketbal nemá v České republice tak velkou sledovanost jako jiné sporty, například fotbal a lední hokej. Basketbaloví reprezentanti se v posledních letech nicméně zasloužili o nepřehlédnutelné výsledky, a tak jsem věnoval větší prostor vysílacím projektům veřejnoprávní televize ze sledovaných turnajů poslední doby. Na jejich přípravě a realizaci se Smetana nemalou měrou podílel, naposledy se jednalo o mužský evropský šampionát konaný v roce 2022 částečně na českém území.

Od roku 2012 moderuje Branky, body, vteřiny, k čemuž se díky zvládnutému konkurzu dostal po letech strávených uváděním menších sportovních zpravodajských relací ČT. Jana Smetanu velice baví kontinuální studia, jako byl například Olympijský večer z Prahy vysílaný v rámci zimní olympiády v Pekingu 2022. Nebrání se ani moderování pořadů z mimosportovní oblasti. V minulosti si ho vyzkoušel v zábavné vědomostní soutěži Míň je víc, v současné době moderuje například Noční Mikrofórum na stanici Český rozhlas Dvojka.

Respondenti z řad Smetanových kolegů se shodli na tom, že jeho charakteristickým znakem jsou emoce a vášně, s níž se svému zaměstnání věnuje. Lze ho stále považovat za zástupce mladší generace sportovních žurnalistů, která se v určitých aspektech odlišuje v porovnání s tou starší. Dnes je mnohem jednodušší získávat potřebné informace a projev komentátorů bývá emotivnější. Toho je Smetanův styl důkazem, nicméně ne vždy jsou výrazné emoce žádoucí. Například Petr Vichnar poukázal na to, že přes své profesní kvality Smetana občas z tohoto hlediska reaguje až přehnaně. V jiných situacích ovšem právě projevení emocí ze strany komentátora napomůže ztraktivnější přenosu. Basketbal celkově svojí dynamičností Smetanovu způsobu komentování vyhovuje.

Energická a pozitivní povaha ho ovlivňuje i v roli moderátora. Netrpí výraznou nervozitou, ale zároveň podle slov Vojtěcha Bernatského jeho lehká „*rozevlátost*“ může vést k drobným chybám. Zejména na pozici moderátora zpravodajství je specifický patrnou, ale přesto přiměřenou gestikulací. Tu používá i při jiných typech moderování. Celkově je vnímán jako kvalitní, pohotový moderátor i sportovní komentátor, jenž na diváky působí příjemně a přirozeně. To potvrzují i jeho kolegy popisované „*nemucené úsměvy*“ před kamerou.

V obou svých hlavních profesních pozicích dbá rovněž na důkladnou přípravu. Můžeme ho zároveň označit za televizní tvář basketbalu v České republice, což souvisí s jeho velkým zájmem o tento sport a znalostmi o něm. Na basketbalové přenosy se tak připravuje průběžně a dlouhodobě. Práce s připravenými informacemi však někdy může představovat úskalí v tom smyslu, že ovlivňuje komentátorovu pozornost a přehled o dění na hrací ploše.

Vyhodnocení toho, zda je Jan Smetana lepší komentátor, nebo moderátor, je velmi subjektivní. Například podle Jiřího Kalemby mu více vyhovuje pozice moderátora, na druhou stranu z pohledu Miroslava Langera ho pravděpodobně více baví komentování basketbalu než moderování zpravodajství. Několikrát bylo ze strany mých respondentů řečeno, že je velmi dobrý ve vedení studií. Smetana je v českém televizním prostředí jedním z mála, kteří rovnoměrně kombinují sportovní komentování s moderováním. Z názorů vybraných osobností tohoto odvětví je zřejmé, že většinu předpokladů, jimiž by měl televizní sportovní žurnalista disponovat, současný garant basketbalu v Redakci sportu ČT splňuje. Jeho přínos spočívá ve

značnějším užití emocí, energii, projevu ovlivněném oživujícími prvky, ale i v určité snaze skrze televizní obrazovky zpopularizovat basketbal v českém prostředí a zatraktivnit přenosy, aby zaujaly publikum.

Smetana je v České televizi pracovně zařazen jako externí spolupracovník, a tak se věnuje i jiným profesním aktivitám, například moderování různých společenských akcí. I směrem do budoucna je tedy podle svých slov neustále nucen zajímat se o nové příležitosti. Zamyslel se také nad budoucností sportovního vysílání na veřejnoprávním médiu v kontextu přesunu atraktivního obsahu na komerční kanály. Podle něho je možné, že program ČT sport, který činí pro tuzemskou sportovní scénu nezanedbatelnou službu, bude divákům nabízet pouze přenosy z méně sledovaných soutěží. Sport považuje především za zábavu, takže by z jeho pohledu měl být publiku nabízen v zajímavé formě. To si ovšem, stejně jako nákup drahých vysílacích práv, mohou vzhledem k vysokým finančním nákladům dovolit právě bohaté komerční stanice.

Použité zdroje a literatura

Literatura

ANDREWS, Phil. *Sports Journalism: A Practical Introduction*. [online] 2. vyd. SAGE Publications, 2013 [cit. 2023-2-12]. Dostupné z:
<https://www.perlego.com/book/861446/sports-journalism-a-practical-introduction-pdf>

BOČÁK, Michal. MERGEŠ, Josef. SASÁK, Peter. *Súčasny mediálny šport (Tri prieniky do fungovania športu v televízii)*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019 (on-line). 256 s. ISBN 978-80-555-2252-4. Dostupné z:
<https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak5/subor/9788055522524.pdf>

DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-131-4.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty fakult žurnalistiky a filozofických fakult studijního oboru 72-22-8 žurnalistika*. Praha: Novinář, 1986.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 544 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

SMETANA, Jan. *Digitalizace televizního vysílání a vznik ČT4*. Olomouc, 2011. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta.

TREWIN, Janet. *Presenting on TV and Radio: An insider's guide*. Oxford: Focal Press, 2003. 276 s. ISBN 0-240-51906-X.

VELART, Jan. O komentování sportovního přenosu se zvláštním zaměřením na fotbalové a hokejové zápasy. Praha, 2005. 327 s. Diplomová práce. FSV UK.

YIN, Robert K. *Qualitative Research from Start to Finish*. New York: The Guilford Press, 2011. 348 s. ISBN 978-1-60623-701-4.

Webové stránky

10. říjen 2007 – *BasketManie*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10157282282-basketmanie/207473290150001/13.duben.2022.-Olympijsky.magazin>. Česká televize [online]. 1996 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10321897020-olympijsky-magazin/222471290290013/>

29. prosinec 2022 – *BasketManie*. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10157282282-basketmanie/222471291036013/>

Branky, body, vteřiny za 60 let představily velké sportovní hvězdy, Jaromír Jágr se v nich objevil už v osmi letech. Český olympijský výbor [online]. 2016 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.olympijskytym.cz/article/branky-body-vteriny-za-60-let-predstavily-velke-sportovni-hvezdy-jaromir-jagr-se-v-nich-objevil-uz-v-osmi-letech>

Customers. Octopus Newsroom [online]. 2023 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://www.octopus-news.com/customers/>

Do České televize jsem zpočátku chodil jako fanoušek, říká Jan Smetana. Mediator1 – O médiích a práci v nich. Obrazovka do světa médií... [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: http://mediator1.upmedia.cz/2016/05/05/do-ceske-televize-jsem-zpocatku-chodil-jako-fanousek-rika-jan-smetana/?fbclid=IwAR1cnPGDLovNRZ6NbEpQUmJ4bRLqDGPCzG6UPIGuQMf_A-zpx9TW5RS4Nzk

Historie: ČST v datech. Česká televize [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/cst-v-datech/>

Hobulet. Praha 7 [online]. 2023 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.praha7.cz/hobulet/>

Host: Michal Ježdík, basketbalista a trenér. Český rozhlas Dvojka [online]. 1997 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/host-michal-jezdik-basketbalista-a-trener-8676912>

Lidé: Barbora Černošková. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/barbora-cernoskova/>

Lidé: Jakub Bažant. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/jakub-bazant/>

Lidé: Jiří Kalembo. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/jiri-kalembo/>

Lidé: Miroslav Langer. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/miroslav-langer/>

Lidé: Petr Vichnar. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/petr-vichnar/>

Lidé: Radek Bauer. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/radek-bauer/>

Lidé: Vojtěch Bernatský. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/vojtech-bernatsky/>

Mgr. Michal Ježdík. Fakulta tělesné výchovy a sportu [online]. 2023 [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://ftvs.cuni.cz/FTVS-758.html>

Nikdo nemá větší knowhow než ČT, říká k soukromým televizím Jan Smetana. Mediator1 – O médiích a práci v nich. Obrazovka do světa médií... [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: http://mediator1.upmedia.cz/2016/05/19/nikdo-nema-vetsi-knowhow-nez-ct-rika-k-soukromym-televizim-jan-smetana/?fbclid=IwAR2xwZkk8UbK_kSo3dTIX_IanaUc7VXIph0zZG15bggqyP4OblzUvc3k7io

O mně. Jan Smetana - moderátor [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jan-smetana.cz/o-mne/>

Olympijský magazín (2011) [TV pořad] - FDb.cz. Filmy, seriály, herci, recenze filmů - Filmová databáze online FDb.cz [online]. 2003 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/film/olympijsky-magazin/91839>

Otázky spadající do kompetence Rady. RRTV.cz – Rada pro rozhlasové a televizní vysílání [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://www.rrtv.cz/cz/static/o-rade/otazky-a-odpovedi/vysilani_reklamy.htm

Paralympijský magazín – iVysílání. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10207467257-paralympijsky-magazin/>

Tvrdá data o finanční kondici České televize. Kolik stojí zprávy, sport a seriály?. Lupa.cz - server o českém Internetu [online]. [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/tvrda-data-o-financni-kondici-ceske-televize-kolik-stoji-zpravy-sport-a-serialy/>

Už 15 let s vámi. Program ČT sport se po roce „bez sportu“ chystá na extrémní sezonu. Česká televize [online]. 2021 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/archiv/uz-15-let-s-vami-program-ct-sport-se-po-roce-bez-sportu-chysta-na-extremni-sezonu/6023978248bff33081308e92>

Volejbalový magazín – iVysílání. Česká televize [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10709760205-volejbalovy-magazin/>

Z Tokia nabídneme vše podstatné, česká stopa je primární, zdůrazňuje výkonný ředitel ČT sport. ČT sport – Česká televize [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/tokio-2020/z-tokia-nabidneme-vse-podstatne-ceska-stopa-je-primarni-zduraznuje-vykonnny-reditel-ct-sport/60f6b099d60dfef4a45e5459>

Záruba: Na ČT chceme z Her opět ukázat hlavně všechny české sportovce. ČT sport – Česká televize [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/olympijske-hry/peking-2022/zaruba-na-ct-chceme-z-her-opet-ukazat-hlavne-vsechny-ceske-sportovce/61f79e9c7ebea1e7f1784877>

Seznam příloh

Příloha č. 1: On-line rozhovor s Janem Smetanou (1. část) ze 20. 12. 2022

Příloha č. 2: On-line rozhovor s Janem Smetanou (2. část) ze 21. 3. 2023

Příloha č. 3: Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023

Příloha č. 4: On-line rozhovor s Jiřím Kalembou z 15. 3. 2023

Příloha č. 5: Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023

Příloha č. 6: Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023

Příloha č. 7: Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023

Příloha č. 8: On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023

Příloha č. 9: On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023

Příloha č. 10: Fotografie se spolukomentátorem Michalem Ježdíkem (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 11: Fotografie se spolukomentátorem Jiřím Welschem na ME v basketbalu 2022 (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 12: Fotografie se spolukomentátorem Jiřím Zídkem (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 13: Fotografie se spolukomentátorkou Hanou Horákovou (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 14: Studio 6, ze kterého jsou vysílány Branky, body, vteřiny (autor práce)

Příloha č. 15: Barbora Černošková při moderování Branek, bodů, vteřin (autor práce)

Přílohy

Příloha č. 1: On -line rozhovor s Janem Smetanou (1. část) ze 20. 12. 2022

(videohovor přes platformu Skype)

Na začátek mi, prosím, povyprávějte o svém dětství.

Narodil jsem se v Praze. Měl jsem velmi hezké dětství, s rodiči i se sestrou. Dodnes máme skvělé vztahy, takže všechno bylo perfektní. Po základní škole jsem chodil na gymnázium. Můj táta je hudební skladatel, dělá hudebního dramaturga, a moje máma zdravotní sestra, teď už jsou v důchodu. Takže nikdo v rodině neměl k novinářině nějaký vztah. Jenom moje babička četla zprávy v rozhlase, ale to se bavíme o opravdu dávné době. Navíc tehdejší období bylo komplikované. Číst zprávy v rozhlase v 50. letech nebylo jednoduché. Zkrátka chci říct, že novinářinu nebo konkrétně sportovní žurnalistiku v rodině vůbec nemáme. A vlastně ani nějakou vášeň ke sportu, že by se to třeba takzvaně dědilo. Někdy to tak bývá, že syn dělá to, co táta nebo máma.

Kdy se začal projevovat váš vztah ke sportu?

Jak si vzpomínám, a není pro to vysvětlení, protože každý člověk má něco, co ho prostě baví, tak vždycky, když zazněla znělka Branek, bodů, sekund, jsem přiběhl do obýváku. A těch deset minut jsem se díval na to sportovní zpravodajství. Teď se bavíme o věku, kdy mi bylo šest let. To nikdo nepochopil... Byl Večerníček, už jsme šli spát, ale člověk slyšel tu znělku a měl potřebu se na to koukat. Asi tam nějaká fascinace sportovními výkony musela být.

A z hlediska aktivního sportování?

Ano, ještě je tu jedna cesta. Samozřejmě rodiče, jako hodně lidí v mládí, hráli volejbal, fotbal, věnovali se atletice, ale sportovce v rodině nemáme žádného. Navzdory tomu jsem v šesti letech začal hrát tenis, asi spíše z donucení. Předpokládám, že během letních prázdnin, když rodiče chtějí odpočívat a mají na starost dítě, které vyžaduje pozornost, tak ho někam zapíšu. V první třídě mě tenis začal strašně bavit, ale pak jsem na Letné hrál v klubu Slavia Praha, kde byl přísný trenér. Tam mě to tedy nebavilo. Nicméně vesměs ten tenis a vášeň pro sport mě chytila hned. Navíc musím říct, že jsem byl dobrý, byl jsem talent obecně na sport. To není nějak sebevědomě řečeno, člověk totiž musí všechno umět říct tak, jak to je.

Věnoval jste se pak i jiným sportovním odvětvím?

Potom ve čtvrté nebo v páté třídě k nám přišel lovec fotbalových talentů a z celé základní školy si vybral čtyři kluky, mezi nimiž jsem byl i já. Ale to mě nebavilo, připadalo mi to jako ztráta času. V té době jsem ještě hrál na piano... A trenér řekl, že nevyloučí z týmu nikoho kromě pianistů, asi aby jim balon nezničil prsty. Takže já jsem se okamžitě přihlásil a s fotbalem jsem skončil.

Vaším milovaným sportem je basketbal. Jak se zrodila vaše láska k němu?

V dětském pokoji jsme měli ikonický dřevěný věšák od firmy TON, který měl v 80. letech každý. Do takové té jeho obruče jsem začal házet smotanými ponožkami, pak i míčem. A v té době na ČT2 vysílali pořad Sportissimo, kde v úterý a ve čtvrtek vždycky byla NBA. Byla tam i NHL a podobně. Pokaždé, než jsem šel na nějaký kroužek, díval jsem se právě na Sportissimo. Mimochodem tam tu NBA komentoval Pavel Čapek nebo Robert Záruba. Tím chci říct, že v jedenácti letech jsem začal hrát basketbal, což mi vydrželo do třiceti.

Kdy vás poprvé napadlo, že byste mohl být sportovní komentátor?

To vím úplně přesně. Když jsem jednou ve dvanácti letech šel z basketbalového tréninku a všude bylo náledí, uklouzl jsem. Přisedl jsem si levé zápěstí a nadvakrát jsem si zlomil ruku. Během pěti týdnů, kdy jsem měl sádku a nemohl jsem hrát basketbal, jsem si říkal, že mě začíná fascinovat sám si ten sport pro sebe komentovat.

Jak se tahle fascinace konkrétně projevovala?

Můj táta, který se dodnes podílí na Všechnopárty, dlouho pracoval jako dramaturg v České televizi. V práci mi nahrával z DSF zápasy NBA, doteď to mám na půdě na VHS kazetách. Doma jsem si to pouštěl, každý z těch zápasů jsem viděl snad stokrát. Pak jsem si snižoval hlasitost zvuku a komentoval jsem si to pro sebe. Tehdy to například komentoval jeden ikonický německý komentátor, kterého jsem mimochodem pak potkal na mistrovství světa v Turecku. Samozřejmě na školním hřišti jsme s kamarády hráli basketbal a to jsem také komentoval.

Co dalšího formovalo váš vztah k basketbalu?

Ještě je tu jedna důležitá věc, a to fascinace basketbalistou Karlem Malonem. Mít nějakého hrdinu bych přál každému dítěti. V dnešní době sociálních sítí je to těžké, možností typu

PlayStation a tak dále je spousta. V letech 1997 a 1998 se hrála dvakrát za sebou památná finále NBA mezi týmy Utah Jazz a Chicago Bulls. V roce 1998 to končilo ikonickou střelou Michaela Jordana, kdy Byronu Russellovi udělal úhybný manévr a dal vítězný koš. V té době mě táta, který jako hudební dramaturg a skladatel objížděl řadu mezinárodních soutěží, vzal na večeři s pánem z jedné mezinárodní firmy. Jmenoval se Ian B. McKay. Říkal jsem mu o mé fascinaci basketbalem nebo sbíráním basketbalových kartiček. Potom se mě zeptal, jestli znám Karla Malona. Já jsem mu řekl, že jasně. A on mi řekl, že ho zná, protože bydlel v hlavním městě Utahu Salt Lake City a byl sousedem tohoto hráče. A ten Ian mi poslal originální dres Utahu Jazz. Tím chci říct, že tohle je zkrátka víc než tisíc lajků na Instagramu. Je to absolutně to nejlepší, co může mladého kluka potkat, když má něco rád, zkrátka zážitek na celý život. Tohle všechno formovalo můj vztah k basketbalu i ke komentování. Čím dál, tím více jsem se utvrzoval v tom, že to je ta cesta.

Střední školu jste absolvoval na Gymnáziu Nad Štolou. Nelákaly vás vzhledem k tomuto všeobecnému vzdělávání i jiné obory?

Díky tomu, o čem jsem hovořil, jsem po tom zranění ve dvanácti letech nabytl myšlenky, že když nemůžu basketbal hrát, budu ho komentovat. Od té doby jsem tedy říkal, že budu sportovní komentátor. To je mimochodem vzácné, dnes řada lidí ani v devatenácti neví, co chce dělat. Já jsem tehdy přitom nevěděl, že existuje nějaká fakulta žurnalistiky, že novinářina se studuje. Na gymnáziu mě nebavila matematika, fyzika a chemie. Měl jsem rád češtinu, literaturu, historii, společenské vědy, zkrátka tyto humanitní obory. Navíc jsem se narodil ve znamení Berana, takže jsem tvrdohlavý, vím, co chci, a jdu si za tím. V patnácti letech jsem i doma řekl, že z matematiky, fyziky, chemie stačí projít. Rodiče odpověděli, že to chápou, ať hlavně nemám problémy a věnuji se tomu, co mě baví.

Jak jste tedy během studia na gymnáziu podporoval tu svoji myšlenku, že chcete být novinář?

Jenom uvedu, že ani během studia na gymnáziu, tedy v letech 1997 až 2001, jsem neměl internet, v životě jsem nehrál žádnou počítačovou hru a neměl v ruce joystick. Já jsem vlastně IT technikou nepolíbený. Také dnes svůj čas radši trávím třeba rybařením nebo běháním. Táta v té době v práci dostal počítač T602 bez operačního systému Windows. Šlo o textový dokument, vlastně psací stroj. A já jsem každý den četl noviny, protože pro mě bylo zásadní vědět všechno. Chtěl jsem vědět, kdo je kde prezident či ministr, kdo kde vládne, jaké je pořadí

týmů v Bundeslize po čtvrtém kole, znát země, které se postupně připojovaly k Evropské unii a tak dále. Ani vlastně nevím proč, k čemu to bylo. Od těch patnácti do devatenácti let jsem si každý den v T602 přepisoval noviny a ukládal jsem si to na diskety. Ty výpisky jsem měl asi na devadesáti disketách. Potom jsem ten starý počítač už zahřál natolik, že shořel. A všechny výpisky byly pryč. Mám jen to, co jsem si stihnul vytisknout.

Dá se tedy říct, že období studia na gymnáziu vám dalo hodně do života z hlediska všeobecného přehledu?

Musím říct, že mám vlastně několik životních milníků, i když je to možná odvážné tvrzení. První zásadní je příchod na gymnázium, byl jsem hrdý na to, že jsem zvládl přijímací zkoušky. Byla tam jiná sorta lidí a navíc jsme na tom přelomu tisíciletí byli extrémně soutěživí. Tam byli spolužáci, kteří vyhrávali různé olympiády, odcházeli na matfyz, každý prostě něco uměl a byl v něčem opravdu dobrý. Navíc byla prostě odlišná doba. Já jsem neměl mobil, svůj první jsem dostal k Vánocům až ve třetím ročníku střední školy. Dokonce jsem si doma úhledně přepisoval rychlé zápisky ze školy z papíru do sešitu. Mě prostě formovalo něco úplně jiného, než dnešní mládež.

V rámci studií jste ale navzdory tomu, co jste říkal, hned nepokračoval žurnalistickým směrem, protože jste rok strávil studiem anglického jazyka na soukromé Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze. Proč?

Na žurnalistiku mě totiž nevzali. V Praze se na ni hlásilo asi šestnáct set lidí a brali jich pětatřicet. Takže to bylo bez šance, ale zkusil jsem to. Nicméně jsem chtěl studovat, dokonce v Americe. Vždycky jsem byl touto zemí fascinovaný. Zase v tom hrál roli basketbal. Tehdy to ale bylo velmi drahé a basketbalové stipendium nebylo reálné. Dnes jsou ty programy jinak nastavené, mezinárodně otevřené. Dříve tomu tak nebylo, ačkoliv to šlo, ale za velkou spoustu peněz. Tím pádem jsem studoval tu angličtinu, což byl klasický pomaturitní rok školy. Zároveň jsem v té době už chodil pracovat do televize, pomáhat Petrovi Vichnarovi a dalším nosit kazety a podobně.

Co následovalo potom?

Pak jsem se na žurnalistiku přihlásil znovu a po přijímacích zkouškách jsem byl ve výsledcích první pod čarou. Říkal jsem si, že na odvolání to určitě půjde. Napsal jsem jim, že o studium na té škole mám skutečně zájem, že důkazem toho je, že už rok chodím do televize pracovat a

vzdělávat se v oboru.

Proč vás tedy i přes tuto snahu nepřijali?

Oni mi odepsali, že lidí kteří měli stejně bodů jako já bylo asi 350. Pro praxi v oboru jsem přitom skutečně dělal hodně, ve dvaceti jsem začal vysílat v rádiu, psal na různé servery. A potom jsem v roce 2005 na nějaké akci u příležitosti vzniku ČT24 potkal paní Osvaldovou a pana Jiráka z oné fakulty. V rámci té události měli přednášky a oni mě tam představili jako moderátora České televize. Tak jsem jim pak osobně řekl, že paradoxem je to, že mě předtím nepřijali na vysokou školu. A oni mi odpověděli, že stejně chtějí spíše studenty, kteří nikde nepracují, protože ta práce je pak spíše překážka. Já jsem po dlouhých letech zjistil, jak to asi mysleli. Podle mě tím chtěli říct, že to, co se učí na katedrách žurnalistiky, člověk v praxi vlastně nikdy nepoužije.

Zavzpomínejte, prosím, na dobu, kdy jste studoval na Vyšší odborné škole publicistiky.

Já jsem stále hodně chtěl na vysokou školu, tak jsem si alespoň zaplatil studium na této soukromé škole v Praze. Ta mi nabídla účast v konkurzu v rádiu, kterým jsem prošel. Tato škola, kde jsme měli stejné studijní osnovy, které jsou na vysokých školách, byla dobrá v tom, že dbala na praxi.

V roce 2011 jste získal bakalářský titul na katedře žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Jak se zpětně díváte na studium na této škole?

Na studium v Olomouci mám úžasné vzpomínky, každému bych to doporučil. Jedná se o výbornou školu. Například vzpomínám na předmět věnovaný dějinám v souvislostech. Až na vysoké škole u pana Jílka jsem pochopil dějiny dvacátého století, jak přemýšlet o historii.

Našly se i negativní stránky?

Na druhou stranu to byla vesměs jenom teorie. Jenže já jsem sportovní novinář a živím se tím, že vytvářím zpravodajství z oblasti sportu, které potom odprezentuji. Nebo komentuji zápas, vytvářím půlhodinový dokument, natáčím krátký šot, dělám dramaturgii pořadu... A to mě nikdy nikdo na žádné škole neučil.

Je tohle obecně problém směrem k budoucímu zaměstnání?

Dodnes se o tom bavím s Robertem Zárubou, Petrem Vichnarem nebo editory Branek, bodů,

vteřin. Třeba pravidla různých sportů a další věci týkající se naší profese se nikde nevyučují. My se živíme něčím, co se skutečně nikde neučí. Takže každý sportovní novinář v této zemi je vlastně srdcař, který se všechno zpětně musel doučovat tím, že ho bavilo číst si rozhovory, kupovat si knihy a tak dále. Ale kde to měl člověk číst v roce 1996? Tehdy byl jenom deník Sport nebo časopis Stadión.

Je podle vás tedy vysokoškolské vzdělání v oblasti novinářiny důležité?

Myslím si, že jakékoliv vzdělání je super, absolutně to podporuji. Kdybych si osobně v patnácti letech znovu volil, kam dál, novinářina je jasná volba. Ale kdybych věděl to, co vím teď, klidně bych se šel třeba vyučit nebo studovat například mezinárodní vztahy či ekonomii, abych zkrátka něco uměl. Ačkoliv samozřejmě se můžu pohybovat v oborech, jak jsou PR, marketing, novinářina, psát scénáře, což je také široká škála činností, které zvládnou. Přesto v uvozovkách nic neumím, když to přeženu.

Jak to myslíte?

Třeba můj kolega z České televize Jiří Štěpán má titul inženýr z dopravní školy a navrhuje systém semaforů v Praze. Takže v době covidu, kdy jsme všichni na tom byli špatně, on chodil programovat semaforey. To je super, protože on něco umí. Nebo máme v redakci řadu lidí, kteří vystudovali ekonomii. A pokud je někdo šikovný dělník, já to umím ocenit. Nicméně na studium na katedře žurnalistiky v Olomouci mám opravdu úžasné vzpomínky a pro mě to byla skvělá zkušenost. Dokonce jsem během období koronavirové pandemie začal uvažovat, že půjdu dál studovat. Vůbec nejsem sběratel titulů, ale říkám si, že člověk pozná jiné prostředí, jiné lidi. A to je pro novináře velice důležité.

Během vašich novinářských začátků jste psal pro regionální tisk. Na svých stránkách uvádíte, že jste byl dopisovatelem novin městské části Prahy 7. Jak tato spolupráce probíhala?

Probíhalo to úplně oldschoolově, tak, jak bych to doporučil každému. Vyrůstal jsem ve čtvrti Letná nacházející se právě v Praze 7, kde jednou za dva týdny vycházely klasické noviny této městské části, které se jmenovaly Hobulet. Pošťáčka je zdarma rozdávala všem do schránek. Tak mi táta řekl, ať se jdu zeptat do jejich redakce. Zavolaal jsem tam a přinesl jim ukázat své slohové práce ze školy. Tamní šéfredaktor Pergler viděl, že umím psát, tak se mě zeptal, co by mě bavilo. Odpověděl, že sport, který tam prý nikdy nikdo nechtěl dělat. Tak jsem hned šel na

basketbal, na Spartu, kde jsem všechno znal. První článek byl rozhovor s trenérem Michalem Ježdíkem, který jsem na disketě do redakce přinesl i s vytištěnými fotkami. Šéfredaktor si to přečetl a dostal jsem honorář – pět set korun za článek a dalších pět set za fotky. Takže jsem si říkal, že to je super a okamžitě chci být redaktorem Hobuletu. A psal jsem tam, ještě během studia na vyšší odborné škole. V té době to byla výborná zkušenost a strašně jsem tomu propadl. Postupně jsem si našetřil 25 tisíc korun a koupil si profi digitální zrcadlovku Canon. A říkal jsem si, že ke všem svým článkům si budu dělat vlastní fotky. Pořád jsem šel novinářské kariéře naproti.

Působil jste i v rozhlasové stanici Country Radio. Jak jste se tam dostal?

Měl jsem obrovské štěstí. Na Vyšší odborné škole publicistiky jsme měli předmět Teorie mluveného slova s paní Volkovou, která se věnovala rétorice s herci. Vždycky přinesla herecké texty a učila nás mluvit. V prvním ročníku nám v červnu řekla, že spolupracuje s Country Radiem a vyzvala nás, ať tam jdeme na konkurz v rámci zakončení semestru, abychom si to vyzkoušeli. Mně country nic neříká, já poslouchám hip hop. Nicméně jsem si připravil zprávy a přečetl je ve studiu. Myslel jsem si, že to namlouvání jsem úplně pokazil. Oni mi přesto zavolali a řekli, že by to se mnou chtěli zkusit. Pak jsem zjistil, že na zprávy chtěli muže a na léto potřebovali záskok. Nakonec jsem tam vydržel čtyři roky.

Co jste tam například dělal?

Dokonce jsem jim po roce, kdy jsem tam pracoval, navrhl, že bych chtěl být reportér. Došel jsem za programovým ředitelem a představil svůj nápad na dva pořady. Chtěl jsem dělat živé vstupy z různých míst. A oni mi na to řekli, že jsem se snad úplně zbláznil, protože tohle vůbec nechtěli. Tak jsem řekl, že budu dělat rozhovory se známými lidmi a rubrika se bude jmenovat Otázka pro... Na to řekli, že to je docela dobrý.

Co byl ten druhý pořad?

Druhý pořad, který jsem vymyslel, se jmenoval Kaleidoskop, což byla klasická reportážina. Prostě jsem došel za šéfem a řekl mu, ať uděláme dopolední pořad s tipy na výlety a zajímavostmi. Celé jsem to natáčel a doma stříhal.

Jak se během let změnilo fungování rozhlasové scény?

Dnes ten byznys funguje jinak, což jsem zjistil, když jsem pracoval na Rádiu Bonton. Oni to

dělají tak, že najdou člověka a jemu na míru udělají pořad. Funguje to úplně opačně než dříve. Například by to teď bylo tak, že mi někdo zavolá, abychom udělali talk show Kafe se Smetanou, kterou bych moderoval já. Ale budu osloven proto, že se jmenuji Smetana, a ne proto, že jsem třeba dobrý na vedení rozhovorů. Oni prostě v tom vidí hlavně ten brand, pořad, který se osponzoruje a je nositelem reklamního času.

Jaký je váš vztah k rádiu?

Rádio je moje velká láska, vysílal jsem i na Frekvenci 1. Před rokem jsem se vrátil na Český rozhlas, protože mě to zkrátka baví a láká. Hlavně si myslím, že pro moji práci je kombinace rádia a televize ideální. V rozhlase se člověk musí umět za krátký čas vyjádřit velmi stručně a nesmí být zticha.

Od roku 2003 jste natáčel reportáže pro Branky, body, vteřiny. Jak jste se k tomu dostal?

Já jsem do televize přišel v roce 2001 a dělal jsem tzv. agentury a skriptování. To znamená, že jsme se dívali na nějaký zápas, tam běžel timecode a když padla branka, napsali jsme ten časový údaj. K tomu našemu skriptu přišel střihač, najel si tehdy ještě páskem na ten gól, označil to a střihl. Radek Bauer při poradách externistů, kterým jsem dodnes, vždycky nabízel práci a zkoušel nové redaktory, aby mohli udělat krok dál. Tak jsem to zkusil i já.

Jaké příspěvky jste v té době například vytvářel?

První událost, kterou jsem jel točit, bylo mistrovství republiky v požárním sportu. Druhá byla reportáž z republikového mistrovství handicapovaných boxerů. Potom jsem například natáčel mistrovství světa v kriketu. Takže se s prominutím jednalo o jeden bizár vedle druhého. Navíc jsem tam vždycky jel třeba tři hodiny, strávil na tom místě čtyři hodiny, další tři se vracel zpátky, pak dvě hodiny to zpracovával. A pokud se to do Branek, bodů, vteřin dostalo, bylo z toho nakonec asi pětadvacet vteřin. Myslím, že za to bylo asi 350 korun hrubého.

Napadlo vás už tehdy, že byste v budoucnu mohl Branky, body, vteřiny moderovat?

To mě nenapadlo nikdy. Upřímně, když jsem přišel do České televize, mojí hlavní motivací nebylo moderovat Branky, body, vteřiny. Vždycky jsem si totiž říkal, že ten moderátor přijde do té budovy, připravuje tu relaci, pak to jde přečíst a potom jede domů. Já jsem přitom chtěl být tvůrce reportáží, někam jezdit, něco vidět a zažít. Proto jsem odmítal tzv. směny na baráku, v rámci nichž člověk pomáhá s příspěvky v budově České televize. Takže jsem radši jezdil na

druholigový fotbal, squash, badminton, samozřejmě basketbal a tak dále.

Co tedy bylo vaším pracovním cílem?

Moderování Branek tedy opravdu nikdy nebylo mým životním cílem. Jako svoji metu jsem měl to, že jsem chtěl být dobrý basketbalový komentátor. To, jak Robert Záruba z televizního hlediska povznesl hokejové vysílání, jsem chtěl udělat s basketbalem. Tohle byl můj primární cíl. Ale když mě před deseti lety pozvali na konkurz, tak bych byl hloupý, kdybych to nezkusil. A když mě tedy vybrali, tak by bylo zvláštní, kdybych to nevezal.

Vaše cesta k pozici moderátora Branek, bodů, vteřin vedla přes moderování menších sportovních zpravodajských přehledů na ČT24...

Uváděl jsem například Studio 6. Dával jsem o sobě vědět, že asi moderátorskou ambici mám. Každý, kdo přijde do televize, někde vzadu v hlavě má, že chce být vidět, že chce být moderátor. Ale myslím si, že lidem škodí, když to upřednostní, když ego je silnější než motivace na sobě pracovat.

Chodil jste si ze začátku pro rady ke zkušenějším kolegům, jmenovitě tedy Petru Vichnarovi a Vojtěchu Bernatskému?

Ne. Ale ono je těžké radit. Protože člověk to přece nechce dělat jako někdo jiný, musí to dělat sám za sebe. Kdybych celou dobu někoho napodoboval, tak na to dojedu. Na to, že si na někoho člověk hraje, se dříve nebo později přijde. Základem je být naprosto přirozený. Navíc s mými předchozími zkušenostmi jsem byl v klidu. Usmíval jsem se, což do té doby nikdo moc nedělal. Milan Fridrich, ředitel programu, mi řekl, že to je dobré, ať to dělám dál. A já jsem mu odpověděl, že to nemusím dělat, že takový prostě jsem. Když mě určili jako nového moderátora Branek, přišel za mnou pan Šámal, od něhož jsem slyšel, že mě vybrali právě proto, že jsem přirozený. Ota Černý mi přitom deset let říkal, abych se nesmál, protože to nikoho nezajímá. Moje rada tedy zní – být sám sebou.

Jak vypadá váš den, když večer moderujete Branky, body, vteřiny?

V době před covidem byla první porada v deset hodin, druhá, na níž jsme už museli být my moderátoři, ve 13,30. Pak se to celý den připravuje, jsem v komunikaci s editorem, který má hlavní slovo. Na základě práce reportérů připravuji studia. Během koronavirové pandemie se ale od řady věcí upustilo, hodně záležitostí se řešilo online. A po covidu ty porady o půl druhé

vlastně nemáme. Takže pokud přijdu ve tři hodiny, nikdo mi nevynadá. Nicméně kvůli mému svědomí by mi to připadalo divné. Navíc jsem hlavní dramaturg basketbalového vysílání, takže když mám Branky, pracuji tam i na jiných věcech.

Zavzpomínejte ještě krátce na první vlnu pandemie koronaviru v roce 2020. V té době muselo být těžké hledat nějaký smysluplný obsah pro Branky, body, vteřiny...

Dokonce se uvažovalo, že se Branky zruší. Ale já jsem říkal, že to přece nedává smysl, vždyť jsme zpravodajství. Až by to za dvacet let někdo hledal například kvůli diplomové práci na téma sportovní zpravodajství v době covidu a nenašel by jediné vydání zpráv, tak by si řekl, že jsme úplně neschopní a bezvýznamní. Každopádně skutečně nebylo moc co vysílat. Takže jsme informovali o tom, že se ruší jednotlivé sportovní akce, hodně se to přesunulo do online prostředí. Ale je dobře že to zpravodajství se nezrušilo, protože se jedná o svědectví doby.

Existuje mezi vámi, čtyřmi moderátory Branek, nějaká spolupráce?

Vyloženě zpravodajských porad v rámci Branek, bodů, vteřin máme málo. Upřímně, když se my čtyři setkáme v redakci, tak je to velmi vzácné. Ačkoliv já tam jsem docela často, protože se hodně věnuji basketbalu. Vojta Bernatský dělá jenom Branky, Petr Vichnar třeba i editora poledních zpráv, takže s tím se setkávám. Bára Černošková natáčí ještě Sama doma, podílí se například na vysílání Velké pardubické nebo různá kontinuální vysílání, takže s tou se tam občas také potkám.

Členkou vaší moderátorské čtveřice je právě také Barbora Černošková. Je podle vás důležité, že takto sledovanou relaci moderuje žena? Jaký vůbec máte pohled na přítomnost a pozici žen ve sportovní žurnalistice?

Myslím si, že sportovní zpravodajství má moderovat ten, kdo na to má, ten, kdo zapadne do konceptu. Jestli to je muž, žena nebo hranostaj, by mělo být jedno. To je téma samo o sobě. Proč ta otázka nezní třeba takhle – tam je jedna žena a tři muži... měli by to moderovat muži? To je přece úplně stejné. Pohybujeme se zde na tenkém ledě. Jedná se o velmi komplikované téma.

Od roku 2007 tvoříte pořad BasketManie. Jak vznikl?

Když v roce 2006 začal vysílat kanál ČT4, dnes ČT sport, přišel jsem za šéfredaktorem Otou Černým a řekl mu, ať uděláme basketbalový magazín. Tehdy byl garantem basketbalového

vysílání České televize Jakub Bažant a právě s ním jsme to dávali dohromady, vymysleli jsme koncepci. Samozřejmě oproti roku 2007 dnes ten pořad vypadá výrazně jinak, prošli jsme mnoha fázemi. BasketManie je specifická v tom, že je to pořad o basketbalu, který v Česku není úplně v centru pozornosti, na rozdíl od fotbalu, hokeje nebo tenisu. Basketbal to má těžké, natož ten ligový. Národní týmy mužů a žen fanoušci docela sledují, ale ligu si pustí opravdu jenom fajnšmekr.

Takže BasketManie nemá velkou sledovanost?

Nemá. Obecně žádný magazín nemá na sportovním kanálu velkou sledovanost. BasketManie se totiž vysílá pokaždé v jiný den, pokaždé v jiném čase a jednou za dva týdny. Navíc teď měla delší pauzu. Nikdo dnes nepřijde domů, aby si v 17,30 pustil BasketManii. To neudělá nikdo, pouze šílenec nebo totální oldschooler. Takže u těchto pořadů se měří tzv. dosledovatelnost, tedy kdo si to pustí v iVysílání. Ten pořad má třeba šest repríz, takže se to všechno posčítává. V tomto případě ani nejde o sledovanost.

Jaký význam přesto pro vás osobně tento pořad má?

BasketManie je moje absolutní srdcovka. Samozřejmě vše je dané rozpočtem, který je na tenhle pořad hodně malý. Je to tedy spíš taková srdcařina, vlastně jsme v uvozovkách rádi, že nás to nechávají dělat.

Jsou alespoň ohlasy od těch fajnšmekrů, kteří se na to dívají, pozitivní?

Ano, ty jsou téměř ze sta procent dobré. Ten pořad totiž neřeší kauzy, přestože by se jich i v českém basketbalu našlo hodně. Ale BasketManie ukazuje spíše pozitivní stránku, když třeba někdo dělá něco zajímavého, když se někomu něco povede, když někdo má zajímavý příběh...

Připravoval jste také Olympijský magazín, jehož poslední díl byl ale odvysílán v dubnu. Znamená to konec tohoto pořadu?

To byla moje druhá srdcovka. Ale pořad byl zrušen, protože se na něm finančně spolupodílel Český olympijský výbor, což znemožnila inflace a celková špatná ekonomická situace současné doby. Navíc po skončení únorové olympiády v Pekingu do letních olympijských her 2024 v Paříži zbývalo dva a půl roku. To je nejdelší možná pauza mezi olympiádami. Nicméně existuje určitá šance, že by se to právě před pařížskými olympijskými hrami možná obnovilo, zase ve spolupráci s Českým olympijským výborem. Ale stojím si zatím, že Olympijský

magazín a BasketManii se snažíme dělat opravdu atraktivním způsobem.

Kolik lidí se tedy podílí na těchto magazínech, když rozpočty na ně jsou, jak říkáte, velmi malé?

BasketManii vlastně dělám sám. Nadcházející díl, který bude odvysílán 29. prosince, jsem si celý sám vyrobil, všechny příspěvky jsem si sám natočil. Jenom kvůli jedné reportáži jsem o pomoc poprosil kolegu. Ale já mám nejradši, když si můžu všechno udělat sám po svém, protože přesně vím, co a jak chci. Nicméně se s tím skutečně, řekněme, pipláme.

Z magazínových pořadů jste na sportovním kanálu České televize připravovali ještě třeba Time out...

To byl takový zpravodajský pořad, který také prošel velkým vývojem. Někdy to bylo se studiem, jindy s hosty... Byly tam různé sporty, například futsal, florbal, házená, basketbal, volejbal. Svého času se vytvářel Magazín F o futsalu či florbalu. Ale od těch magazínů se ustupuje, protože jejich výroba je drahá a příliš mnoho lidí je nesleduje. Každopádně kdyby se měla zrušit BasketManie, byl bych opravdu smutný. Navíc tomu sportu děláme obrovskou službu.

Poměrně specifickou kapitolou ve vaší kariéře byla zkušenost s vědomostní soutěží Míň je víc. Jak jste se k moderování tohoto pořadu dostal?

Lidé z tzv. velkých Kavek dělali konkurz na tenhle soutěžní pořad, na který mě pozvali. Já jsem se jich ptal, jak na mě přišli a oni mi řekli, že se jim líbilo, jak jsem moderoval zprávy ve Studiu 6, že to bylo takové živé, neortodoxní. Na konkurzu jsem tedy uspěl a moderoval ten pořad. Z mého pohledu je ale možná škoda, že jsem to dělal moc mladý. Kdybych to moderoval teď, vypadalo by to jinak. Ale k tomu člověk musí dozrát. Byl bych hloupý, kdybych v té době řekl, že to dělat nebudu.

Jak na natáčení tohoto pořadu vzpomínáte?

Míň je víc byla opravdu úžasná zkušenost. Kdyby přišla nějaká nabídka, asi bych si rád zase někam na rok odskočil. Na druhou stranu je pravda, že po určité době to bylo monotónní. Jednalo se o stále stejný formát, přičemž se měnili pouze soutěžící. Natočili jsme dvě stě dílů, ve kterých jsem používal stejná slova a fráze. Vůbec nechápu, že ve Velké Británii to ten moderátor uváděl asi devět let.

Chtěl byste tedy moderovat například AZ kvíz, který na obrazovkách běží už od roku 1997?

To je fenomén. Já jsem chtěl dělat sportovní AZ kvíz. Dokonce jsem Alešovi Zbořilovi napsal dramaturgický záměr, že bychom o víkendu mohli vysílat právě tuto verzi. Podle mě by se to ujalo.

Od prosince 2021 jste jedním z moderátorů pořadu Noční Mikroforum na Českém rozhlase. Jak vás baví tato práce?

To mě baví hodně. Nejedná se o klasické proudové rozhlasové vysílání, v rámci něhož tam moderátor sedí tři hodiny. Noční Mikroforum je hodina rozhovoru. Podle mě jde o královskou disciplínu, protože dělat rozhovor není jednoduché. Člověk si může prostě připravit dvacet otázek a jednu po druhé hostovi položit a jít pryč... Nebo může poslouchat, co host říká, a povídat si o tom. Je lepší rozhovor smysluplně strukturovat, přemýšlet o něm. Důležitá je příprava i vytvoření určité atmosféry. Zároveň se snažím, aby to bylo i trochu zábavné, záživné pro posluchače. Někteří hosté mají tendenci zabrušovat, tím pádem to začíná být dlouhé a nudné. Takže vést dobře rozhovor je podle mého názoru mnohem těžší než moderovat zprávy v televizi.

Na který z rozhovorů rád vzpomínáte?

Já si tam zvu lidí z mimosportovních oblastí, protože si chci rozšířit obzory. Skvělé byly rozhovory například s moderátorkou Světlanou Witowskou, tanečníkem Janem Onderem nebo kouzelníkem Radkem Bakalářem. Snažím se, aby všechny rozhovory byly zajímavé. Brzy tam budu mít třeba kolegyni z televize Vendulu Krejčovou.

Jaký je váš pohled na podcasty?

V současnosti jsou velmi oblíbené. Vypadá to, že kdo nemá podcast, jako by nebyl. Podcastům jsem tolik nepropadl, ale už mám vymyšlené tři, které bych chtěl zrealizovat. Ale opět je to dané tím, že chci vlastně jít s dobou. Třeba to vyjde.

Příloha č. 2: On -line rozhovor s Janem Smetanou (2. část) ze 21. 3. 2022

(videohovor přes platformu Skype)

Nejprve se zaměříme na jedno z témat, které jsme probírali v našem minulém rozhovoru. Všiml jsem si totiž, že se už dlouho nevysílala BasketManie. Proč?

Pořad nebyl oficiálně zrušen. Česká basketbalová federace, která se na něm finančně podílí, i ČT sport mají o něho zájem. Ale v tuto chvíli se stále hledá cesta, jak ho zrealizovat, aby to vedlo ke spokojenosti obou stran.

Zaměříme se na vaši kariéru komentátora, což byl od dětství váš sen. Kdy jste se poprvé dostal ke komentování?

Bylo to v roce 2006, tedy v prvním roce fungování programu ČT sport, tehdy nazvaném ČT4. Jednalo se o zápas žen Česka a Belgie, který se hrál v Hale Rosnička v Brně. Já jsem do České televize přišel v červenci roku 2001 a samozřejmě jsem věděl, že se chci věnovat basketbalu. Takže jsem se v roce 2002 zeptal Jakuba Bažanta, jestli mi dá možnost pracovat ve svém týmu. On s tím souhlasil, tak jsem začal být součástí basketbalové sekce. A právě Jakub mi po vzniku ČT4 řekl, abych si zkusil komentování. Jsem rád, že mi dal obrovskou šanci a nebál se posadit vedle sebe mě coby člověka, který neměl naprosto žádné komentátorské zkušenosti. To mu nikdy nezapomenu, protože dostat se v té době na komentátorský post bylo velice těžké.

V čem je to dnes jiné?

Dnes je to jednodušší, protože mladí lidé jsou na tom jinak z hlediska schopností, mentality nebo technických dovedností. Já jsem tehdy ve svých čtyřiaadvaceti letech pouze věděl, že pro to mám vášeň, že to chci dělat.

Jak probíhal ten první přenos?

S Jakubem Bažantem jsme se v komentování střídali po pěti minutách. Cestou do Brna jsem byl úplně vystresovaný a neřekl jsem ani slovo. Na komentátorském stanovišti jsem najednou zjistil, že ten basketbal je neuvěřitelně rychlý, když o něm má člověk mluvit. To bylo snad nejdelší ticho v dějinách přímých televizních přenosů... Pamatuji si, že jsem měl třicet osm stran přípravy na zápas. Ale samozřejmě než jsem přelistoval, byly tři akce odehrány. Takže to pro mě byla absolutně největší škola. Ale můj výkon bylo ve všech ohledech špatný.

Jaké poté byly ohlasy?

Druhý člověk vedle Jakuba Bažanta, který mi vyjádřil podporu, byl Ota Černý, který to samozřejmě slyšel. Mimochodem tehdy to vzhledem k tomu, že se jednalo o nový kanál, sledovalo hodně lidí. Podpořil mě i Jaromír Bosák. Ale já jsem věděl, že to bylo špatné, což mi dala najevo i řada ostatních kolegů.

Jaké přenosy následovaly potom?

Vysílali jsme mužskou Euroligu, jejíž vyvrcholení v podobě final four se v dubnu roku 2006 konalo v pražské O₂ areně. Jakub Bažant mi tehdy řekl, abych od nové sezony komentoval i tuto soutěž. A například z domácí ligy jsme vysílali kolem dvaceti přímých přenosů měsíčně. Jakub byl tedy asi na jednu stranu rád, že přivedl někoho dalšího, protože v té době nebylo v České televizi tolik basketbalových komentátorů. Ale zároveň všechna čest, že se toho nebál a dal mi tu zodpovědnost.

Jak to vypadalo dále?

Pak už se to postupně zlepšovalo. Přirovnal bych to třeba k autošколе. Každý si najde svoji určitou polohu. Ta moje byla na začátku docela divoká, na což český divák nebyl zvyklý. Takže polovina lidí můj styl nenáviděla a druhá polovina ho milovala. Ti druzí naštěstí byly lidé z tuzemského basketbalového prostředí i několik důležitých lidí v Redakci sport ČT. Ale do té doby byli zvyklí na klidnější komentář, protože basketbal komentovali Jakub Bažant nebo Jiří Baumruk. Já jsem do toho přinesl větší emoce.

Jak byste mimochodem vzhledem k těm emocím popsal svůj komentátorský i moderátorský styl?

Já jsem obecně emotivní člověk, který vnímá život všemi smysly. To se projevuje i v mé profesi. Proto třeba při moderování hodně gestikuluji. I studia v Brankách, bodech, vteřinách se snažím určitým způsobem oživit. Zároveň uznám, že vzhledem ke zmiňovaným emocím je ten projev náchylnější k chybám. Když člověk narychlo podlehne nějakému vzruchu, často může přijít právě pochybení. Naopak někteří kolegové si všechno v klidu promyslí a pak to řeknou. Ale to mě nebaví. Pro mě osobně je sport o emocích a příbězích.

Kdy jste poprvé komentoval zápasy na některé z významných basketbalových akcí?

V minulosti jsme jezdili přímo na místo, dnes už z finančních důvodů ne. Když je člověk jako komentátor v hale, prožitek je silnější než přes obrazovku. Já jsem dříve na velké akce jezdil často. Byl jsem například na final four Euroligy v Athénách v roce 2007 nebo v Madridu o rok později. Také jsem třeba jezdil po Evropě v roli reportéra s basketbalistkami USK Praha či týmem Nymburka na jejich venkovní zápasy. Dále jsem byl mimo jiné v roce 2011 v Litvě na mistrovství Evropy nebo rok předtím dva týdny na mistrovství světa v Istanbulu. Ale když jsem vyhrál konkurz na moderátora Branek, bodů, vteřin, přestal jsem jezdit.

Velkou událostí pro český basketbal byl světový šampionát v Číně v roce 2019, na kterém naši reprezentanti obsadili šesté místo. Popište, prosím, obsáhlý vysílací projekt České televize.

Celý projekt, který jsem z velké části udělal já, byla pro mě jedna z nejlepších zkušeností v České televizi. Vysílali jsme prakticky všechny zápasy. Od rána do pozdního odpoledne jsem moderoval kontinuální studia. Zároveň jsme měli v Číně reportéry, kteří tam mohli připravovat různé materiály. Večer pak bylo hodinové studio, které shrnovalo celý den. Podle mého ten projekt byl vytvořený se vši parádou a jednalo se o výborný servis pro diváky. Navíc to podpořili čeští basketbalisté, kteří hráli opravdu dobře.

Jak vzpomínáte na moderování studií?

Mě moderování studií bavilo i proto, že jsem takový hravý. Zval jsem si tam různé hosty. Dokonce když Češi hráli se Srbskem o páté místo, během poločasové přestávky jsem zavolaal Janu Veselému, s nímž mám dobré vztahy.

Na další úspěch dosáhli čeští basketbalisté o dva roky později, kdy postoupili na olympijský turnaj v Tokiu. Jakým zážitkem pro vás bylo komentování vítězných kvalifikačních zápasů?

To byl komentátorský šok. Čechům, kteří hráli olympijskou kvalifikaci v kanadské Victorii, se totiž nedávalo moc šancí. Zápasy mimochodem probíhaly v nočních hodinách našeho času. Díky tomu, že se českým basketbalistům neustále dařilo, jednalo o jedno z mých nejvíce euforických komentování. Se spolukomentátorem Jiřím Welschem jsme byli nadšení, což jsme dávali výrazně najevo. Takže vzpomínky na to jsou samozřejmě hezké, protože člověk je rád u vrcholných momentů nejen českého sportu.

Od finále kvalifikace do začátku olympijského turnaje jste měli na přípravu a zařazení

vysílání bojů české basketbalové reprezentace pod pěti kruhy poměrně málo času. Jak náročné to bylo? Narážím na to, že Česká televize je teď pouze vlastníkem sublicence na vysílání olympiád, takže může nabízet olympijský program jen na jednom kanálu a navíc v omezeném čase...

Náročné to bylo. Češi se kvalifikovali asi dva týdny před startem olympiády, kdy už byl naplánovaný celý televizní projekt. Robertu Zárubovi, který to má vše na starosti, tedy do toho najednou v uvozovkách hodili vidle ti basketbalisté. Ale zápasy českého týmu jsme nakonec odvysílali všechny. Obdivuji Roberta, že to všechno dokáže časově dopočítávat a že má v hlavě ta všechna vysílací pravidla a omezení.

Vy jste během zimní olympiády 2022 moderoval Olympijský večer z Prahy. Jak probíhala jeho příprava a vysílání?

Mě zkrátka baví moderovat studia. V případě olympijských her v Pekingu to však byla trochu zvláštní. Neprovázela totiž soutěžní den, ale jednalo se o večerní studia, která nabídla rozhovory s hosty denní souhrny. Bylo to docela náročné. Byl jsem osloven Robertem Zárubou, abychom se podělili s Barborou Černoškovou. A jednalo se o poněkud jiný styl práce, protože si rád píšu dopředu bodový scénář a pak jen ladím detaily. Jenže v případě těchto studií jsem ráno vůbec nevěděl, co bude jejich náplní. Netušil jsem totiž, jak dlouhé budou večerní záznamy a jaký čas tedy strávím povídáním si s tím hostem. Ale byla to úžasná zkušenost.

V září roku 2022 proběhlo zčásti domácí mistrovství Evropy v basketbalu mužů, ženy svůj EuroBasket hrály na domácí půdě v roce 2017. Lišily se v něčem oba vysílací projekty?

Lišily se v rozsahu. Mužský sport zkrátka láká diváky přece jen trochu více, při vši úctě k ženám. To, že se tady hrálo mistrovství Evropy basketbalistek 2017 bylo dobře, například proto, že se na něm mohla rozloučit jedna generace hráček. Ale ten televizní projekt nebyl tehdy tak velký.

V této sezoně jste začali vysílat přímé přenosy zápasů basketbalového týmu z Barcelony. Předpokládám, že důvodem je to, že za tento celek hrají Tomáš Satoranský i Jan Veselý...

Je výborné, že vysíláme zápasy španělské ligy, protože se jedná o nejlepší soutěž v Evropě. Diváci navíc mohou vidět dva nejlepší české hráče poslední dekády. A díky tomu, že se utkání vysílají na ČT sport Plus, tato nová platforma se zviditelní.

Je rozdíl v komentování španělské ligy v porovnání například s tou českou?

V samotné práci komentátora rozdíl není. Ty soutěže se ovšem liší. Španělská liga je atraktivnější, zajímavější, působí tam lepší individuality, takže se jedná o kvalitativně lepší basketbal. Domácí soutěž je pro mě lákavá tím, že prakticky všechny hráče znám osobně. Mimochodem oproti tomu o zahraničních basketbalistech řeknu nějakou pikantnost častěji než právě o Čechách. A samozřejmě je pro mě lepší komentovat přímo z haly, než když sleduji zápas například té ACB Ligy pouze na obrazovce.

Jaký je zájem diváků o přenosy ze španělské basketbalové ligy?

Sledovanost se odvíjí od toho, jestli daný zápas dostane určité promo. Je prokázáno, že když utkání začíná třeba ve 20,45 a moderátor na konci Branek, bodů, vteřin pozve diváky ke sledování přenosu, klikne na ten internetový odkaz více lidí. To však platí i obecně. Počet sledujících se neurčuje úplně jednoduše, protože se vysílají i záznamy na ČT sport. Každopádně zápasy španělské ligy sleduje ta basketbalová komunita, která tedy v Česku není tak velká. Ale jsou tu i ostatní lidé, kteří se na to ze zájmu podívají. Basketbal obecně ovšem bohužel nemá velkou sledovanost.

Na ČT sport v poslední době ubývají přenosy z nejlepších sportovních soutěží. Jaký je váš dojem z toho, že se všechny postupně přesouvají na komerční stanice?

Má to dvě roviny. Česká televize tady byla jako první a sportovní vysílání bylo s ní dříve spojené. Sportovní redakce této dříve Československé televize měla velice silný kredit. Myslím si, že dodnes tam jsou výrazné osobnosti. Tehdy bylo vlastně automatické, že například první fotbalovou ligu, olympiádu nebo různé vrcholné akce vysílá Česká televize. Postupem času však začaly vznikat další sportovní kanály a trh se začal štěpit.

V čem se to zlomilo?

Vlastníci vysílacích práv zjistili, že můžou udělat dobrý obchod, a tak najednou Česká televize nebyla jediná. Je to prostě byznys. Pochopitelně největší zájem je v našem prostředí o fotbal a hokej. Já tomu svým způsobem rozumím, protože sport všude na světě se vysílá na soukromých televizních stanicích.

Jakou pozici tedy může mít ČT sport směrem do budoucna?

Spíše přemýšlím nad tím, jestli sportovní kanál v rámci veřejnoprávní televize nebude plný nižších a méně atraktivních soutěží. Jedná se o velké téma. ČT sport nicméně dělá pro domácí sport obrovskou službu.

Přesto se na ČT sport stále drží vrcholné akce typu mistrovství světa či Evropy...

Česká televize se snaží být generálním partnerem národních týmů na té vrcholné úrovni. Dokonce vysílací práva na letní olympijské hry až do roku 2032 už nemá společnost Discovery, která je přeprodávala Eurosportu, ale opět je vlastní Evropská vysílací unie. To je pro nás dobře.

Vraťme se zpátky ke komentování. Jaké schopnosti a vlastnosti by měl mít sportovní komentátor?

Komentátor by se neměl bát dát najevo emoce. Ale uznávám, že ve veřejnoprávní televizi je opravdu potřeba ctít diváka, který každý měsíc platí za to, aby dostal tu službu. Zároveň si myslím, že službou je i zážitek z komentování. Nechce totiž za ty peníze mít pouze zápas, ale také právě ten komentátorský zážitek. Je možné, že polovina lidí mě může mít ráda a druhá polovina mě třeba úplně nenávidí. Každopádně sportovní komentátor by měl být příjemný člověk, umět pracovat se zmiňovanými emocemi. Důležitá je pohotovost, protože ve sportu komentujeme, co se děje teď a tady, což s sebou nenese žádná jiná televizní profese. Představte si, kdyby například na ČT art komentovali divadelní hru nebo na jiné stanici válku či počasí... K tomu samozřejmě nedochází. V přímém přenosu se zkrátka komentuje jenom sport. A my předem nevíme, co se stane.

Co je tedy dále potřeba, aby komentátor měl?

Je nutná dobrá příprava a obecně znalost sportu. Komentátor musí být trochu insider. Já sleduji basketbal ve svém volném čase. Zajímám se o rozhovory s hráči, vyhledávám si různá videa, například highlighty, občas také profily basketbalistů na Instagramu a podobně. Snažím se ty sportovce poznat, abych o nich mohl snáze mluvit. Zároveň se může stát, že mi teď někdo zavolá a řekne, že budu zítra komentovat třeba Spartan Race. Takže bych si asi narychlo udělal nějakou přípravu, nechal bych si poslat startovní listinu a určitě bych tam přijel dříve a povídal si s těmi závodníky. Tím dotazováním pak dostanu vhled do toho. Obecně je potřeba mít zájem o sport a chtít tu práci dělat, protože tě baví.

Jak vypadá vaše komentátorská příprava?

Stránek mívám před sebou ještě více než při mém prvním komentování, ale už v nich nelistuji. Teď prozradím své know-how. Velmi často improvizuji v tom smyslu, že předvádím, že si na něco matně vzpomínám, ale s vědomím toho, že přesně vím, co se stalo a co chci říct. Dělán to, abych nevypadal jako moc velký chytrák. Zároveň tím tak dávám i možnost svým spolukomentátorům z řad expertů, aby se projevíli a třeba zavzpomínali. Každopádně moje příprava je vždy velmi precizní a dělám ji průběžně. Jedná se o neustálý proces.

Je v něčem specifické komentování basketbalových zápasů?

Nedávno jsem komentoval republikové mistrovství ve squashi. Obecně mám rád menší sporty. Ale nejčastěji komentuji samozřejmě basketbal. Ten je specifický v tom, že se v něm pořád něco děje. Jde o rychlý, dynamický sport. Pořád tak můžu mluvit a popisovat. Na druhou stranu by promluvy neměly být příliš dlouhé. Navíc se vždy snažím najít určitý příběh, přestože je utkání třeba už ve své polovině prakticky rozhodnuté. Každý má však jiný styl. Já osobně si nedokážu představit, jak bych komentoval například fotbal, ve kterém někdy ani nepadne gól.

V čem podle vás spočívá přínos experta na komentátorském stanovišti a naopak jaká úskalí to může představovat?

Robert Záruba takový komentář označuje za dělený, v Americe experty označují jako color commentator. Takový komentátor tedy určitým způsobem dokresluje komentovanou situaci. My po basketbalových experech nechceme, aby popisovali hru, ale spíše odborný pohled a hodnocení ze strany bývalého hráče. Občas však spadnou také do popisování. Já každému říkám, aby využil své zkušenosti, které jsou k nezaplacení. Vybrat dobrého experta je velmi těžké a upřímně jsme v basketbalové sekci vedli dlouhé debaty o tom, koho přivést.

Se kterými experty se vám nejlépe spolupracuje?

Dobry je například Jiří Welsch. Pro mě je ale absolutně na vrcholu Jiří Zídek, který je velmi zábavný a šílenec v nejlepší slova smyslu. Dále mám rád Michala Ježdíka, se nímž jsme sehraní. On přesně ví, co říct, jak dlouho mluvit, kdy mlčet. V průběhu let se to naučil dokonale.

Česká televize dlouhodobě používá způsob, kdy přímý přenos komentuje komentátor společně s expertem. Přitom u komerčních stanic jsme spíše zvyklí na systém dvou komentátorů, přičemž experti jsou výhradně ve studiu. Jak se na tuto tematiku díváte vy?

Každý systém má své. Dokonce jsem v basketbalu také chtěl, abychom zkusili variantu dvou

komentátorů bez experta. Střídali bychom se po pěti minutách. Expert tam je od toho, aby poskytl vhled do konkrétní situace a svými poznatky komentování zpestřil. Mimochodem já docela rád komentuji sám. Ale zároveň uznávám, že může přijít chvíle, kdy se ten expert hodí.

Čím by měl disponovat moderátor?

Záleží na tom, co moderuje. Myslím si, že člověk, který čte zprávy, má být příjemný, milý, měly by z něho vyzařovat určité emoce. Často se říká, že když moderátor mluví o úmrtí, neměl by je dávat najevo. Podle mě může. Platí to i o pozitivních emocích. Ve veřejnoprávním médiu by nicméně nemělo například být znát, komu fandím. Moderátor zpravodajství dále musí být důvěryhodný, pohotový a držet si ustálenou dikci.

A co jiné typy moderování?

Moderování studií nebo z místa jsou také specifické disciplíny. Mám rád, když do toho moderátor dá něco ze sebe nebo třeba humor. Je dobře, když lidé z moderátora cítí, že ho ta práce baví. Opět jsme u zmiňovaných emocí.

Jak by měl podle vás vypadat ideální reportér?

Existuje takzvaný bench reporter, který se nachází mezi střídačkami a dělá různé situační rozhovory, například v poločasové přestávce. Musí tedy pokládat svižné otázky. Disciplína, kterou toužím zavést do basketbalového programu, je reportéřina, kdy je ten člověk trochu exot, takový showman. Takový reportér ukáže, jak to na místě vypadá, co se tam děje, a je více akční. Televize je vlastně zábavní průmysl, takže je potřeba diváky zaujmout.

Není někdy náročné kombinovat obě vaše role, tedy tu komentátorskou a moderátorskou?

Pro mě úplně ne, protože jsem si to vybral. Dokonce bych nejradši pracoval i jako právě ten reportér. Mě lidé mají především za moderátora Branek, bodů, vteřin. Ale já jsem řekl, že se v televizi nechci vzdát basketbalu, protože mě to baví. Samozřejmě někdy je náročné se zkoncentrovat na obě profese. Existují však mnohem těžší zaměstnání.

Přichází vám od diváků po přenosech nějaké zpětné reakce?

Ano, ale už ne tak často jako dříve. Lidé se v poslední době naučili vyjadřovat se v diskuzních fórech na internetu. To, že mi někdo pošle své hodnocení na e-mail, se stává málokdy. Většinou se vypíše pod články nebo na sociálních sítích. Vyloženě negativních reakcí mi přichází málo.

Není to tak, jako když v minulosti do televize chodily takzvané korespondáky, protože to byla jediná možnost, jak někoho zkontaktovat. Občas za mnou v hale přijde nějaký člověk a řekne mi svůj názor.

A například po Brankách, bodech, vteřinách hodnotíte třeba s editorem či režisérem tu relaci?

Většinou velmi stručně s editorem. Když se něco nepovede v živém vysílání, nemá už význam to moc řešit. Většinou se pokazí drobné detaily.

Jak zvládáte takové nečekané, stresové situace?

V zásadě mi nevadí. Jsou lidé, kteří chtějí přijít do studia a vědět, že na čtecím zařízení mají všechno připravené. Já mnohdy takové situace dokonce vyhledávám. Nepíšu si předem závěrečná studia a často ani předávku mezi Událostmi a Brankami. Navíc jsem zvyklý z rádia nebo Studia 6, které považuji za výbornou školu.

Vzpomenete si na některou svoji chybu v živém vysílání?

Samozřejmě. Například v mých asi třetích Brankách jsem zapomněl v grafické tabulce zaktualizovat fotbalové výsledky. Tehdy jsem si je ještě nepsal a četl rovnou z monitoru. A já jsem na to neviděl, takže jsem tam říkal slušné nesmysly... Od té doby si na to dávám pozor.

Snažíte se se svými zkušenostmi radit mladším kolegům?

Upřímně, dlouho jsme žádného nového mladého kolegu nepřijali. Ale je to tam, řekněme, souboj testosteronu a silných individualit. Když k nám přijde někdo nový, často říká naopak nám zkušenějším, jak to máme dělat. Ale samozřejmě trochu přeháním, protože tomu tak není vždy. A například já někdy chodím za Petrem Vichnarem a ptám se ho, jak něco mohli dělat třeba před dvaceti lety. Je to spíše z úcty k němu.

Jak vidíte budoucnost české sportovní žurnalistiky a také sportovního vysílání České televize?

Jsem stoupencem toho, aby tuto práci dělali spíše mladší a kreativní lidé. Česká televize však funguje na trochu konzervativních principech. Podle mě to má být show, tedy zábava nebo třeba dynamická grafika. Takhle vidím budoucnost sportovního vysílání, což si ovšem mohou opravdu dovolit komerční televize. Je otázka, jestli nejatraktivnější akce soutěže nebudou

vysílat právě ony. Když se zamyslím nad budoucností této oblasti obecně, je možné, že práva na mistrovství světa ve fotbale koupí Google či Netflix.

Nabízí se otázka, jestli televize vůbec bude taková, jakou ji známe dnes...

Televize vyloženě jako přístroj zůstane. Dnes ovšem všechno sledujeme přes internet a na jiných zařízeních. Stále budou existovat televizní stanice, ale spíše se změní jejich obsah. Smysl televize jako takové spočívá v tom, že si na ní pustíme něco, co běží živě. Jde zkrátka o ten program.

Jaké jsou vaše plány do budoucna?

Stále se považuji za mladého člověka a snažím se jít s dobou. Je potřeba si uvědomit, že nejsem zaměstnanec České televize, kde působím pouze jako externista. Takže jsem na volné noze. To mě samo o sobě nutí neustále se zajímat o nové věci a být otevřený jakýmkoliv myšlenkám. Od koronavirové pandemie mám v hlavě několik nápadů. Jednalo by se vyloženě o mé projekty. Ale teď chci být radši se svými dětmi a věnovat jim svůj čas. Já obecně žiju přítomností. Mám hodně aktivit mimo televizi, moderuji například obchodní či tiskové konference, plesy, různé společenské akce a podobně. Také pracuji v rádiu, o čemž jsme se bavili minule. Tam mě to baví.

Příloha č. 3: Osobní rozhovor s Barborou Černoškovou z 9. 3. 2023

(pořízený v budově zpravodajství ČT)

Popište, prosím, nejdříve vaši cestu k profesi sportovní moderátorky.

V roce 2003 byl vypsán konkurz na dvě pozice externích redaktorů České televize v Brně, odkud pocházím. Tak jsem se přihlásila a vzali mě.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkala s Janem Smetanou?

Přiznám se, že si vůbec nepamatuji, kdy jsme se potkali poprvé. Když jsem se přestěhovala do Prahy a začala jsem tu působit, jednalo se nejdříve o pozici moderátorky magazínu míčových sportů Time out. V té době podle mě už tady Honza byl. Takže jsem ho vnímala jako součást té pražské redakce. On pochází z Prahy, a tak nešlo o nic překvapujícího.

Jak byste popsala Jana Smetanu jako sportovního komentátora?

Myslím si, že Honza je takový vášnivý typ, že má sport opravdu rád. Dává do komentování emoce, což podle mě ke sportu patří. Sport má být hra a má tam z něho být znatelná radost, a to i z pozice komentátora. Honza to podle mého názoru splňuje.

A jak byste ho popsala jako moderátora?

On je vášnivý i jako moderátor. Ale zpravodajství je složitější obor v tom, že o tu vášně a radost nikdo moc nestojí. Myslím si, že pro lidi, kteří jsou takhle emocionální, je složité najít tu hranici, aby to pořád ještě byli oni a zároveň aby splňovali ta těžká kritéria zpravodajského prostředí. Mně se Honza jako moderátor líbí, protože pořád z něho vnímám lásku ke sportu. Někdy se projevuje taková jeho bohémská duše, která v případě komentování přímého sportovního přenosu je zcela na místě a v případě toho zpravodajství nemusí vyhovovat každému.

Jaký je podle vás jeho přínos pro českou sportovní žurnalistiku? Co přináší ta jeho specifická do redakce?

On je ten případ mladého novináře, který svoji profesi dělá pořád rád. Myslím, že v tom prostředí, které je často náročné, protože pracujete například v různých časových pásmech nebo v těžších podmínkách, je to vzácné. Nevím jak to mají ostatní kolegové, jestli to vnímají stejně,

protože my se střídáme, a tak se nepotkáváme tak často.

Oba jste v roce 2022 moderovali pořad Olympijský večer z Prahy. Jak spolupráce probíhala?

Ono to působí tak, že spolupracujeme dohromady, ale my se v moderování Branek, bodů, vteřin vždy střídáme. A když jsme loni dělali Olympijský večer z Prahy, měli jsme každý na starosti ten svůj den. Takže jsme se museli dopředu dohodnout, jaká bude struktura toho vysílání, abychom dodrželi jednotnou linku. Ale potom si každý dělal to své. Výhoda byla, že jsem už v té době měla za sebou předchozí olympiádu ve stejném režimu, přičemž se Honza přidal k té další. Mohli jsme tak vycházet z nějakého základu. Pokaždé je to tak, že máte určitý vysílací záměr, který v tomto případě měl na starosti autor projektu Robert Záruba. My jsme se potom snažili naplnit tu vizi. S Honzou jsme se několikrát sešli, abychom si řekli, co a jak, ve smyslu ustálení informací. Honza velmi stál o to, aby věděl, jak to vypadalo v režii a přípravném týmu minule. Z toho se pak totiž daleko lépe čerpá. Ale potom už bylo na něm, jak si vše zpracuje a jak to bude chystat. Navíc máme každý poměrně rozdílný způsob práce, takže podle mě vzal ten základ, na němž jsme se domluvili, a poté ho transformoval tak, aby to vyhovovalo jemu, což je v pořádku.

Na jaký společný moment z vaší spolupráce s Janem Smetanou ráda vzpomínáte?

My jsme spolu moderovali mimo Českou televizi sportovní akci na podporu dětí s cystickou fibrózou s názvem Za lepší nádech. Tehdy jsem si ho vybrala k sobě do dvojice, protože hlavní organizátorka, moje kamarádka, je bývalá basketbalistka. Chtěla, aby jí to moderovali sport'áci a zároveň aby šlo o muže a ženu. Bavili jsme se o tom, kdo by na takovou akci byl vhodný. A já jsem byla přesvědčená, že Honza je nejlepší volba. Myslím si, že na tyto typy akcí jsou z těch etablovanějších tváří z obrazovky výborní Jiří Kalemba a právě Jan Smetana. Honza je totiž na takovou událost jako stvořený právě díky své vášni. Dokáže roztleskat publikum, nevádí mu dělat si legraci a mít tu akci volnější, ne tak připravenou. Zkrátka nepotřebuje mít přesný scénář, stačí mu jen bodový. Také je samozřejmě komentátor, tím pádem na stadionu dokáže to, co já ne, tedy daleko lépe reagovat na samotnou hru. Takže hezké společné zážitky s Honzou mám z takových akcí.

Jaké předpoklady by měl podle vašeho názoru mít právě komentátor přímého televizního přenosu, potažmo obecně sportovní novinář?

U nás se říká, že musíte vědět všechno o něčem a něco o všem. Takže když chcete komentovat basketbal, musíte vědět všechno o něm, ale zároveň něco o ostatních věcech. Protože když se v NBA na tribuně objeví Jack Nicholson a nepoznáte ho, ale všichni ostatní ano, tak to není dobré. Jindy to jsou třeba jiné celebrity, politici, lidi, kteří jsou úspěšní v medicíně, a podobně... Vy jako komentátor musíte reagovat. Jedná se o záležitosti, z nichž se nestřílí. Ale když dokážete vnímat, že tam sedí například Bohdan Pomahač jakožto Čech, který transplantuje obličej a je úspěšný ve Spojených státech, tak to komentáři dodá úplně jiné grády. Myslím si, že komentátor musí být především vzdělaný člověk se všeobecným přehledem. Kdysi dávno jsem se na to ptala Jaromíra Bosáka a rádi jsme mluvili o tom, jak získat širokou slovní zásobu. Všechno je totiž o tréninku a dá se to naučit. A Míra Bosák mi tehdy říkal, že třeba rád čte poezii.

Jaká jsou vůbec specifika živého vysílání?

Hlavní specifikum spočívá v tom, že každá relace je jiná. Někdy se stane, že vysílání je složitější například v tom, že Události se vysílají z exteriéru a my se tomu musíme přizpůsobit. A je v tom trochu zmatek. Jindy je zase naopak atmosféra v režii uvolněná, vtipkuje se tam, ačkoliv to vysílání je náročné. Různé situace zažíváme i my moderátoři. Dnes jsem měla například na čtecím zařízení výsledek utkání Olomouc - Karlovy Vary X:X. A kdybych to zjistila až při tom moderování, bylo by velmi složité se během dvou sekund zorientovat, jak to je. Můžete velmi snadno udělat chybu. To je rozdíl oproti komentování, při němž, když si nemůžete vzpomenout, to spíš můžete obrátit ve vtip nebo máte čas se podívat. Při moderování ne.

Jak specifika živého vysílání podle vás zvládá Jan Smetana? Pomáhá mu ve zvládnutí takových stresových situací třeba právě ta jeho povaha?

Nejsem si jistá, protože jsem neměla možnost ho příliš často vidět. Ale překvapuje mě, že když to hodnotí kameramani, tak říkají opak. Tím, jak má v tom ty emoce, tak je prý má i v řešení těchto složitostí. Tam je ale spíš potřeba chladná hlava a jít se podívat do jiného zdroje, když s vámi nekomunikuje režie. Neviděla jsem však, jak Honza tyto situace řeší, mám to jenom z doslechu.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Podle mě je to zásadní. Myslím si, že je skvělé, když má někdo vystudovanou žurnalistiku,

protože má teoretický základ. Ale jakákoliv vysoká škola je dobrá, protože vám studium rozšiřuje obzory. O tom jsme se bavili už v souvislosti s komentováním.

Na závěr mi dovoluete jednu otázku, která lehce souvisí s mým úvodním dotazem. Týká se záležitosti, o níž jsme hovořili i s Janem Smetanou v rámci tématu věnujícímu se Brankám, bodům, vteřinám. Jak vnímáte vy, jakožto moderátorka této tradiční zpravodajské relace, pozici žen ve sportovní žurnalistice?

Ta pozice je neveselá. Když jsem začínala před osmnácti lety, situace byla ještě horší než dnes. Myslím si, že se to zlepšuje, ale pomalu. Řada mladých žen odchází kvůli podmínkám, které v redakcích panují. A to je škoda. Udrží se jen člověk, který tu profesi opravdu chce dělat a je ochoten hodně vydržet. Ale jsem ráda, že se ta situace mění. Současný výkonný ředitel ČT sport Jiří Ponikelský je nakloněný změnám. Na základě jeho rozhodnutí jsem členkou porad vedení sportovního programu České televize. Když jsem to naposledy počítala, bylo tam třináct mužů a já. Od letošního roku mám mít na starosti vzdělávání a rovné příležitosti, takže dělám, co můžu.

Příloha č. 4: On-line rozhovor s Jiřím Kalemboem z 15. 3. 2023

(videohovor přes platformu Skype)

Popište, prosím, nejprve vaši cestu k profesi sportovního novináře.

Pro tuto práci jsem se rozhodl v roce 1996, když jsem ve svých jedenácti letech sledoval mistrovství světa v hokeji ve Vídni, fotbalové EURO a olympiádu v Atlantě. Říkal jsem si, že by mě bavilo zprostředkovávat lidem sportovní zážitky a emoce. Už na základní škole jsem psal na různé tělocvikářské nástěnky své první úvahy a články. Začal jsem spolupracovat s jedním středočeským školním časopisem, na gymnáziu jsem psal články pro Kladenský deník. Šlo například o letní brigády nebo jsem tam donášel o naší první dorostenecké lize v basketbalu. Také jsem měl zkušenost s časopisem Extreme, který byl o menšinových extrémních sportech. Pak jsem se dostal na žurnalistiku Fakultu sociálních věd Univerzity Karlovy.

Čemu jste se věnoval během studia na univerzitě?

Během bakalářského studia žurnalistiky jsem byl na měsíční stáži ve sportovní redakci Mladé fronty, kde jsem napsal několik článků o basketbalu, boxu a podobně. Navíc jsem na konci prvního ročníku začal pracovat v Radiožurnálu, kde jsem měl denní směny a pár živých vstupů. To se pak krylo s tím, že v roce 2006, na základě toho, že jsem chodil na semináře sportovní žurnalistiky k Robertu Zárubovi, jsem začal pracovat v České televizi během zimní olympiády v Turíně. Vzhledem k tomu, že tehdy bylo zahájeno vysílání kanálu ČT4 Sport, se tam pak naskytly různé další příležitosti, které jsem využil.

Které to byly?

Nejprve jsem třeba natáčel reportáže k přímým přenosům a už v roce 2008 jsem komentoval soutěže v šermu a v házené na olympijských hrách v Pekingu. Potom jsem ke komentování, moderování, zpravodajským a reportérským směnám nebo zahraničním výjezdům přidal v roce 2016 ještě pozici vedoucího sociálních sítí a webu ČT sport. V České televizi jsem byl do loňského prosince.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

Došlo k tomu brzy poté, co jsem začal pracovat v televizi. Vzhledem k tomu, že celý život hraju basketbal, což nás docela spojuje, jsem se chtěl zapojit k tvůrčí činnosti v rámci pořadu Time

out. Ten se věnoval třem halovým sportům, konkrétně házené, basketbalu a volejbalu. Já jsem měl zájem natáčet basketbalové reportáže, přičemž mě pak oslovil Jakub Bažant. Ale zároveň s tím jsem začal dělat i házenou, ohledně které mě oslovil Petr Vichnar. Oba byli totiž garanty těch sportů v České televizi. Tam jsem se tedy potkal s Honzou.

Na čem jste společně pracovali?

Potom jsme spolu docela často jezdili na přenosy, které on komentoval a já jsem dělal reportéra. To byl asi rok 2006. Potkávali jsme se také většinou v sobotu dopoledne ve střížně, protože jsme několik let tvořili magazín BasketManie. Vytvářeli jsme různé publicistické reportáže na basketbalová témata.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako sportovního komentátora? Jak splňuje předpoklady pro tuto profesi?

On je velice úzce zaměřený komentátor, a to na basketbal, což v televizi nebývá úplně obvyklé. Komentátoři se většinou věnují více sportům. Honza hodně pracuje s emocemi a se svojí přípravou. Kdybych měl být objektivní a přátelsky lehce kritický, tak si myslím, že se občas ztrácí v tom, že chce říct mnoho informací z té přípravy. To vede k tomu, že mu třeba unikne něco z děje zápasu. Ale to se samozřejmě stává řadě z nás. Pozornost je velmi důležitý aspekt práce komentátora. Když se člověk v tom ději ztratí, může se stát, že si toho divák všimne. Honza se však pečlivě připravuje, dokáže utkání prožívat a vypíchnout určité divácky atraktivní momenty.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako moderátora?

Jako moderátor je velice přirozený. Řekl bych, že je lepší moderátor než komentátor. Má hezký hlas a takzvanou telegenost, tedy vlastnost, že vás má kamera v uvozovkách ráda. Honza se umí nenuceně usmívat. To na diváky, kteří sledují zpravodajství, působí velice příjemně. Právě v tom zpravodajství je podle mého názoru lepší než třeba při moderování basketbalových studií. Jasně a zřetelné prezentování sdělení je jeho silná stránka.

Jaký je podle vás jeho přínos pro redakci, potažmo českou sportovní žurnalistiku?

To se těžko hodnotí, protože jsem se naučil respektovat každého novináře. Tohle je velmi subjektivní záležitost. Diváci zkrátka někoho mají v oblibě více a někoho méně, přičemž se nemusí shodnout na jedné osobě. Myslím si, že Honza je pozitivním prvkem pro mladší diváky,

protože je znát jeho energie a zapálení. Ale bez toho se tato práce dělat nedá. Neřekl bych, že je v něčem vyloženě unikátní. V redakci je řada dalších stejně kvalitních kolegů. Není tedy ničím úplně mimořádný, ale co se týká té mozaiky televizní práce, má své důležité místo a úlohu, kterou plní velice dobře.

Už jste zmínil přenosy a pořady, na nichž jste s Janem Smetanou spolupracoval. Na kterou z těch spoluprací nebo na jaký společný moment rád vzpomínáte?

Celkově se jedná o různé etapy. Když jsme dělali BasketManii, byl to svým způsobem průkopnický pořad, zejména svojí formou. Publicistickým žánrům se u nás předtím nikdo moc nevěnoval. My jsme opravdu hledali zajímavá témata a zpracování. Dávali jsme do toho hudbu, různé úhly kamer, archivní a filmové záběry a podobně. Zkrátka jsme se snažili basketbal pojmout tak, aby to zaujalo i nebasketbalové diváky. To nás hodně bavilo, protože se jednalo o tvůrčí práci. Zároveň byla časově náročná, jelikož jsme museli každý týden nějaké takové téma zpracovat a sestříhat. Zpětně si myslím, že můžeme být hrdí, že jsme u něčeho takového mohli být. Participovali jsme na různých basketbalových projektech, ale trochu se v tom odráží to, že někdy někoho z nás třeba upozadil Jakub Bažant. Nebyli jsme úplně těmi, kdo by si ty věci mohl vymyslet a dát dohromady. Televizní branže je v tomto ohledu specifická, protože každý toho má hodně. Každopádně jsme rád, že jsme tady zanechali něco, co český basketbal velice intenzivně vnímal a dělalo mu to hezké jméno a dobrou reputaci.

Je v něčem komentování basketbalu specifické?

Když to porovnáám s druhým halovým sportem, který jsem komentoval, tedy házenou, tak basketbal není o tolik jiný. Ta hra je občas dynamičtější, ale je tam například podobný počet hráčů. Takže také přípravy jsou podobné. Pro mě komentování vlastně není těžké, protože mě baví a basketbal hraju. Myslím si, že mu docela rozumím, že vím, o co na palubovce jde, co hráči mohou prožívat a co se při určitých akcích děje, abych to mohl divákovi přiblížit. Třeba v jiných sportech to tak nemám, podobně jako spousta kolegů. Mám pocit, že ze všech sportů, kterým jsem se pracovně věnoval, vím toho nejvíce právě o basketbalu. Tím pádem se ohledně odbornosti můžu pustit nejdále.

Dá se tedy považovat za výhodu, že Jan Smetana je jako komentátor zaměřený pouze na basketbal?

Byla by to výhoda, kdyby se basketbal vysílal častěji. Bohužel tomu tak není. Až v poslední

době, kdy se on stal garantem basketbalu v televizi, má možná větší frekvenci přenosů. Pokud komentujete dvakrát za měsíc, je vám úzká specializace celkem k ničemu. Vždy záleží na tom, jaká vysílací práva na které soutěže televize koupí. Teď Česká televize nově vysílá španělskou ligu. Ale NBA a Euroligu nikdy nezíská, Národní basketbalová liga se možná bude tříštit mezi více vysílatelů a k tomu tam je reprezentace, která hraje jen někdy. Takže Honza si třídí čas hlavně mezi basketbal a zpravodajství. Na jednu stranu je tedy dobře, že má zaměření na jeden sport. Ale je potřeba ho sledovat se všim všudy, například věnovat pozornost trendům v té hře. To podle mě ve svém komentování tolik nemá. Dále by se neměla podceňovat dlouhodobá příprava, tedy sledování zápasů, highlightů a vývoje hráčů, určité povědomí o jejich kariéře.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Není úplně důležité pro profesi sportovního novináře, ale ne druhou stranu mi vysokoškolské studium otevřelo dveře do České televize, zajistilo kontakty a třeba spolužákům možnost pracovat v různých jiných redakcích. Navíc vám to umožní určité přemýšlení o tom, jak si vyhledávat informace a jak se k věcem postavit. Například Filip Horký, jakožto velice talentovaný člověk, sice dříve nechodil na vysokou školu, ale má v sobě přirozenou zvědavost a novinářský instinkt. V přístupu k některým tématům však bylo znát, že mu zkušenost a nadhled trochu chyběl. Zkušenosti jsou prostě nedocenitelné.

Co tedy sportovního novináře naučí vysoká škola?

Neříkám, že se na vysoké škole naučíte, jak psát sportovní reportáž, ale nějaké své předpoklady člověk při studiu dokáže rozvinout. V rámci žurnalistické obce se na sportovní novináře podle mě občas nahlíží s určitým despektem. Ale když se podíváte, kolik je například v Redakci sportu České televize vysokoškolsky vzdělaných lidí, je pak znát, že se tam ten sport dělá chytře. S tím souvisí schopnost vypíchnout důležité aspekty, různé příběhy a mít všeobecný přehled. Takže studium na vysoké škole není pro nás nutné, ale je to výhoda.

Čemu se v současné době věnujete?

Momentálně jsem na volné noze. Věnuji se především podcastům, které mě baví a pomohl jsem je rozjet i na webu ČT sport. Určitým způsobem se coby moderátor či komentátor nadále věnuji basketbalu, házené i americkému fotbalu. Chystám i dokumentární tvorbu.

Popište, prosím, své podcasty?

Jeden je o basketbalu a druhý o NFL. Na tom basketbalovém spolupracuji s Jiřím Zídkem. Myslím si, že může být zajímavý i pro lidi, kteří nesledují basketbal a jsou sportovními fanoušky. Jedná se totiž o poměrně zajímavý, svižný způsob debaty. Takových podcastů v českém sportovním prostředí moc není. A NFL je skvělá v tom, že svět amerického fotbalu je obrovský a marketingově se jde asi o nejlepší soutěž na světě. Navíc se tam pořád něco děje, po sezoně například trh s volnými hráči, podepisování nových smluv a přestupy. Pro tu ligu to znamená hodně. V tvorbě podcastů si zakládám hlavně na pravidelnosti, abych každý týden udělal nějaký díl. Z kreativní a novinářské stránky je ta práce výborná, protože si to můžu dělat po svém a mít konstantní přehled o těch sportech, což považuji pro mě za zásadní.

Příloha č. 5: Osobní rozhovor s Miroslavem Langerem z 19. 3. 2023

(pořízený v budově zpravodajství ČT)

Popište, prosím, nejprve vaši cestu k profesi sportovního novináře.

Moje cesta k této profesi byla přímočará, ale nečekaná. Celé dětství a mládí jsem mířil k tomu, že budu učitel, nebo se budu věnovat něčemu kolem počítačů. Byl jsem přijat na informatiku na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy. Ale zároveň jsem už od konce základní školy navštěvoval novinářský kroužek, pak jsem spolupracoval s Příbramským deníkem, nejen ve sportovní oblasti. A když jsem se přihlašoval na vysokou školu, zkusil jsem ze zvědavosti také žurnalistiku, kam jsem se dostal.

Kam vedly vaše další kroky?

Na žurnalistice jsem to od začátku směřoval na sportovní sekci. Doufal jsem, že se dostanu do televize, protože se jednalo o můj sen, přestože dlouho nevypadal vůbec reálně. Díky absolvování předmětu Sportovní žurnalistika u Roberta Záruby jsem získal kontakt do České televize. V roce 1997 jsem Roberta poprosil, jestli by mě sem nedoporučil jako externistu, což se podařilo. Od 1. ledna 2001 jsem tu zaměstnaný.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

Opravdu si nevzpomenu.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako sportovního komentátora?

Je velmi emotivní. To je jeho charakteristický znak. Komentuje výhradně basketbal, což je sport, který svojí dynamikou jeho komentátorskému stylu velice vyhovuje. Často sleduje například basketbalová videa a je ponořený do různých materiálů týkajících se tohoto sportu. Takže má určitě i erudici. Je emotivní také z hlediska nadšení pro tu práci, což se mnohdy projevuje i v trochu vypjatějších diskuzích na některá témata.

Jaké diskuze máte na mysli?

Takové, kdy má svoji představu, jak by se mělo něco dělat, aby to bylo zajímavé a diváky bavilo. Samozřejmě ne vždy se to daří, protože to naráží na různé objektivní překážky

technického, produkčního, ekonomického nebo personálního rázu.

Jaké předpoklady by měl splňovat sportovní komentátor?

Předpokladů musí komentátor splňovat spoustu. Některé z nich se dají naučit, jiné těžko, řada z nich se i poměrně špatně vysvětluje. Patří sem jazyková vybavenost, pohotovost, sportovní i všeobecný přehled, pečlivost v přípravě nebo určité charisma, protože ten člověk nesmí být v uvozovkách uspávač hadů. Jednou z povinností sportovního komentátora je také schopnost vnímat jistý rytmus daného přenosu a sportu, jelikož každý vyžaduje něco jiného. Komentátor by měl vědět, v jaké chvíli má mluvit a v jaké mlčet.

Jak to myslíte?

Teď odbočím ke mně. Já se věnuji mnoha odlišným sportům. V krasobruslení se mluví velice málo, v jezdeckém sportu trochu více a jiným způsobem, je tam popis nějaké akce. A třeba short track je úplně jiný typ sportu, velmi akční a dramatický. Každý přenos je jiný. Někdy se stane, že se přenos zastaví a komentátor neví, co má říkat. Ale to se Honzovi nestává. Velkou zásluhu na tom má také to, že se basketbalové sekci povedl dobrý výběr expertů

Jak podle vašeho názoru Jan Smetana zvládá živé vysílání, i v souvislosti s těmi jeho emocemi?

Nikdy jsem ho neviděl naživo, když komentoval. Víím jen to, co každý divák. V průběhu komentování se on podle mě neztrácí v přenosech, má neustále přehled. Nenechává se ničím rozptylovat. Ale abych mohl posoudit, jak moc v té chvíli přestává být schopný řešit takové ty televizní, technické věci, musel bych být na místě. Nikdy jsem se nedoslechl, že by nastal nějaký problém.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako moderátora?

Mám pocit, že basketbal ho naplňuje a baví trochu více. V situaci, jak je teď v Brankách, bodech, vteřinách nastavená moderátorská práce, záleží na moderátorovi, jak moc se chce zapojit do přípravy toho pořadu. V zásadě když nechce, může přijít a přečíst, co mu napíše editor. Takhle to Honza určitě nedělá. Zapojuje se právě v tom smyslu, že, jak jsem říkal, má svoji představu, jak to dělat, aby vysílání lidi bavilo. Někdy více, někdy méně se snaží zapojovat do diskuze se mnou o podobě studií, aby některá nebyla moc suchá, plná faktů a čísel, ale aby diváka více zatahla do daného příběhu. Během dne se připravuje a ve studiu působí velice dobře.

I tam se jistým způsobem projevuje jeho osobnost, protože také v tomto případě je možné vnímat určitou emotivnost a takové fanouškovství. V tomto ohledu se asi nejvíce podobá Vojtěchu Bernatskému, ale trochu jiným způsobem.

Jak vůbec vypadá den editora Branek, bodů, vteřin?

Zpravidla začíná už o den dříve, kdy se už snažím připravit si buď představu o pořadu, anebo dokonce bodový scénář. Ten samozřejmě v naprosté většině případů nevydrží stejný. Ale ta kostra bývá velmi podobná, pokud se nestane nečekaná událost, například přestup, úmrtí nebo nějaký skandál. Sportovní život do určité míry však běží v předvídatelných obrysech. Ve všední dny začínáme v deset hodin ráno poradou s někým z vedení redakce. Bývá tam dramaturg nasazování zpravodajských štábů Radek Bauer, zástupce webu a nových médií a moderátor poledních sportovních zpráv. Povíme si, co máme v plánu vysílat, okomentujeme si, co tam chybí a co ne. Zpravidla neřešíme, jakým způsobem to budeme vysílat. Pokud nemám ten scénář, musím ho rychle dodělat, rozdělím práci směnařům, kontaktuji všechny zpravodaje, kteří jsou na místě.

Co následuje dále?

Ve dvě hodiny odpoledne je další porada, a to s redakcí Událostí. Řeknu jim, co mám v plánu v Brankách. Také si řekneme, jestli oni mají něco ze sportovní oblasti, abychom se zcela nekryli. A pak se tam dohodne takzvaná předávka mezi Událostmi a Brankami. Potom se snažím být v kontaktu se všemi těmi redaktory, kteří by mi měli posílat texty k obsahové i formální kontrole. Jako editor se snažím držet určitou linku. K tomu píšu studia, kontroluji správnost titulků. A před osmou hodinou večer odcházím do režie, kde dohlížím na průběh vysílání. Když nastanou nějaké havarijní stavy, například chybějící reportáž, musím mít připravené řešení. Navíc komunikuji s moderátorem v souvislosti s aktualizovanými výsledky a podobně.

Spolupracoval jste s Janem Smetanou i na něčem jiném než na Brankách, bodech, vteřinách?

Vyloženě úzce ne. My jsme dříve trochu spolupracovali na pořadu Sport ve světě, jehož jsem byl po Vladimíru Drbohlavovi dlouhá léta dramaturg a Honza mi tam pomáhal zpravidla s basketbalem, často s Euroligou nebo NBA. Ale jinak se mé a jeho sporty přece jenom liší, takže jinou spolupráci jsme asi neměli.

Na jaký společný moment z vaší spolupráce s Janem Smetanou rád vzpomínáte?

Konkrétní moment si asi úplně nevybavím. Ta naše práce je opravdu taková rutinní, ale ne zcela. Honza má tendenci se občas vzbouřit a začít diskutovat. Někdy je trochu problém, že to udělá pozdě, kdy už se s tím nedá nic dělat. Někdy s tím můžeme něco udělat, třeba upravit studio nebo nějaký asynchron. Ale v okamžiku, kdy se vzbouří nad reportáží, která je hotová a už dorazila a štáb z místa odjel, s tím už nic nenaděláme.

Jak byste popsal ty diskuze s ním?

U těch jeho diskuzí má někdy člověk pocit, že se nikam neposouvají, ale na druhou stranu ty myšlenky v nich jsou. Občas si zase člověk říká, jestli by se ty jeho nápady nehodily do jiného typu televize. Ale zase chápu, že jinde než v České televizi by neměl se svými sporty, stejně jako já, tolik možností. Takže v uvozovkách musí zůstat tady a pohybovat se v rámci dobrého kompromisu.

Jaký je podle vás jeho přínos pro redakci, potažmo českou sportovní žurnalistiku?

Přestože Branky, body, vteřiny děláme jako určitou rutinní práci a on do jisté míry i ten basketbal, je jedním z redaktorů, kteří se právě do té rutiny nenechali úplně vtáhnout. A snaží se ostatní lidi z toho stereotypu vyvést, aby svoji práci udělali jinak nebo se nad tím alespoň zamysleli. I z hlediska toho, jak je v současnosti nastavený systém Branek, v tomto pořadu asi nemá zásadní průlomový dopad na redakci. Také si musíme uvědomit, že i když tady pracuje dlouho, není tu zaměstnaný, je externista. Takže ani jeho to úplně netáhne k tomu, aby se zabýval záležitostmi mimo rámec jeho úkolů. Předpokládám, že v basketbale má asi největší vliv. Ale to je trochu pohled zvenčí.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Obecně asi není nutné mít vystudovanou vysokou školu. Navíc sportovní komentátor je trochu jiná profese než novinář coby zpravodaj, reportér. Pokud máte talent a pracovitost, vyloženě nutné to skutečně není. Myslím si, že běžně se sportovní komentování neučí. Takže v tomhle směru vysoká škola může být užitečná, ale nemusí. Spíše z hlediska práce s informacemi a rozšíření všeobecného přehledu se může hodit. Ale u novinářů zpravodajského typu má vysokoškolské studium velký smysl. Témata, k nimž se člověk v praxi úplně nedostane, se řeší právě na vysoké škole. Mám na mysli zejména otázky profesní etiky.

V minulosti jste stejně jako Jan Smetana působil i v rádiu. Jak se liší práce v rozhlase a v televizi?

Já jsem byl v rádiu krátce, takže k tomu ze své praktické zkušenosti toho tolik říct nemůžu. Navíc se bavíme o době před dvaceti lety, kdy organizace práce v Českém rozhlase byla určitě jiná než teď. Zcela obecně základní rozdíl spočívá v tom, že v televizi máme obrázek a oni v rozhlase ne. Naopak však mají zvuk, na němž si my nedáváme tolik záležit, na rozdíl od textu a obrazu. Zvuk je v rádiu důležitý, protože kdyby tam bylo jen mluvené slovo, byla by to nuda.

Příloha č. 6: Osobní rozhovor s Petrem Vichnarem z 19. 3. 2023

(pořízený v budově zpravodajství ČT)

Popište, prosím, nejprve vaši cestu k profesi sportovního novináře.

Studoval jsem na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy. V té době jsem se dostal k externí spolupráci s tehdejší Hlavní redakcí tělovýchovy a motorismu Československé televize. Poté jsem vyhrál konkurz na redaktora, ale protože jsem studoval, nemohl jsem nastoupit. Nastoupil jsem tedy až po promoci v roce 1978 a v televizi pracuji dodnes. Od letošního ledna působím opět jako externista, protože už jsem v důchodovém věku.

Jste zástupce starší novinářské generace, zatímco Jan Smetana té mladší. Jaký je mezi nimi rozdíl, například z hlediska komentování sportu?

Komentování se samozřejmě vyvíjí. Když jsem začínal, komentovalo se jinak. Ale hlavní principy zůstávají. Zkrátka je to glosování toho, co divák vidí na obrazovce. Okolnosti a podmínky se však výrazně liší. Za mých začátků sice už přenosy byly barevné, ale prakticky bez grafiky. Takže například v hokeji jsme museli divákům připomínat, kolik času je odehráno a jaký je stav. Komentář byl daleko úspornější. Tehdejší šéfové razili heslo, že televizní komentář má doplňovat obraz a má se jednat spíše o glosování než o popis. Velice složité to bylo také se zdroji informací, protože v podstatě existovaly jen Československá tisková kancelář a tiskoviny. Museli jsem tak mnohem častěji chodit za sportovci a mluvit s nimi nebo si vyměňovat informace s kolegy na mezinárodních akcích.

Jak byste popsal dnešní styl komentování?

Dnes je ten komentář mnohomluvnější, více nabytý informacemi, někdy možná až příliš. Ale to je právě generační otázka. Pochopitelně také záleží na druhu sportu. Honza se věnuje basketbalu, což je velmi akční sport, ve kterém situace na sebe rychle navazují. Je potřeba se v tom neztratit a udržet správnou linii, aby se nemluvilo moc, ale zároveň aby divák byl dostatečně informovaný. Rozdíl je i v tom, že také diváci jsou mnohem poučenější díky internetu a tomu, že sport sledují trochu jinak než dříve.

Jaké předpoklady by měl splňovat komentátor přímého televizního přenosu, potažmo obecně sportovní novinář? Jak je podle vás splňuje Jan Smetana?

Komentátor musí pro svoji práci mít určité jazykové a hlasové předpoklady. V případě, že moderuje, měl by slušně vypadat a umět se chovat před kamerou. Podstatné je, aby měl tu práci rád, což v našem případě není tak těžké, protože tady vesměs všichni sport milujeme a děláme to s velkým nasazením. Honza má příjemně posazený hlas a sportovní rozhled. Navíc je pracovitý. To je důležité zejména ze začátku, protože když sem člověk přijde, není jednoduché se zorientovat.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

Nevzpomenu si, protože Honza se tady objevil jako externista a přiznávám, že já moc nemám paměť na jména a obličeje. Ale velmi rychle mě zaujal, protože od začátku byl velmi kultivovaný a pro tuto profesi dobře vybavený. Když přijde někdo nový, dá se docela rychle poznat, jestli pro to má předpoklady. Někdo má lepší schopnosti směrem k moderování, někdo ke komentování, což se časem vytříbí. Pochopitelně záleží také na štěstí, protože některé sporty jsou v České televizi dlouhodobě obsazené. A Honza měl štěstí, že basketbal, který se vysílá relativně často, byl volný. Vedle Jakuba Bažanta tam byl prostor, kde měl šanci se prosadit a on ji využil.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako sportovního komentátora?

Komentování je otázka praxe, zkušeností a nalezení vlastního stylu. Jestliže někdo komentuje jednou za měsíc, tak vlastně pořád začíná. Takže je důležité se k tomu dostávat co nejčastěji a možná mít širší záběr, nejen jeden sport. Myslím si, že v tom má Honza vcelku logicky největší rezervy, ale nedělá to špatně. Nemůžu říct, že by se mi jako komentátor špatně poslouchal nebo že bych měl výrazné výhrady. Pouze mám pocit, že se někdy až příliš nechává unášet, že občas reaguje až přehnaně. Ale možná to souvisí právě s otázkou generace, přičemž té dnešní to asi vyhovuje. Také míra mluveného projevu a popisu je z mého pohledu někdy trochu větší. Přesto respektuji, že se ta profese vyvíjí tímto směrem, už proto, že dnes lidé televizi nesledují úplně kontinuálně a často dělají u toho i něco jiného.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako moderátora?

V mladém věku se prosadil do hlavní zpravodajské relace. To je jakýsi vrchol práce, alespoň po stránce prestiže. Tahle práce mimochodem klade nároky na přesnost a formu, ale není tak složitá jako přímé sportovní přenosy nebo kontinuální studia. Honza se do Branek, bodů, vteřin dostal jako zástupce nejmladší generace. Vždy je dobré mít různé typy moderátorů, což naše

čtveřice splňuje. On se v moderování Branek osvědčil a myslím si, že to dělá velmi dobře. S narůstající praxí mu to pomohlo i v basketbalových studiích. Relace by měla být moderátorem dobře zvládnutá. Měli bychom umět reagovat, když se stane něco nečekaného, například když vypadne čtecí zařízení. I v tomto ohledu Honza tuto profesi zvládá velmi dobře. Je dobré, že moderuje i jiné akce.

Jak Jan Smetana podle vašeho názoru obecně zvládá živá vysílání, například zmiňované moderování basketbalových studií?

Většinou je dobře připravený, což je velmi důležité. V basketbalových studiích se jeho živost, hravost a spontánnost projevuje samozřejmě výrazněji, někdy možná až moc. Ale většinou mu to odpouštím a uvědomuji si, že on je výrazným reprezentantem nového směru. Stále si ovšem zachovává tu kultivovanost, věrohodnost a přirozenost. Dokonce se teď ani neusmívá tolik na sílu jako dříve. Dříve jsem měl pocit, že to někdy s těmi zářivými úsměvy trochu přehání. Také z hlediska určité sebereflexe je Honza dostatečně sebekritický a snaží se na sobě pracovat.

Jaký je podle vás přínos mladých novinářů, tedy i Jana Smetany, pro českou sportovní žurnalistiku?

Přináší velkou energii, nové pohledy na věc. Když jsou vybavení dobře jazykově, obohacují i ten jazyk. Já jsem kromě tělocviku studoval češtinu, takže mi vadí některé nové výrazy. Na druhou stranu chápu, že mladým lidem, kteří často ovládají více světových jazyků, se cizí slova do projevu pletou. Je tu i taková tendence je začleňovat do češtiny. Honza je také při moderování akčnější. V té statické roli moderátora alespoň gestikuluje a snaží se to určitým způsobem oživit. Myslím si, že ti mladší této profesi dávají mladický elán a nové prvky. To je u Honzy zřetelné. Ale přitom zůstává kultivovaný, není to úplně na sílu. On se udrží v přijatelné normě, navíc dobře vypadá a působí velmi sympaticky. To, jaký je, přenáší i na obrazovku. Ne každému se to daří. Mám na mysli jeho vřelost, příjemný projev či slušnost. A lidi mu to věří.

Na kterých přenosech nebo pořadech jste s ním spolupracoval? Jak spolupráce probíhala?

V Brankách, bodech, vteřinách se nepotkáváme. Například když jsem moderoval studio při olympijských hrách v Pekingu v roce 2008, on jako mladý dělal rychlé přehledy. Takže tam jsme se setkali v jednom pořadu jako kolegové. Ale jinak jsme nikdy spolu nepracovali na přenosu. Dokonce jsme asi nikdy nic společně nemoderovali. Z hlediska profesní spolupráce se

tedy míváme. Jsme však kolegové v rámci Branek, což mimo jiné znamená, že si někdy musíme měnit služby v závislosti na našem programu. Řekl bych, že v tomto smyslu je Honza nej přístupnější a často vychází vstříc.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Vzdělání, obzvláště v tomto oboru, je nezbytné. Myslím si, že dobrý sportovní novinář musí mít široký záběr, aby přesvědčil lidi o své profesionalitě. Tato práce se samozřejmě dá dělat i bez vysokoškolského vzdělání, ale marně přemýšlím, kdo ho v redakci České televize nemá. Jsou tu však lidé, kteří vystudovali různé obory. Například Pavel Čapek byl na ekonomické fakultě. Je tady hodně absolventů žurnalistiky, ale i tělovýchovy. Na té mojí fakultě, alespoň v době, kdy jsem studoval, tedy v sedmdesátých letech minulého století, kladli velký důraz na praktickou stránku. Takže my jsme ve všech sportech museli splnit určitý výkonnostní limit. Zároveň jsme studovali anatomii, fyziologii, pedagogiku a tak dále. K tomu jsem měl český jazyk, což je vzhledem k této profesi důležité. Myslím si, že pro mě to vše byla lepší příprava, než kdybych studoval žurnalistiku. Sice je tam novinářská specializace, ale člověka neučí mluvit nebo znát ten sport a musí si to nastudovat sám. Myslím si, že třeba na Vyšší odborné škole publicistiky v Praze jsou studenti více vedeni k praxi než na univerzitách, kde jsou ty žurnalistické obory spíše vědecké. A to je trochu něco jiného, než my tady potřebujeme.

Příloha č. 7: Telefonický rozhovor s Vojtěchem Bernatským ze 22. 3. 2023

Popište, prosím, nejprve vaši cestu k profesi sportovního moderátora.

Byl to můj dětský sen. Asi jde o skloubení štěstí, talentu, určitých schopností, cílevědomosti a vytrvalosti. Ve svých osmnácti letech jsem měl přítelkyni, která se jmenovala Lenka Milionová. Její otec Standa pracoval jako televizní technik, a tak jsem ho před těmi devětadvaceti lety požádal, zda by se nezeptal, jestli někoho neshání ve sportovní redakci. Ta možnost tam byla, takže jsem začal chodit na porady externistů. Velmi záhy jsem se dostal k moc hezké práci, u které jsem vydržel dodnes. Toho si moc vážím.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

Ten moment si nepamatuji. Pravdou je, že my v té redakci děláme stejnou práci, upřímně řečeno, posledních deset let se vlastně nepotkáváme. Maximálně si zavoláme, kdo kdy může moderovat Branky, body, vteřiny. Já jsem ten, který nasazuje moderátory na jednotlivé relace, takže ostatním telefonuji a zjišťuji, jaké mají plány na další měsíce. Na Honzovi mě ale hned zaujalo, že je mi v mnohém podobný. Jedná se zkrátka o usměvavého, pozitivního, sympatického člověka. Mám rád takové veselé optimisty.

Jaké předpoklady by měl splňovat moderátor sportovního zpravodajství?

Nemyslím si, že je to úplně specifická moderátorská profese a nemusí se v tolika ohledech lišit od moderátorů jiných pořadů. Jsem přesvědčený o tom, že sport je hlavně zábava. I kvůli tomu by mělo jít o člověka, který vypadá alespoň trochu sportovně, sympaticky a dokáže s určitou dávkou asertivity a empatie přinést lidem sportovní informace daného dne. Ale nemusí to za každou cenu být vystudovaný žurnalista nebo bývalý profesionální sportovec. Vždy je to o schopnosti té prezentace a vcítění se do konkrétních zpráv, ať už pozitivních, či negativních. Já se snažím na základě charakteru zprávy nějakým způsobem přizpůsobit svůj projev, který příspěvku předchází.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako moderátora?

Řekl bych, že je to rozevlátý, usměvavý pozitivista. Mám pocit, že na diváky působí pozitivně, postupem času se dostal do nějaké své role, která mu sedí. Ale někdy se možná snaží až moc stylizovat, což občas může působit lehce neprofesionálně. Nechci však říct, že to je špatně.

Mám jenom na mysli, že někdy chce působit za každou cenu dobře. A to při ne úplně příjemných zprávách nejde. To je však pouze drobnost. Jinak jde o pohotového moderátora s vlastním stylem, který postupně zapadl perfektně do party moderátorů sportovního zpravodajství. Podle mě patří k top moderátorům.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako sportovního komentátora?

Z mého pohledu je Honza zástupce nového, svěžího větru. Mám rád, když se komentátor odlišuje a je něčím svůj. Ačkoliv mu někdo může vyčítat, že do přenosů dává až moc emocí, z mého pohledu je to dobře. Jde o jeho známku, kterou se prezentuje. V případě, kdy zápas nemá moc atraktivní průběh, Honza ho svým projevem dokáže povýšit. Jsem jednoznačně rád, že se tady objevil někdo jako on.

Jak Jan Smetana podle vašeho názoru zvládá specifika živého vysílání, i vzhledem k těm jeho emocím?

Myslím, že to v jeho případě není problém. Podle mě netrpí nějakými obavami nebo přehnanou trémou. Naopak bych řekl, že má zdravé sebevědomí, což dokáže prodat například v basketbalových studiích nebo právě v Brankách, bodech, vteřinách. Není z něho cítit nervozita. Možná je tam z mého pohledu jemná roztržitost, rozevlátost, ze které mohou pramenit drobné chyby. Ale když na sobě třeba ještě zapracuje, dojde k tomu, že se v dobrém slova smyslu trochu zklidní. Někdy je do toho až moc vtažený, což ho může stát malou drobnost, co se týká kvality jeho projevu.

Jaké vlastnosti a schopnosti by měl podle vás mít sportovní komentátor?

Sportovní komentátor by měl mít talent a přípravu v tom smyslu, že musí svému sportu rozumět. Zároveň je potřeba dobrá dikce, schopnost mluveného projevu, správně posazený hlas. Je to samozřejmě svým způsobem dar. Důležitá je také příprava.

Na kterých přenosech nebo pořadech jste s ním spolupracoval? Jak spolupráce probíhala?

Mám pocit, že jsme na ničem nespolečně pracovali. Ale jsme kamarádi. Je to člověk, který v podstatě vždy vyhoví, když je potřeba zaskočit nebo si vyměnit směnu. Jsem rád, že ho v týmu máme.

Na jaký společný moment s Janem Smetanou rád vzpomínáte?

Jak jsem řekl, je to super parťák, se kterým si vždy vyhovíme. Mimochodem docela často se nám stalo, že si nás diváci spletli. Myslím si, že jsme si naturelem, projevem, schopností zaujmout i vizáží trochu podobní. I z toho důvodu ho беру, řekněme, jako svého nástupce. Když k nám přišel, ani jsem to nebral tak, že mám v něm nějakou konkurenci. Na konkrétní zážitek si však asi nevzpomenu.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Teď zpětně si myslím, že vysokoškolské vzdělání až tak důležité není. V České televizi máme inženýry ekonomie nebo absolventy matematicko-fyzikální fakulty. Já jsem producent televizních pořadů, což jsem vystudoval na katedře produkce FAMU. Mnohem důležitější je znalost sportu a zakořeněnost ve sportovním prostředí. Myslím si, že když mladý nadšenec třeba už od svých čtrnácti let chodí na zápasy a píše články do regionálního deníku, je to lepší škola než kdejaká vysoká. Pravdou je, že pokud někdo studuje žurnalistiku, zřejmě si tam v uvozovkách čichne k té práci a vyzkouší si spoustu profesních věcí.

Příloha č. 8: On-line rozhovor s Jakubem Bažantem ze 22. 3. 2023

(videohovor přes platformu Zoom)

Popište, prosím, nejprve vaši cestu k profesi sportovního novináře.

Ke sportovní novinářině jsem se dostal ne úplně přímočarou a jednoduchou cestou. Na gymnáziu jsem přesně nevěděl, co si zvolím k dalšímu studiu. I když jsem trochu k žurnalistice inklinoval, protože jsme na našem Gymnáziu Nad Štolou v Praze vydávali časopis Proton. Takže mě to lehce někam směřovalo. Brzy jsem začal spolupracovat s deníkem Večerník Praha, což už je zaniklé periodikum. Postupem času jsem volil mezi nějakou diplomací, filozofií, novinářinou a podobně. Nakonec jsem zvolil tu žurnalistiku.

Kam vedly vaše další kroky?

Hned po vysoké škole jsem se zkusil dostat do televize. Protože mě doporučil vedoucí katedry televize pan profesor Miroslav Hladký, stal jsem se začínajícím redaktorem Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu. Tam byl tehdy šéfredaktorem Karel Mikyska, jeho zástupcem Vít Holubec, otec všech televizních sportovních komentátorů. Dále tam pracovali takové legendy jako Suchánek, Škorpil, Bakalář a tak dále. Toho si cením, protože se jednalo o velmi tvrdou, ale férovou školu, která mi hodně dala. Mimochodem asi tři roky přede mnou tam přišel Petr Vichnar. Myslel jsem si, že hned začnu něco dělat, ale vyvedli mě z omylu. Nejdříve jsem pouze rovnal časopisy a noviny, až poté jsem postupně začal dělat v uvozovkách něco pořádného v té sportovní novinářině.

Jak byste tedy charakterizoval svoji profesní dráhu?

Ve srovnání s dnešní dobou byl ten pracovní postup pozvolnější. Dnes to jde opravdu rychleji. Ale rozhodně si nestěžuji. V České televizi jsem pracoval čtyřicet let, což je doba, která má určitou výpovědní hodnotu.

Jste zástupce starší novinářské generace, zatímco Jan Smetana té mladší. Jaký je mezi nimi rozdíl, například z hlediska komentování?

Každá generace se trochu odlišuje od těch ostatních. Dnešní mladí novináři, komentátoři jsou emotivnější, sledují venkovní trendy, kterými jsme se my tolik neřídili. Za mých začátků byly omezenější možnosti sledovat zahraniční přenosy. Honza a další mají také větší ambice se

ztotožňovat a vyrovnávat s lidmi, kteří to dělají v cizině. Řekl bych, že nám starším jde více o obsah. Zjednodušeně řečeno, když je proč jásat, jásejme, a když není proč jásat, nebudeme přece jásat jenom proto, že venku to dělají. V zahraničí jsou obecně jiní. Já nikdy nebudu jako mexičtí komentátoři fotbalu, to je jasné. A oni zase nebudou jako já, protože jsou zkrátka z jiné země a kultury, mají odlišnou historii a navíc se věnují jinému sportu.

Kdy a při jaké příležitosti jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

Upřímně řečeno, nevzpomenu si. Nicméně vím, že jsem ho zaregistroval, když v České televizi skriptoval. Hned jsem si všiml jeho nadšení pro věc, což je jeho největší přednost. Brzy jsem se ho snažil nějakým způsobem zapojit. Šlo to postupně, ale dobře.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako sportovního komentátora?

Jedná se o člověka, který dominantně sází na emoce a je to opravdový srdcař. Samozřejmě se věnuje přípravě a přemýšlí o tom. V první řadě ho však charakterizují ty emoce.

Jak byste popsal Jana Smetanu jako moderátora?

Honza zaujal odbornou i neobornou veřejnost, když moderoval Studio 6. Zaujal tím, že se neustále usmíval. Ale bylo to marketingově dobré, protože si ho lidé všimli. Nebyl totiž jako ostatní. Po moderátorské stránce na něm oceňuji, že je velmi precizní v přípravě. Můj názor je, že v roli moderátora je ještě pečlivější než v roli komentátora. Ve studiu podle mě skutečně cítí, že je tou dominantní osobou, přestože tam má hosta. V moderování je skutečně velmi dobrý. Když mi ředitel ČT sport pan Ponikelský říkal, že bych se mohl s Honzou střídat v basketbalových studiích, ptal jsem se, proč bych to dělal. Honza je výborný a tuto profesi ovládá jako málokdo.

Jaký je podle vás jeho přínos pro českou sportovní žurnalistiku, možná konkrétně pro basketbalovou sekci Redakce sportu České televize?

Budu se opakovat. Jeho přínos spočívá v těch emocích a energii, kterou dává do toho, co má rád. A basketbal má rád. Rozhodně jsem neudělal chybu, když jsem ho k sobě přizval. Třeba v roce 2007 jsme spolu natočili úvodní stand-up první BasketManie. Nechtěl jsem, aby tehdy byl někde v pozadí.

Samozřejmě jste s ním spolupracoval na mnoha přenosech a vysílacích projektech Na

jaký zážitek z vaší profesní spolupráce rád vzpomínáte?

Asi na všechny. Úplně se nedá vypíchnout jeden. Obecně si říkám, že když už dojdu k tomu, že ten člověk má takový přístup, za který si zaslouží naprosto férovou polovinu, nevracím se zpátky. Myslím to tak, že bych já jako garant basketbalu v televizi byl vidět a on ne. Tento přístup neuznávám. Například když komentoval teprve chvíli, šéfredaktorovi Otovi Černému jsem řekl, aby Honza jel na final four Euroligy do Athén. A Ota to povolil.

Významnou akcí bylo zčásti domácí mistrovství Evropy v basketbalu, které se konalo v době, kdy jste byl garantem basketbalu v České televizi. jak probíhala příprava a realizace vysílacího projektu z turnaje EuroBasket 2022?

Byla určitá etapa, kdy přípravy neběžely tak, jak jsem předpokládal. Vztahy mezi mnou a Honzou možná v té době nebyly tak dobré. Ale určitě nejsem člověk, který by druhým něco vracel a podobně. Postupně jsme však k sobě našli opět cestu. S Honzou jsme vše konzultovali, například dokument, jednotlivé vstupy a tak dále. On se mohl tehdy podílet na všem z toho projektu EuroBasket 2022.

Jaké předpoklady by měl splňovat komentátor přímého televizního přenosu, potažmo obecně sportovní novinář? Jak je podle vás splňuje Jan Smetana?

Moje babička vždy říkala, že není člověk ten, aby se zavděčil lidem všem. To platí i pro komentování. Ota Černý mi jednou říkal, že lidé si stěžují na všechny, každému se líbí něco jiného. Ale dá se říct, že by se komentátor měl věnovat především tomu, co se děje na hřišti. Honza to splňuje. Osobnost komentátora se pozná, jak si vyhoví ve dvojici s tím expertem. Jedná se o týmový výkon. To obecně ne vždy funguje.

Jak Jan Smetana podle vašeho názoru zvládá živá vysílání, i vzhledem k těm jeho emocím?

Emoce jsou obecně dobré, ale někdy mohou být trochu na překážku. Musí odpovídat tomu, co se děje na hřišti. Honzova relativní slabina je v tom, že někdy projevuje emoce ve chvíli, které to neodpovídá, což může působit rušivě. Ale to se může stát každému. Při komentování musíte být stále ve střehu a neustále přemýšlet.

Jan Smetana vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Palackého v Olomouci. Jak moc je podle vás pro novináře důležité vysokoškolské vzdělání?

Konkrétně pro sportovního novináře asi není úplně nutné, ale obecně dává určitý další rozměr. Rozhodně není ke škodě. Spíše umožňuje o věcech přemýšlet, dává možnosti, jak se na tu práci dívat. Studium na vysoké škole zajistí kontakty a všeobecný rozhled, což svůj smysl má.

Příloha č. 9: On-line rozhovor s Michalem Ježdíkem ze 4. 4. 2023

(videohovor přes platformu Zoom)

Jak jste se dostal k pozici basketbalového experta České televize?

Myslím si, že Česká televize v té době šla cestou implementování expertů. Zároveň do sportovní redakce tehdy přišli tři mladí novináři, konkrétně Jan Smetana, Jiří Kalemba a Tomáš Budka. Všechny tam podle mě přivedl Jakub Bažant. Připadalo mi to v dobrém slova smyslu jako revoluční krok. Tím druhým krokem bylo to, že se otevřely možnosti přidat do komentování takzvané color commentators, jak je Američané označují. Tito experti by měli přidávat odborné pohledy na hru, a to nejen během utkání. Mají divákům zprostředkovávat něco, co předtím bývalo v uvozovkách za oponou.

Vzpomenete si, kdy jste se poprvé setkal s Janem Smetanou?

To si opravdu nepamatuji. Já ho vnímám jako člověka, který vždycky měl obrovskou energii. Obecně když vidím lidi, kteří mají charakter a vášeň, tak si myslím, že dovednosti a znalosti se dají doučit. Jde o to, aby ti, kteří jsou kolem nich, jim vytvářeli dobré podmínky a prostředí. Aby tu vášeň a energii mohli ze sebe dostat. Čas od času je potřeba je korigovat. Ale to nebyl můj případ. Nebyl jsem v té roli, že bych ho měl korigovat. Spíše jsem měl ambici s ním spolupracovat a nechat se i nakazit tím jeho entuziasmem.

Jaké je pro vás jako spolukomentátora komentovat ve dvojici s Janem Smetanou?

Je to velmi příjemné. On má totiž dvě základní vlastnosti, které jsou podle mě důležité. Jedná se o vášeň, která je na něm neustále vidět, a charakter. To, na čem se s ním domluvíte, platí. Postupem času se z něho stal odborník a nebál se vykračovat ze zajetých kolejí. Má vliv i na toho spolukomentátora. Výborným příkladem jsou jeho vystoupení s Jiřím Zídkem. To je zkrátka úplně něco jiného. A teď nechci hodnotit, jestli je to dobré, nebo špatné. Ale oni v podstatě ten komentář posunuli mimo nastavené standardy veřejnoprávní televize.

Společně jste spolupracovali na mnoha přenosech. Na jaký společný moment z vaší spolupráce rád vzpomínáte?

Nevybavím si konkrétní přenosy, ale spíše ty obecnější věci. Honza mi ukázal i to důležité, co samozřejmě ve své práci vím, ale nedokázal jsem to ze začátku přenášet do spolukomentování.

Důležitá je precizní příprava, přičemž on byl tím, kdo o ní hlavně rozhodoval. Během samotného přenosu je nutná koncentrace na zápas. To znamená, že by divák neměl postřehnout, že máte třeba nějaký osobní problém. Třetí část přenosu je hodnocení, která má dvě fáze. Jedna se odehraje ihned a ta druhá s určitým zpožděním, kdy vám určité věci dojdou.

Jakým způsobem vůbec zvládáte specifika živého vysílání?

Jakékoliv živé vysílání a spolukomentování vnímám také jako sebevzdělávání. Teď nemám na mysli odbornou rovinu. Dovednost, ve které jsem se musel zlepšit, je naučit se vyjadřovat co nejmenším počtem slov v co nejkratším časovém úseku. Pokud se při komentování často vracíte k něčemu, co už uplynulo, tím spíše v basketbale, je to chyba. Tohle jsem dostal do vínku od bývalého šéfa Redakce sportu České televize pana Oty Černého. On už v té době, kdy jsme začínali, měl k nám spolukomentátorům několik poznámek. Vyjadřování co nejmenším počtem slov se dá využít kromě komentování také ve studiu, ale i v mé trenérské a manažerské profesi.

Jak podle vašeho názoru zvládá specifika živého vysílání Jan Smetana, i vzhledem k těm jeho emocím?

Honza má dobrý filtr. On velmi dobře ví, že se musí mít pod kontrolou, což je klíčové. Myslím si, že druhým filtrem je pak ten spolukomentátor. Se všemi televizními experty má podle mě velmi nadstandardní vztahy, které jsou založené na vzájemném respektu. Pak není problém odbočit na jakési křižovatce do jiného směru tak, aby si toho nevšiml divák.

Jak byste popsal a porovnal Jana Smetanu jako sportovního komentátora a jako moderátora?

Vyvinul se do skvělého lídra studia díky své energii a generalistickému pohledu v tom smyslu, že je schopen vnímat a vypreparovat mnoho věcí kolem utkání. Z toho umí vytvořit nový celek, z něhož vznikne ta předehra, poločasová vsuvka nebo dohra zápasu. Myslím si, že je to jeho velmi silná stránka. Pokud by však neměl předem určený rámeček, mohlo by to utéct mimo něho. To se podle mě postupem času naučil. Se samotným utkáním totiž souvisí například postavení týmů v tabulce, zranění hráčů, momentální forma, motivace v bojích o postup a záchranu či hráčské přestupy. V potaz se zkrátka musí vzít spousta záležitostí a je potřeba z toho vytáhnout nejdůležitější prvky.

Jak byste charakterizoval jeho vztah k basketbalu?

On miluje basketbal. Když něco milujete, je to základ k jakékoliv činnosti. Nechci, aby to působilo pateticky. Ale všechny, kteří dosáhli velkých úspěchů, spojuje především láska k dané činnosti. Honza je coby komentátor úzce zaměřený na jeden sport, a proto o něm ví nejvíc. Jedná se o jeho nejsilnější stránku a bylo by velkou chybou ho nevyužít k tomu, čemu dává největší energii. Jeho láska k basketbalu má kořeny v minulosti, kdy basketbal také hrál. Tím pádem není laikem v tomto oboru.

V čem spočívá přínos mladší generace sportovních novinářů, tedy i Jana Smetany?

Nechci porovnávat konkrétní lidi. Beru ho jako zástupce dnes už střední, ale dříve té nastupující, generace. Oni o daném sportu vědí maximum. Velmi rychle se také vzdělali v dovednostech spojených s televizními přenosy. Také mají velmi solidní vyjadřování a popisy situací. To hlavní, co charakterizuje tuto generaci, je ochota vystoupit z určitého standardu, ale zároveň udržet kritéria patřící do veřejnoprávní televize. Podle mě je to velmi těžké. Honza navíc sleduje basketbal na všech úrovních, od dětské po NBA. Jeho obzor mu dává možnost stavět spolupráci se spolukomentátorem během utkání a ve studiích na velmi vysoké úrovni.

Jaký je jeho novinářský přínos pro český sport, konkrétně pro basketbal?

Myslím si, že Honza pomáhá basketbalu nejvíce tím, že je jednou z jeho klíčových tváří ve veřejnoprávní televizi. Stal se jí proto, jak k té práci přistupuje. Je maximálně profesionální a hodně o tom ví. Nebojí se spolupracovat s lidmi, kteří některým věcem rozumí více než on. To je velmi cenná vlastnost, protože mnoho lidí kolem sebe nechce mít ty, kteří toho o něčem vědí více. Chtějí totiž být dominantní.

**Příloha č. 10: Fotografie se spolukomentátorem Michalem Ježdíkem
(archiv Jana Smetany)**

Příloha č. 11: Fotografie se spolukomentátorem Jiřím Welschem na ME v basketbalu 2022 (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 12: Fotografie se spolukomentátorem Jiřím Zídkem (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 13: Fotografie se spolukomentátorkou Hanou Horákovou (archiv Jana Smetany)

Příloha č. 14: Studio 6, ze kterého jsou vysílány Branky, body, vteřiny (autor práce)

Příloha č. 15: Barbora Černošková při moderování Branek, bodů, vteřin (autor práce)

